

မေမေတို့ရဲ့ စစ်ပွဲများ လူထုစိန်ဝင်း

BURMESE
CLASSIC
COM

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

- ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး ခိုးအရေး
- တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး ခိုးအရေး
- အချုပ်အခြာအာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး ခိုးအရေး

ပြည်သူ့သဘောထား

- ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး။
- အမျိုးသား ပြန်လည်စည်းလုံး ညီညွတ်ရေး။
- ခိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရေး။
- ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး။

စီးပွားရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- စိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေး ကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
- ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး။
- ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့်အရင်းအနှီးများမိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
- နိုင်ငံတော်စီးပွားရေး တစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး။

လူမှုရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- တစ်မျိုးသားလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တမြင့်မားရေး။
- အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ် ဖြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး။
- မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး။
- တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး။

နိုင်ငံတကာဘာသာပြန်အက်ဆေးစုစည်းမှု

မေမေတို့ရဲ့ စစ်ပွဲများ

လူထုစိန်ဝင်း

နှစ်ကာလများ

အမှတ်-၁၀၄၊ အပေါ်ဆုံးထပ်(က)
အောင်ဇေယျလမ်း၊ အလုံမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း-၀၁-၇၃၀၂၇၆၆၉

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

လူထုစိန်ဝင်း
မေမေတို့ရဲ့စစ်ပွဲများ
ပထမအကြိမ်၊ စက်တင်ဘာ၊ ၂၀၁၀

တန်ဖိုး-၁၅၀၀ ကျပ်

အုပ်စု
၅၀၀
ဖြန့်ချိရေး
နယ်ကာလများ စာပေ
၁၀၄-အပေါ်ဆုံးထပ်၊ အောင်ဇေယျလမ်း
အလုံမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
e-mail: theeras2001@gmail.com

ထုတ်ဝေသူ- ဒေါ်သင်းသင်းမွန်(သင်းစာပေ) အမှတ်(၁၀)၊ ရတနာမြိုင်လမ်း၊ (၁၂) ရင်ကွက်၊
ကာကွတ်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။ အတွင်းနှင့် အဖုံးပုံနှိပ်- ဦးခင်မြင့်ဝင်း၊ ကာလာရန်ပုံနှိပ်တိုက်၊
၁၀၄/ဘီ၊ ၃၁ လမ်း၊ ပန်းပဲတန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။ စာမူနှင့်ပြုချက်အမှတ်-၄၀၀၄၁၀၀၄၀၀။
မျက်နှာခုံဆွင့်ပြုချက်အမှတ်-၄၀၀၄၁၀၄၀၅၀၀။
အတွင်းဖလင်- ပုံရိပ်ရှင်
ကွန်ပျူတာစာပီ- NICE ကွန်ပျူတာ။
စာအုပ်ချုပ်-ကိုမြင့်။
မျက်နှာခုံဒီဇိုင်း- the Eras

စိန်ဝင်း၊ လူထု ၈၉၅၈၄
မေမေတို့ရဲ့စစ်ပွဲများ /လူထုစိန်ဝင်း။ - ရန်ကုန်၊
သင်းစာပေ၊ ၂၀၁၀။
၁၃၅-စာ၊ ၁၃ . ၁X၂၁ . ၄ စင်တီ။
(၁) မေမေတို့ရဲ့စစ်ပွဲများ

မာတိကာ

၁။ သူ့ကြောင့် သူ့ကြောင့်	၉
၂။ စီးပွားပျက်ကပ်အတွက် မဟာဩသဓဆေးတော်ကြီး	၃၀
၃။ ငြင်းပယ်ခြင်းရဲ့ ဇိမ်ကျမှု	၁၇
၄။ ကလေးတွေဆီက လူယူနေကြတာ	၂
၅။ မေမေတို့ရဲ့ စစ်ပွဲများ	၂၂
၆။ ပုံနှိပ်စာနယ်လင်းလောက ကယ်တင်ရေးစိတ်ကူးသစ်	၃၀
၇။ တောင်းပန်ခြင်း အနုပညာ	၃၇
၈။ လူကြီးလူကောင်း အရက်သမားဖြစ်စေဖို့	၄၀
၉။ အလှနဲ့အကောင်း	၅၅
၁၀။ အလှ	၅၉
၁၁။ အက	၅၃
၁၂။ အမုန်း	၅၉
၁၃။ အချိန်	၆၃
၁၄။ အသက်	၆၇
၁၅။ ဖက်ရှင်	၇၃
၁၆။ ယော်ရွှင်မှု	၇၇
၁၇။ ဈာပန	၈၀
၁၈။ ခရီးသွားခြင်း	၈၅
၁၉။ အဟောင်း၊ အသစ်နဲ့ အလှ	၈၉
၂၀။ အရောင်	၉၂
၂၁။ ဒေါသပုန်ထခြင်း	၉၆
၂၂။ ပညာသင်ခြင်း	၁၀၃
၂၃။ အင်ပါယာ အရှင်သခင်များ	၁၀၇

၂၄။ သဘောတရားနဲ့လက်တွေ့	၁၁၁
၂၅။ ပညာရှင်ဆိုတာ	၁၁၅
၂၆။ တတိယကမ္ဘာစာပေ	၁၃၉
၂၇။ ကူးစက်ရောဂါဆိုးကြီးများ	၁၂၃
၂၈။ တောလိုက်ခြင်း	၁၂၇
၂၉။ ဇီဝနည်းပညာနဲ့မူဝါဒ	၁၃၁

= = =

ကျေးဇူးတင်စကား

ဒီစာအုပ်လေး ထုတ်ဝေဖြစ်ဖို့ ခွင့်ပြုတဲ့ ဆရာ လူထုစိန်ဝင်း(ဝင်းဇော်)နဲ့ ဒီစာအုပ်ပါ ဘာသာပြန်အက်ဆေးများကို ထည့်သွင်းအသုံးပြုခဲ့တဲ့ Bi Weekly Eleven ဂျာနယ်ကို နှစ်ကာလများက အထူးပင် ကျေးဇူးတင်ရှိပါတယ်။ ■

နှစ်ကာလများ

သူကြောင့် သူကြောင့်

“အိမ်ဖြူတော်ရှေ့က ‘ပင်ဆယ်ပေးနီးယားရိပ်သာ’ လမ်းမကြီးကို ကျွန်တော်တို့ ပြန်ဖွင့်ပေးမယ်”

(၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်ရွေးကောက်ပွဲ ရီပတ်ဘလစ်ကန်ပါတီကြေညာချက်)

ဒါပေမယ့် သူတို့မလုပ်ခဲ့ကြပါဘူး။ ၈ နှစ်ကြာတဲ့အထိ အတားအဆီးတွေ ရှိနေမြဲဖြစ်တယ်။ ဒါဟာရွေးကောက်ပွဲအတွက် တကယ်အစစ်အမှန်အရေးပါတဲ့ ကိစ္စတစ်ခုတော့မဟုတ်ပါဘူး။ လျှို့ဝှက်တပ်ဖွဲ့ (သက်တော်စောင့်တပ်ဖွဲ့) ရဲ့ နားပူနာဆာလုပ်မှုကြောင့် လမ်းမကြီးကို ပိတ်ပစ်ခဲ့တဲ့ ဘီလ်ကလင်တန်ကို ရိုက်ဖို့ တုတ်တစ်ချောင်းသာဖြစ်တယ်။ ၂၀၀၁ စက်တင်ဘာ ၁၁ အပြီး နောက်တစ်လအကြာ PBS ရုပ်မြင်သံကြားနဲ့ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်းတစ်ခုမှာ ဒုတိယသမ္မတ ဒစ်ချေနီက “ပင်ဆယ်ပေးနီးယားရိပ်သာလမ်းမကြီးဟာ ပိတ်မြဲအတိုင်းပဲရှိစေသင့်တယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ တကယ် လက်တွေ့ကျကျ ကြည့်မယ်ဆိုရင် အိမ်ဖြူတော်ရှေ့မှာ တစ်ယောက်ယောက်က ဖုံးတွေတင်ထားတဲ့ ထရပ်ကားကြီး တစ်စင်းကို ဖောက်ခွဲပစ်လိုက်တယ်ဆိုပါစို့။ အဲဒီအခါ အိမ်ဖြူတော်တစ်ခုလုံး ပြားပြား ဝပ်ဖြစ်သွားမှာပဲ။ ဒါမျိုး လုံးဝ အဖြစ်မခံနိုင်ပါဘူး။” လို့ အတိအလင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့တယ်။

စက်တင်ဘာ ၁၁ ဆိုတာဟာ ဘုရားအစိုးရရဲ့ ရုံးခန်းမူတွေနဲ့ မျှော်လင့်ချက်မဲ့ သူတွေအတွက် ဆင်ခြေပေးစရာ အချက်တစ်ခုသာဖြစ်တယ်။ ဒါတင်မက အမေရိကန်နိုင်ငံကြီးကို အကြမ်းဖက်ဝါဒလက်ထဲက ကယ်တင်ခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ ဂျော့ဘုရားရဲ့ ဝင့်ဝါမှုအတွက် သက်သေပြစရာ အချက်တစ်ခုလည်းဖြစ်တယ်။ အဲဒီနေ့ရဲ့ နောက်ရုနစ်နှစ်လုံးလုံးကြီး အမေရိကန်နိုင်ငံ

တွင်းမှာ ဘယ်နိုင်ငံခြား အကြမ်းဖက်သမားရဲ့ တိုက်ခိုက်မှုမှ မခံခဲ့ရပါဘူး။ ဒီမှာ ပြောစရာရှိတာက အဲဒီ ၉/၁၁ မတိုင်မီ ရှေ့က ခုနစ်နှစ် လုံးလုံးကြီးလည်း အမေရိကန်နိုင်ငံတွင်းမှာ ဘယ်နိုင်ငံခြား အကြမ်းဖက် သမားရဲ့ တိုက်ခိုက်မှုမှ မခံခဲ့ကြရဘူးဆိုတာဖြစ်တယ်။ ၉/၁၁ လို့ တိုက်ခိုက်မှု အန္တရာယ်မျိုး ပိုပြီးကြီးမားလာတယ်ဆိုတာ မရှိပါဘူး။ အမေရိကန် လူမျိုးတွေရဲ့ နိုးကြားမှု ပိုပြီးတိုးလာတာပဲ ရှိပါတယ်။ အိမ်ဖြူတော်ကို ဖောက်ခွဲတိုက်ခိုက်လိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုကို သရော်လှောင်ပြောင်ရင်း ဘုရားအစိုးရတက်လာခဲ့တာဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် သိပ်မကြာမီမှာပဲ အဲဒီစိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုကို သံယောင်လိုက် ပြောဆိုနေကြပြန်ပါတော့တယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့ ရှစ်နှစ်က ဘုရ်ဟာ ပျောက်ဆုံးကမ္ဘာကြီးထဲက ထွက်လာပြီး သမ္မတဖြစ်လာခဲ့တယ်။ အဲဒီအချိန်က အာဏာလက်မဲ့ဖြစ်နေတဲ့ ဘုရ်ရဲ့ပါတီလည်း အမေရိကန်နိုင်ငံဟာ ဘာခြိမ်းခြောက်မှုအန္တရာယ်မှမရှိတဲ့ တိုးတက်စည်ပင်မှုနဲ့ လုံခြုံမှုတွေရှိနေတယ်ဆိုတာကို ကောင်းကောင်းသိပါတယ်။ 'မနေ့တုန်းက စိတ်ကူးယဉ်အိပ်မက်တွေဟာ ဒီနေ့အတွက် အစစ်အမှန်တွေဖြစ်နေကြပြီ၊ မနက်ဖြန် အတွက်အလားအလာတွေဟာလည်း အကန့်အသတ်မရှိဘူး' လို့ အဲဒီအချိန်က ဘုရ်ရဲ့ မဟာမဟာပါတီကြီး GOP က ပြောခဲ့တယ်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်အတွက် အမေရိကန်ရင်ဆိုင်ရမယ့် အကြီးဆုံးနိုင်ငံခြားရေးမှုဝါဒ စိန်ခေါ်မှုကြီးဟာ အတိုင်းအဆမရှိကြီးမား လှတဲ့ မိမိရဲ့အင်အားကို အလွဲမသုံးမိစေရေး ဖြစ်တယ်လို့ မဟာမဟာ ပါတီကြီးရဲ့ စာရွက်စာတမ်းများက ဆိုခဲ့ပါတယ်။ 'ရှေ့က မျိုးဆက်များဟာ စမ်းသပ်မှုအမျိုးမျိုးကြားက အမေရိကန်နိုင်ငံကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက် ခဲ့ကြတယ်' လို့လည်း ဆိုပါသေးတယ်။ နောက်ပြီး အဲဒီအချိန်က သမ္မတလောင်း ဘုရ်ပြောခဲ့တဲ့ 'စစ်မှန်တဲ့ အင်အားရဲ့ သိုသိပ်မှုနဲ့ စစ်မှန်တဲ့ကြီးကျယ်ခြင်းရဲ့ နိမ့်ချမှု' ဆိုတဲ့စကားကိုတောင် ကိုးကားလိုက်ပါသေးတယ်။ ဘုရ်ရဲ့ နိုင်ငံခြားရေးမှုဝါဒကို တက်တက်ကြွကြွ ထောက်ခံသူများကတောင်မှ ဒါဟာစစ်မှန်တဲ့ကြီးကျယ်ခြင်းရဲ့ နိမ့်ချမှုကိုပြသတာလို့ မဆိုကြပါဘူး။ ပျောက်ဆုံးသွားတဲ့ကြီးကျယ်ခြင်းရဲ့ နိုင်ငံလိုမင်းထက်အပြုအမူနဲ့ပိုတူတယ် လို့ ယူဆကြပါတယ်။ တစ်ဦးတည်းသော 'ဧကရာဇ်' တို့ တစ်ခုတည်းသော 'ဝင်ရိုး' တို့ဆိုတဲ့ စကားတွေဟာ အခုအချိန်မှာတော့ ခေတ်ဟောင်းက

စုပ်ရှင်ကားဟောင်းကြီးကို ထပ်တလဲလဲ ပြန်ပြုနေသလိုပဲ ရှိပါတော့တယ်။

သမ္မတတစ်ဦးအနေနဲ့ ဘုရ်ကျဆုံးခဲ့ရတာဟာ သူ့ရဲ့ကတိချိုးဖောက်မှု၊ ရည်မှန်းချက်တွေ မအောင်မြင်မှုတို့ကြောင့် မဟုတ်ပါဘူး။ နိုင်ငံရေးသမားတိုင်းက ကတိတွေချိုးဖောက်ပါတယ်။ ဘယ်သူမှလည်း မဲဆွယ်ကာလတုန်းက ပြောခဲ့တဲ့ လေကြီးမိုးကြီးရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်တွေကို ရောက်ရှိအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ကြတာမဟုတ်ပါဘူး။ ဘုရ်ကတော့ သူ့ကို အရွေးခံခဲ့ရစေတဲ့ ကတိတွေနဲ့ ရည်မှန်းချက်တွေကို လုံးလုံးစွန့်ပစ်ပြီး ဆန့်ကျင်ဘက်အရာတွေကို ကိုင်ဆွဲခဲ့တယ်။ ပြီးတော့ အဲဒါတွေကိုလည်း တကယ်ဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်ခဲ့တာ မဟုတ်ပါဘူး။

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တုန်းက ဘုရ်ဟာ သူ့ရှေ့က သမ္မတ လုပ်သွားခဲ့သူကို 'အထွက်ပျူဟာ' မရှိဘဲနဲ့ စစ်ပွဲတွေဆင်နွှဲရမလားဆိုပြီး ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဝေဖန်တိုက်ခိုက်ခဲ့တယ်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်မှာတော့ ဘုရ်ကိုယ်တိုင်က သူ့ကို ဆက်ခံမယ့်သူအတွက် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း အမေရိကန် ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့တဲ့ အချိန်ထက် အများကြီး ပိုကြာရှည်စွာ ဆင်နွှဲနေရတဲ့ စစ်ပွဲကြီးကို ထွက်လမ်းရယ်လို့ လုံးလုံးမမြင်ရတဲ့ အခြေအနေနဲ့ ထားပစ်ခဲ့တယ်။ ဘုရ်ဟာ စစ်ရေးအရ ချက်ချင်းဆောင်ရွက်ရမယ့် လိုအပ်ချက်မရှိဘဲနဲ့ 'နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေး' အတွက် စစ်မတိုက်ရဘူးဆိုတဲ့ သတိပေးချက်နဲ့ သမ္မတ အရွေးခံခဲ့ရတာဖြစ်တယ်။ အဲဒီနောက် သမ္မတလည်းဖြစ်ပြီးရော ချက်ချင်းဆိုသလိုပဲ အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသ တစ်ခွင်လုံး ဒီမိုကရေစီ ရရှိစေမယ်လို့ ကတိပေးခဲ့ပြီး အီရတ်ကိုကယ်တင်မယ်လို့ ကြွေးကြော်နေရင်း အဆုံးမှာတော့ ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်တယ်။

ဘုရ်ဟာ ဇာတ်ခုံပေါ်ကနေ ဆင်းသွားရတဲ့တိုင်အောင် အီရတ်ခွဲနိမ့်မှုကြီးကို မှန်ကန်တယ်လို့ ပြောနေဆဲဖြစ်တယ်။ စစ်ပွဲမတိုင်မီ ထောက်လှမ်းရေးသတင်းများက ဆက်ခံမယ့်ဟူစိန်ရဲ့ လက်ထဲမှာ အစုလိုက် အပြုံလိုက်သေစေနိုင်တဲ့ လက်နက်များ WMD ရှိနေကြောင်း တင်ပြခဲ့တယ်လို့ အကြောင်းပြခဲ့တယ်။ နောက်တော့ ဒီထောက်လှမ်းရေးသတင်းများ မမှန်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြု ပြောကြားခဲ့ပေမယ့် သူ့အနေနဲ့ထောက်လှမ်းရေးသတင်းများ အပေါ် အခြေခံပြီး စိတ်ကောင်းစေတနာနဲ့ ဆောင်ရွက်ခဲ့တာပါလို့ ပြောဆိုခဲ့ပါတယ်။ ဘယ်သူကယုံမှာလဲ။ အရေးကြီးတာက WMD တွေ ဘာကယ်ရှိမရှိ

ဆိုတာဖြစ်တယ်။ ရှိတယ်လို့ သူယုံတာ မယုံတာက အရေးကြီးတာ မဟုတ်ဘူး။ WMD အကြောင်းပြပြီး သူက စစ်ပွဲဟာ တရားတယ်၊ မှန်တယ်လို့ ဆင်ခြေပေးခဲ့တာဖြစ်တယ်။ စစ်ပွဲကို စတင်ခဲ့သူ ကိုယ်တိုင်က သတင်းမှားကြောင့်သာ စစ်တိုက်ခဲ့တာပါလို့ ပြောတဲ့အချိန်မှာ ဒီစစ်ပွဲကြီး ဒါလောက် ရှည်ကြာအောင် ဘာကြောင့်ဆက်ဖြစ်နေရတယ်ဆိုတာကို စစ်ပွဲအတွင်း ကျဆုံးခဲ့ရသူများရဲ့ မိသားစုတွေကို ဘယ်လိုရှင်းပြကြမလဲ။

လတ်တလောဖြစ်ပွားနေတဲ့ စီးပွားပျက်ကပ်ကြီးဟာ လူပေါင်းများစွာ အတွက်တော့ ရုတ်တရက် မိုးကြိုးပစ်ချသလို အောက်မေ့ကြရတယ်။ တကယ်တော့ သူတို့တတွေ စောစောကပဲ သိခဲ့ကြဖို့ကောင်းတာ။ ဒါပေမယ့် သူတို့ထဲက တစ်ယောက်သောသူသာ လွန်ခဲ့တဲ့ ရှစ်နှစ်လုံးလုံး စီမံခန့်ခွဲခဲ့တာဖြစ်တယ်။ အဲဒီတစ်ယောက်သောသူဟာ အဲဒီရှစ်နှစ် လုံးလုံးကြီး သူ့ကြောင့် နိုင်ငံကြီးဘယ်လောက် အခြေအနေကောင်းခဲ့တယ်လို့ ကြားဝါနေတာဖြစ်တယ်။ လူပေါင်းများစွာတို့က အစိုးရနဲ့နိုင်ငံသားများရဲ့ ချေးငွေတွေဟာအကန့်အသတ်မဲ့ဖြစ်နေပြီလို့ ယူဆခဲ့ကြပေမယ့် ဂရုစိုက် မခံခဲ့ကြရပါဘူး။ အဲဒီတစ်ယောက်သောသူဟာ စံချိန်တင် ပိုငွေပြနေတဲ့ နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက်ဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီ တစ်ယောက်ကပဲ ရေဂင်ပုံစံချိုးပြီး အစိုးရဆိုတဲ့ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကြီးအကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ကို မကြာခဏ 'လက်ချာ' တွေရိုက်ခဲ့တာဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ အဲဒီတစ်ယောက်ကပဲ စီးပွားရေးမှာ အစိုးရဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုတွေ တိုးသထက်တိုးလုပ်တာ သမ္မတရုစဉ် နောက်ပိုင်း သမ္မတအားလုံးအနက် အဆိုးဆုံးဖြစ်ခဲ့တယ်။ သူက ဘယ်တိုက်တွေကိုလွှဲယူခဲ့ပြီး မော်တော်ကားလုပ်ငန်းကြီးတွေကို ကယ်တင်ခဲ့တယ်။ ချုပ်လိုက်ရင်တော့ လုံးဝမအောင်မြင်ခဲ့တဲ့ ဘုရင့်ရဲ့ သမ္မတ သက်တမ်းကာလမှာ ဒီမိုကရေစီကို လုံးဝ နာမည်ဖျက်ခဲ့တယ်လို့ ဆိုရမှာဖြစ်တယ်။

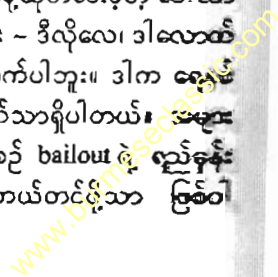
Ref: Time; 12-1-2009 က Michael Kinsley ရဲ့ 8 years later အင်ဆေး

စီးပွားပျက်ကပ်အတွက် မဟာဩသဒေဆေးတော်ကြီး

လူတိုင်းကပဲ အမေရိကန်နိုင်ငံမှာ အင်မတန်မှကိုကြီးမားတဲ့ အားဆေးကြီးတစ်ဖုံ လိုအပ်နေပြီလို့ပြောနေကြတယ်။ မှန်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီအတွက် တန်ရာတန်ဖိုးပေးစရာမလိုဘူးလို့တော့ ဟန်ဆောင်မနေသင့်ကြဘူး။ ဒါကို အားလုံး သဘောတူကြပါတယ်။ သမ္မတသစ် အိုဘားမားရာထူးလက်ခံလိုက်တဲ့ အချိန်ကစပြီး (ဒါထက် မစောရင်တောင်မှ) အမေရိကန် စီးပွားရေးကို ပြန်လည် အသက်ဝင်လှုပ်ရှားစေမယ့် အခွန်လျှော့ချရေးဖြစ်စေ၊ အစိုးရအသုံးစရိတ်တွေ တိုးမြှင့်သုံးစွဲရေးဖြစ်စေ၊ ဧရာမအားဆေးကြီး တစ်ဖုံတော့ ပေါ်ထွက်လာလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ထားကြတယ်။ စောင့်ကြည့်ပါဦး။ အဲဒါဟာ အင်မတန်မှကို အားတွေတိုး လာစေနိုင်တဲ့ ဧရာမ မဟာဩသဒေဆေးကြီးဖြစ်ရင်တော့ ပိုကောင်းပါလိမ့်မယ်။

ဧရာမ မဟာဩသဒေဆေးကြီး အစွမ်းထက်တာ ဘာများရှိပါလိမ့်။ "မဟာ မဟာဧရာမ" ဩသဒေဆေးတော်ကြီးဖြစ်ရင် ပိုကောင်းမှာပါပဲ။ ဒီစီးပွားရေး အကျပ်အတည်းကြီးကို ဖြေရှင်းဖို့အဖြေရှာရတာဟာ ကြွက်တွင်းထဲရေလောင်းထည့် ပြည့်တယ်လို့ မရှိနိုင်သလိုပဲ။ ဘယ်လောက် ထုထည်ပမာဏကြီးမားတဲ့ ကယ်တင်ရေးအစီအစဉ်ကြီးပဲဖြစ်ဖြစ် လုံလောက်တယ်လို့ကို ရှိမှာမဟုတ်ပါဘူး။ အမေရိကန်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး Hank Paulson က ဒီ 'အမေဘုတ်ရဲ့ချည်ခင်ကြီး' ကို ရှင်းဖို့ထုတ်ပေးခဲ့တဲ့ ဒေါ်လာဘီလျံ ၇၅၀ က ဘယ်လိုဖြစ်လာမလဲ။ ဪ အင် - ဒီလိုလေ၊ ဒါလောက်ကတော့ 'အားဆေးတော်ကြီး' လို့ မခေါ်နိုင်လောက်ပါဘူး။ ဒါက နေ့စဉ်နေတဲ့သူကို ရေထဲကဆွဲထုတ်ပေးလိုက်သလောက်သာရှိပါတယ်။ အဲဒါကြီးကို ကွာခြားပါတယ်။ ဒီကယ်တင်ရေးအစီအစဉ် bailout ရဲ့ ချည်ခန်းချက်က ငွေကြေးစနစ်ကြီး ပြုလဲကျသွားမှာကို ကယ်တင်ဖို့သာ ဖြစ်ပါ

တယ်။ (ဒါလည်း ဘယ်လိုမှ အလုပ်မဖြစ်ခဲ့ပါဘူး။) မဟာဩဇာအားဆေးတော်ကြီး stimulus ရဲ့ ရည်မှန်းချက်က အလုံးစုံဟာ စီးပွားရေးစနစ်ကြီး အသက်ဝင်လှုပ်ရှားလာစေရေးဖြစ်တယ်။ လူတွေရဲ့ လက်ထဲပိုက်ဆံထည့်ပေးပြီး အသုံးခိုင်းရင်ခိုင်း၊ ဒါမှမဟုတ်လည်း ဒီထက်ကောင်းတဲ့နည်းနဲ့ လမ်းတွေဖောက်၊ တံတားတွေဆောက်တာ၊ တိကျတဲ့လုပ်ငန်းတွေ သတ်မှတ်လျာထားတာ စတဲ့ စီမံချက်ကြီးတွေနဲ့ အမေရိကန်တစ်နိုင်ငံလုံးက (အစိုးရက) ပိုက်ဆံတွေ သုံးတာ စတဲ့ဟာမျိုးတွေဖြစ်တယ်။ ဗျူး ဆာရာ (Sarah Palin) ခင်ဗျားပြောခဲ့တဲ့ “ဘယ်မှ မရောက်တဲ့ တံတားကြီး” Bridge to nowhere ဆောက်ဖို့ စီမံချက်တွေ ဘယ်ချောင်မှာ ထိုးထားလိုက်ပြီလဲ။

အိကောနောမစ်စာစောင်က (perils of incrementalism) ငွေကြေးတိုးမြှင့်သုံးစွဲရေးဝါဒ အန္တရာယ်များဆိုပြီး သတိပေးရေးသားခဲ့တယ်။ နိဗယ်လ်ဆုရ စီးပွားရေးပညာရှင် Joseph Stiglitz ကတော့ ‘နောင်ခေတ်ဟူးဗားဝါဒီတွေ’ (Later-day Hooverites) က ကျုပ်တို့တစ်တွေ အကြီးကြီးတွေ၊ သိပ်အကြီးကြီးတွေ စဉ်းစားတာကို ဝင်ရောက်တားဆီးတာမျိုး လုံးဝအဖြစ်မခံသင့်ဘူးလို့ သတိပေးခဲ့တယ်။ စတစ်ဂလစ်က ဒေါ်လာဘီလျံ ၆၀၀ ကနေ ဒေါ်လာ တစ်ထရီလျံလောက်ကို တော်တော်ကြီးတယ်လို့ စဉ်းစားခဲ့တယ်။ နောက် နိဗယ်ဆုရှင် တစ်ဦးဖြစ်တဲ့ Paul Krugman ကတော့ မဟာဩဇာ ဆေးတော်ကြီးဟာ ဘယ်လောက်ထိ အကြီးကြီးဖြစ်ရမယ်ဆိုတာကို ပြင်းပြင်းထန်ထန်ငြင်းခုံ ဆွေးနွေးနေဆဲဖြစ်တယ်လို့ဆိုခဲ့တယ်။ သူက ကိန်းဂဏန်းနဲ့တော့ မပြောဘူး။ ဒါပေမယ့် သူလည်း သူများတွေမှန်းကြတာ ထက်တော့ မနည်းစေရဘူးဆိုတာ သိသာပါတယ်။

ကျွန်တော် သိသလောက်ပြောရရင်တော့ ဒီလူတွေအားလုံးဟာ ဧရာမတိုက်ပွဲကြီးတိုက်ခိုက်ဖို့ မီးကုန်ယမ်းကုန် ပြင်ဆင်ထားကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ဘယ်သူနဲ့တိုက်ခိုက်ရမယ်မှန်းတော့ မသိကြဘူးဆိုတာပဲဖြစ်တယ်။ “နောင်ခေတ် ဟူးဗားဝါဒီများ” ဆိုတာ ဘယ်သူတွေလဲ။ မဟာဩဇာ အားဆေးတော်ကြီးကို ဘယ်လိုထင်ရှားကျော်ကြားတဲ့ စီးပွားရေးပညာရှင်တွေက ဆန့်ကျင်နေကြလို့လဲ။ ဘယ်နိုင်ငံရေးသမားကရော ဒေါ်လာဘီလျံ အနည်းအကျဉ်းလောက် အရေးပေါ်သုံးစွဲဖို့ မဲပေးနိုင်တဲ့ အခွင့်အရေးကို လက်လွှတ်ခံမယ်လို့ပြောနေလို့လဲ။ ဂျော့ဘုရ်ရဲ့ စီးပွားရေး အကြံပေး ကောင်စီ သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့တဲ့ ဟားဗတ်ပါမောက္ခ Gregory Mankiw

ကတော့ နယူးယောက်တိုင်းမိ သတင်းစာဆောင်းပါးထဲကနေ ခန်းခန့်လုပ်ပြီး သူ့မှာက သားသမီးတွေရှိတယ်။ ကိန်းမှာက မရှိဘူးလို့ ရေးခဲ့တယ်။ (ကိန်းဆိုတာက အစိုးရငွေကြေးသုံးစွဲခြင်းက စီးပွားရေး ကျဆင်းမှုကို ကယ်တင်နိုင်တယ် ဆိုတဲ့အယူအဆရဲ့ ဂျေဖာ့သားကြီးဖြစ်တဲ့ John Maynard Keynes ကို ဆိုလိုတာဖြစ်တယ်။) ဒါပေမယ့်လို့ Mankiw ကိုယ်တိုင်လည်း နောင်လာနောင်သားတွေအပေါ် အကြွေးထုပ်ကြီး ပစ်တင်တဲ့ အယူအဆကို တကယ်တမ်း မဆန့်ကျင်ခဲ့ပါဘူး။

ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မဟာဩဇာအား ဆေးတော်ကြီးလိုအပ်တယ် ဆိုတာကိုတော့ အားလုံးပဲသဘောတူကြပါတယ်။ အဲဒီတော့ အနိမ့်ဆုံး လိုအပ်ချက်ဖြစ်တဲ့ ဒေါ်လာဘီလျံရာပေါင်းများစွာဆိုတာဟာ ဒီနှစ်တွေ အတွင်းမှာ လူတိုင်းပြောဆိုခဲ့ကြတဲ့ အစိုးရအသုံးစရိတ်များ ထိန်းချုပ်ရေး ဆိုတဲ့ စကားတွေကို လှောင်ပြောင်သရော်လိုက်သလိုလို ဖြစ်နေပါတော့တယ်။ အနည်းဆုံးအားဖြင့်တော့ ‘အလွန်ကြီးမားသော’ နဲ့ ‘အလွန်အလွန် ကြီးမားသော’ ‘Very big’ ‘very very big’ ဆိုတဲ့ စကားလုံးတွေအကြား အငြင်းပွားစေဖို့ ဖြစ်ဖြစ်၊ ပိုက်ဆံတွေကို ဘယ်လိုသုံးရမယ်ဆိုတဲ့ကိစ္စကို ငြင်းခုံကြဖို့ဖြစ်ဖြစ်၊ ပြဿနာတွေ မရှုပ်ရှုပ်အောင် ခင်ဗျားတို့ လုပ်နိုင်ကြမှာ သေချာပါတယ်။ ဖြစ်ချင်လုပ်ချင်တဲ့ စာရင်း wish lists ဟောင်းတွေကို ‘ဖတ်ဖက်ခါ’ နေကြတာဟာ နိုင်ငံရေးသမားများတင် မဟုတ်ပါဘူး။ ဆောင်းပါးရှင် David Brooks က ဟားဗတ်စီးပွားရေး ကြံ့သိုလ်ပါမောက္ခ Michael Porter ပြောခဲ့တဲ့ ‘ပြည်နယ်တက္ကသိုလ်များကိုလည်း မေ့မထားကြနဲ့’ ဆိုတဲ့ စကားကို ဖောက်သည့်ချထားပါတယ်။ ဒါ မှတ်သားစရာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဟုတ်ကဲ့၊ သေသေချာချာကို ကျွန်တော် သဘောပေါက်ပါတယ်။ လူနာက သေလုမြောပါးဖြစ်နေပြီဆိုရင် သွေးသာ ချက်ချင်းသွင်းပေးလိုက်ပါ။ ကိုလက်စထရော့ကိစ္စ နောက်မှပဲ စဉ်းစားပါ။ Krugman ကတော့ ခိုးတူးမရာကောင်းလောက်အောင် ရှင်းရှင်းပဲ ပြောလိုက်တယ်။ ပြဿနာတရေတိုရေရှည်ဆိုတဲ့ ကိစ္စမဟုတ်ဘူး။ လတ်တလောကြုံတွေ့နေရတဲ့ ပြဿနာရဲ့ အကျိုးဆက်တွေက လွတ်အောင် ရှောင်နိုင်တယ်ဆိုရင် အမေရိကန်နိုင်ငံအတွက် ရေရှည်မှာ ပိုကောင်းလာနိုင်တယ်လို့ပြောခဲ့တယ်။ လူနာက သေသွားခဲ့ရင်လည်း သူဟာရှေ့ ၁၀ နှစ်လောက်အတွက်မှာ ဘယ်လိုပဲလုပ်လုပ်ကျွန်းကျွန်းမာမာနဲ့နေသွားနိုင်မှာမဟုတ်တာ သေချာပါတယ်။

ဒီမှာ တစ်ဟုန်ထိုးကျဆင်းနေတယ်ဆိုတာကော ဟုတ်ပါရဲ့လား။
စီးပွားရေး ပညာရှင်များနဲ့ (စီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း Economist) ကတော့
ကျနေတာသိသာတယ်လို့ ပြောကြတယ်။ ဒါပေမယ့် သိသာတယ်ဆိုတာ
က တကယ်သိသိသာသာတော့ မသိသာပါဘူး။ တကယ်ကျနေတယ်ဆိုရင်
ဒေါ်လာဘီလျံလောက်နဲ့ ဘာကြောင့် ရပ်နေသလဲ။ အခွန်လျှော့ချခြင်းနဲ့
အစိုးရအသုံးစရိတ် တိုးမြှင့်ခြင်းတို့ကို ဘာကြောင့် ရွေးနေရတာလဲ။ နှစ်
၃၀ လုံး လုပ်လိုက်ကြရင်ပြီးတာပဲလေ။

လိုတဲ့ ငွေတွေအားလုံးကို အစိုးရက ရိုက်ထုတ်ပြီး ပေးနိုင်တာပဲ။
ဒါပေမယ့် လွန်ခဲ့တဲ့ ဆယ်စုနှစ်သုံးခုလောက်က ငွေကြေးဖောင်းပွမှု နဂါး
ကြီးကို Paul volcker သုတ်သင်လိုက်ချိန်ကစပြီး ဒီကိစ္စဟာ 'အရှောင်'
သဖွယ် ဖြစ်သွားတော့တယ်။ ခုတော့ အန္တရာယ်က ဖောင်းပွမှုမဟုတ်ဘဲ၊
သိမ်းကျုံးမှုဖြစ်နေလေတော့ ပေးစရာ ရှိတာတွေပေးဖို့ ငွေစက္ကူရိုက်ထုတ်
တာဟာ ကောင်းတဲ့အရာဖြစ်တယ်။ အခုတော့ Volckerလည်း အိုဘားမားရဲ့
'အရေးပေါ်စီးပွားရေးကောင်စီ' ကို ဦးဆောင်ဖို့ ပြန်ရောက်နေပြီ။ သူကသာ
အိုကောလိုက်မယ်ဆိုရင် ကောင်းတယ်လို့ထင်မိပါတယ်။ ဒါကျနေတာလား။
ဒါမှမဟုတ် သောက်ဆေးက အရသာရှိလွန်းလို့ ဖျားချင်ယောင် ဆောင်နေ
တာများလား။ အဖြေကတော့ ဟုတ်တယ်။ ကျနေပါတယ်။ ဒီနေ့ ဒီလောက်
ပဲ ပေးတဲ့ငွေဟာ ကစားစရာလောက်သာရှိပေမယ့် ငွေတွေထရီလျံနဲ့ချီပြီး
သုံးနိုင်စွမ်းရှိပါတယ်။ ဒီငွေတွေနဲ့ လမ်းဖောက်၊ တံတားဆောက်တာလို
အမြော်အမြင်ရှိရှိ သုံးစွဲတာဖြစ်တာတောင် နောင်လာနောက်သား များက
အတိုးနဲ့တကွ ပေးဆပ်ကြမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ်လည်း တစ်သက်လုံး
မိုက်မိုက်မဲမဲ ပိုက်ဆံတွေ စုဆောင်းလာခဲ့တဲ့သူတွေရဲ့ စုငွေတွေကိုပဲ ငွေကြေး
ဖောင်းပွမှုကြောင့် ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်ပါတယ်။ ဘာမှ မလုပ်ဘဲနေခြင်း
ကြောင့် ကျရတာကတော့ ပိုဆိုးပါတယ်။ ဒါဟာ ရွေးဖို့လွယ်ကူတယ်
ထင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒါဟာပျော်စရာကိစ္စတစ်ခုလို့တောင် ဟန်ဆောင်
မနေကြပါဖို့နဲ့တော့။

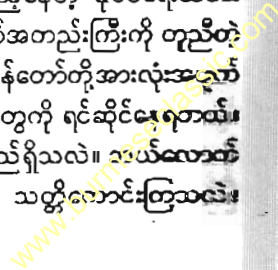
Ref: Time 15-12-2009 ထုတ်က Michael kinsley ရဲ့ Pump it up
အင်ဆေးကို ဘာသာပြန်ထားတာပါ။

ငြင်းပယ်ခြင်းရဲ့အဓိကကျမှု

တစ်နေ့ ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်။ နယူးယောက်မြို့ကြီးမှာ တစ်နေ့တည်း
ဘဏ်တိုက်ငါးခု အနကြမ်းစီးခံရတယ်။ ဒါဟာပြီးခဲ့တဲ့နှစ်ကထက် ဘဏ်
အနကြမ်းစီးမှု ၅၄ ရာခိုင်နှုန်း မြင့်တက်ခဲ့တာဖြစ်တယ်။ ကုန်စုံဆိုင်ရှင်
တွေက အလစ်သုတ်သမားရန် ကာကွယ်ဖို့ အမဲသားထုပ်တွေပေါ်မှာ
အီလက်ထရောနစ်သတိပေး ကိရိယာတွေ လိုက်တပ်ဆင်ကြတယ်။
စိတ်ပညာရှင်တွေကတော့ ကုန်တိုက်ကြီးတွေနဲ့ လုပ်ငန်းခွင်တွေမှာ အကြမ်း
မက်မှုတွေနဲ့ ဖျက်ဆီးမှု ပိုမိုများပြားလာလိမ့်မယ်လို့ ဟောကိန်းထုတ်
ကြတယ်။ ပြောမယ်ဆိုလည်း ပြောထိုက်တာကိုး။ Wal Mart ကုန်တိုက်
ကြီးမှာ လျှော့ဈေးရောင်းတဲ့ ပစ္စည်းအတွက် တိုးကြံ့ဝေ့ကြံ့သူတွေက
လူအုပ်ကြီးကြားမှာ လဲကျနေတဲ့ ဆိုင်ဝန်ထမ်းတစ်ယောက်ကို ဆေးဝန်ထမ်း
များက အသက်ကယ်ဖို့လုပ်နေတာကို ဂရုမစိုက်ဘဲ ဇွတ်အတင်း တိုးကြံ့
ဝေ့ကြံ့ရင်တက်နင်းမိလို့ အသက်သေဆုံးသွားတာ လောလော လတ်လတ်
ပဲ ရှိသေးတာမဟုတ်လား။

လူထုကြီးရဲ့ စိတ်ဓာတ်ရေးရာယိုယွင်းကျဆင်းမှုကြီးဟာ ကျွန်တော်
တို့ အားလုံးကို လွှင့်ပျော့သယ်ဆောင်သွားတဲ့ မိုးပျံပူဖောင်းကြီးကို ဖောက်ခွဲ
ပစ်လိုက်တဲ့ လောဘအိုး လောင်းကစားသမားတွေနဲ့ ပူဖောင်းကြီး ပေါက်ကွဲ
သွားတာကို အေးအေးဆေးဆေး ဘေးကရပ်ကြည့်နေတဲ့ နိုင်ငံရေးသမား
တွေကြောင့် ပေါ်ပေါက် လာရတဲ့ စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းကြီးကို တူညီတဲ့
နည်းနဲ့တုံ့ပြန်လိုက်ခြင်းပဲဖြစ်တယ်။ အခုတော့ ကျွန်တော်တို့အားလုံးအတွက်
အစီးပုံကြီးကြား ရောက်နေကြပြီ။ စူးရှတဲ့မေးခွန်းတွေကို ရင်ဆိုင်နေရတယ်။
ကျွန်တော်တို့တစ်တွေဘယ်လောက်ခံနိုင်ရည်ရှိသလဲ။ ဘယ်လောက်
သံသယတွေ ကြီးထွားနေသလဲ။ ဘယ်လောက် သတ္တိလောင်းကြသလဲ။

ဘယ်လောက် ခါးခါးသီးသီးဖြစ်နေကြသလဲ။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အကြွေးတွေနဲ့ မရေရာမှုတွေက မိစီးလွန်းလို့ ညဘက်အိပ်မပျော်တဲ့အခါတွေမှာ အကြောက်တရားက တစ်ဖက်ခန်းဒါမမဟုတ် အပေါ်ထပ်က အခန်းထဲ ကျွန်တော်တို့ ခေါက်တုံ့ခေါက်ပြန် လမ်းလျှောက်နေတဲ့အခါတွေထိ စီးနင်းလိုက်ပါသွားနေခဲ့ရင် ဘာလုပ်ကြမလဲ။

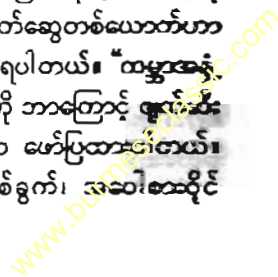
အခက်အခဲ အကျပ်အတည်းတွေကြုံတိုင်း ကျွန်တော်တို့ ကုန်းရုန်းထလာ နိုင်ခဲ့ကြတာကို မကြာခဏမြင်တွေ့ခဲ့ရတယ်။ စစ်ပွဲတစ်ခုကြုံရတဲ့ အခါမျိုး၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုးကြီး ရင်ဆိုင်ခဲ့ရတဲ့အခါမျိုးတွေမှာ ကျွန်တော်တို့ စွမ်းအားကို ကျွန်တော်တို့ သိနိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် စီးပွားပျက်ကပ်ကြီးဆိုတာက ရင်ဆိုင်ပြီး ကျော်ဖြတ်သွားနိုင်တဲ့ တစ်ကြိမ်တစ်ခါကြုံရတဲ့ ရေတိုကိစ္စမျိုး မဟုတ်ဘူးလေ။ ဒီကိစ္စကြီးက ကျွန်တော်တို့ ဘယ်လိုတွေးတယ်၊ ဘယ်လိုနေထိုင်ကြတယ်၊ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် ဘယ်လို ရှုမြင်ကြတယ်ဆိုတာတွေအားလုံးကို ပြောင်းလဲပစ်လိုက်တာ။ ဘားရက်အိုဘားမားက ရွေးကောက်ပွဲမဲဆွယ်တရားပွဲမှာ လူတွေအားလုံးကို တစ်ပေါင်းတစ်စည်းတည်းဖြစ်အောင် လုပ်မယ်လို့ ကတိတွေပေးခဲ့တယ်။ အခုမေးစရာဖြစ်လာတာက ကျွန်တော်တို့ကို တကွတပြားစီဖြစ်အောင် လုပ်နေတဲ့ အင်အားတွေကို ကျွန်တော်တို့ ခုခံနိုင်စွမ်းရှိရဲ့လားဆိုတာ ဖြစ်တယ်။

ခန္ဓာကိုယ်ကို ခန့်မှန်းရတာလွယ်တယ်။ ရောက်လာရင် ကိုယ်ခန္ဓာကို လှုပ်ရှားခုန်ပေါက်နေတာဖြစ်ဖြစ်၊ မီးဖိုနားမှာ ထိုင်ရင်တောင် ခိုက်ခိုက် တုန်နေလို့ ဒူးနှစ်လုံးကိုဖက်ပြီး ပုနေတာဖြစ်ဖြစ် လုပ်လို့ရတယ်။ အိမ်ဝယ်ထားတဲ့ အကြွေးတွေကို ဆပ်နိုင်ပါလျက်နဲ့ လူတကာလုပ်နေကြသလို လိုက်လုပ်ပြီး မဆပ်ဘဲရှောင်ပြေးတဲ့လူတွေအကြောင်း သတင်းစာတွေမှာ ဖတ်နေရတယ်။ တာဝန် ရှိ မှုဆို တာဟာ လူလိမ်လူကောက်များရဲ့ လိမ်လည်မှုတစ်မျိုးပဲလို့ မှတ်ယူရတော့မယ်ထင်ပါရဲ့။ လက်လီဈေးသည်တွေရဲ့ အဆိုအရတော့ သေနတ်တွေပိုပြီးရောင်းနေရတယ်လို့ သိရတယ်။ အကြောင်းကတော့ ရာဇဝတ်မှုတွေ တိုးလာပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာလည်း ပျက်စီးတော့မယ်လို့ ယူဆကြတာကြောင့်ဖြစ်တယ်။ Lehman က Richard Fulda Merrill က Stan O'Neal နဲ့ တကွ ဒေါ်လာဘီလျံ ၅၀ လိမ်လည်မှုကြီးက Bernie Madoff တို့အတွက် လူတချို့က တချို့နေရာမှာ ကတ္တရာ

အေးတွေကျပြီး ကြက်တောင်မွှေးတွေ နှုတ်နေကြတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ ထိရောက်တဲ့ ပိတ်ပင်တားဆီးမှုတွေ မရှိလေတော့ အခုအခါမှာ ကျွန်တော်တို့ အားလုံးဟာ လက်မရွံ့တပ်သားတွေဖြစ်နေကြပြီလေ။

သတင်းခေါင်းစဉ်များက လျှို့ဝှက်ချက်ထက် အဖြစ်အပျက်ကိုသာ အမြဲတမ်း ခြေရာခံမိကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် စေ့စေ့စပ်စပ် သေသေချာချာ တြည့်မယ်ဆိုရင်တော့ ပြောပြစရာ တခြားအဖြစ်အပျက်တစ်ခုရှိနေတာကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ဝေါလမ်းမက သရဖူဆောင်းဘုရင်ကြီးတွေရဲ့ တက်ခြင်း၊ တျာခြင်းကို ပိုပြီး စိတ်ဝင်တစားရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းကတော့ ဒီတစ်ကြိမ်ဟာ အတိတ်က စီးပွားရေးကျဆင်းမှုတွေနဲ့မတူဘဲ လူတိုင်းကို ထိခိုက်စေခဲ့တာကြောင့်ဖြစ်တယ်။ စီးပွားရေး ပြန်လည်ကျားကန်ခြင်း ဆိုတာဟာ တိုယ်ပိုင်ဂျက်လေယာဉ်ကြီး စီးရာက ခရီးသည်တင်လေယာဉ်ကြီးတွေရဲ့ ပထမတန်းကို ပြောင်းစီးရခြင်းလို့ ယူဆနေကြတဲ့ လူမျိုးတွေအတွက် ဝမ်းနည်းမနေပေမယ့်လို့ ကျွန်တော်တို့အားလုံးဟာ တစ်ခုတည်းသော အကြောင်းအရာကိုသာ ပြောဆိုနေကြတယ်ဆိုတဲ့ အချက်က ကျွန်တော်တို့ အားလုံးအတွက်တော့ အများကြီး အဓိပ္ပာယ်ရှိပါတယ်။ စွပ်ပြုတ်အိုးထဲ အားလုံး အတူတူရောက်နေကြရင် လူတွေဟာ ပိုပြီးပျော်ရွှင်ကြတယ်လို့ စိတ်ရောဂါကုဆရာတွေက ထောက်ပြကြတယ်လေ။ ဒုက္ခဆိုတာအပေါင်းအဖော်ကို ခင်တယ်ဆိုတဲ့ အဆိုအမိန့်ဟာ စိတ်ညစ်စရာ အပေါင်းအဖော်ဆိုတာထက် နှစ်သက်စရာ အပေါင်းအဖော်ကိုသာပိုပြီး ရည်ညွှန်းတယ်နဲ့ တူပါတယ်။ ပြဿနာတွေကို ဝေမျှခံစားလိုက်ရင် သေးငယ်သွားတယ် ဆိုတဲ့စကား၊ ရဲရင့်ခြင်းဟာ ကူးစက်တတ်တယ်ဆိုတဲ့ စကားများလိုပဲပေါ့။ အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ အလှူအတန်း အရက်ရောဆုံးဖြစ်တဲ့ မစ္စစ္စပီပြည်နယ်ဟာ အဆင်းရဲဆုံးပြည်နယ် ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ဟာလည်း တိုက်ဆိုင်မှု သက်သက်ပါပဲလား။

ကျွန်တော်တို့ဟာ တီထွင်ဆန်းသစ်တဲ့ စာနာခြင်းဆိုတဲ့ အဆင့်ကို ရောက်ရှိခဲ့ကြတာ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ အိုင်အိုးဝါးက မိတ်ဆွေတစ်ယောက်ဟာ “ဆင်းရဲမွဲတေခြင်းပါတီ” ဆိုတဲ့ ပွဲတစ်ပွဲဖိတ်ကြားခံရပါတယ်။ “ကမ္ဘာအနှံ့ စီးပွားရေးကျဆင်းမှုက ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ ပျော်ရွှင်မှုတွေကို ဘာကြောင့် ဖျက်ဆီးခဲ့ရမှာလဲ။ ဒါကြောင့် ကျင်းပတာ” လို့ ဖိတ်စာမှာ ဖော်ပြထားတယ်။ ဧည့်သည်တွေကို “ဝေမျှစားသောက်ဖို့ ဟင်းတစ်ခွက်၊ အခါအဆိုင်

တစ်ပုလင်း၊ ကဆိုးတဲ့ ဓာတ်လမ်းတစ်ပုဒ် ပြီးတော့ ဘာမထိစိတ်ဓာတ် တစ်ခု ကိုယ်စီကိုယ်စီ ယူလာကြပါလို့လည်း ဆိုထားပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ စမ်းသပ်ပြီးလုပ်ထားတဲ့ မုန့်တွေ ဝေစားကြတယ်။ ရေခဲသေတ္တာထဲရှိသမျှ ယူခဲ့ကြတယ်။ စားစရာမှန်သမျှ အားလုံးအတွက်ဖြစ်လာတယ်။ ကား တစ်စီးတည်း အတူပေါင်းပြီးစီးတဲ့အခါ အိမ်နီးချင်းတွေအကြောင်း ပိုသိလာ တယ်။ ဒါတင်မက ဓာတ်ဆီလည်း ရွှေတာရာ ကျတယ်။

ပါတီပွဲမှာလည်း လူလိမ်လူကောက်တွေနဲ့ ဖြတ်စားလျှပ်စားသမား တွေရဲ့ အကြောင်းတွေ ကောင်းကောင်း ဖလှယ်ကြတယ်။ ပင်ဆယ်ဗေး နီးယားက မြို့တစ်မြို့မှာရှိတဲ့ ကယ်တင်ခြင်းတပ်ကို လူတစ်ယောက်က စိန်လက်စွပ်တစ်ကွင်း လှူတဲ့အကြောင်း၊ တောင်ပိုင်း ဒါကိုတာမှာ ဟိုတယ် မန်နေဂျာတစ်ယောက်ကလည်း ခရစ္စမတ်အချိန်မှာ အိုးအိမ်မဲ့ လူ ၂၀၀ အတွက်ဟိုတယ်တံခါးတွေ ဖွင့်ပေးဖို့ ပြင်ဆင်ထားတဲ့အကြောင်း၊ စန်တာက လယ်ရာက မိသားစုတစ်စုက တောမီးလောင်လို့ အိုးအိမ်မဲ့ဖြစ်သွားတဲ့ စဉ် နှစ်အရွယ် အသွားအိုတစ်ဦးကို အိမ်ခေါ်လာခဲ့ပြီး အိမ်ပြန်ဆောက်ဖို့ ကူညီတဲ့အကြောင်း၊ ကယ်လီဖိုးနီးယားက ပါရာဒိုက်မှာ စားစရာ လှူဒါန်းမှု တွေ ငါးဆတိုးသွားတဲ့အကြောင်း စတာတွေကလည်း ပြောမဆုံးနိုင်ကြဘူး။

“ကြင်နာခြင်း တစ်ခွက် ယူဆောင်မပေးရသေးဘူး” ဆိုတဲ့ သီချင်းသံ ကို မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင်သီဆိုရင်း နှစ်သစ်ကို ကြိုဆိုခဲ့ကြတယ်။ ဒီ နှစ်သစ် လောက်တစ်ခါမှကို မပျော်ဖူးခဲ့ကြပါဘူး။ အခြေအနေတွေဆိုးလာလေ ကျွန်တော်တို့ပိုပြီး ကောင်းလာလေဖြစ်သလားတော့မဆိုနိုင်ဘူး။ ကိုယ်တိုင် နာကျင်မှုခံစားရတော့ တစ်ပါးသူများရဲ့ နာကျင်မှုကို စာနာတတ်လာ တာလည်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ကြောက်ရွံ့ခြင်းက ရဲရင့်ခြင်းကို အလေ့အကျင့် လုပ်ပေးလိုက်တယ်ထင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဟာ ပိုပြီးမာကျောလာ သလို ပိုပြီးလည်း နူးညံ့လာတယ်။ ဒါ့ပြင် ကျွန်တော်တို့ မတတ်နိုင်တဲ့ အရာတွေဟာ ကျွန်တော်တို့တကယ်တမ်း မလိုချင်တဲ့ အရာတွေဖြစ် လာတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် အထက်ဖားအောက်ဖိလုပ်ခြင်းရဲ့ အထီးကျန်မှုနဲ့ ငြင်းပယ်ခြင်းရဲ့ မိမိကျမှုတို့လိုပေါ့။

Ref: Time 19-1-2009 က Nancy Gibbs ရဲ့ The Recession's Big Test အက်ဆေးကို ဘာသာပြန်ပေးတာပါ။

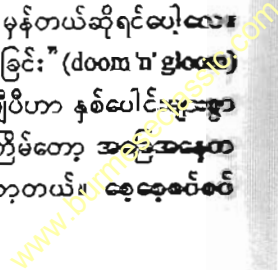

ကလေးတွေဆီက လူယူနေကြတာ

အမေရိကဟာ ဒေဝါလီခံနေရပြီ

ပီတာဂျီပီတာဆင်ဖောင်ဒေးရှင်းဆိုတဲ့အဖွဲ့က ဒီဇင်ဘာလအတွင်း ထုတ်ပြန်လိုက်တဲ့ စာရင်းဇယားများက ဆိုထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ပီဂျီပီ ဖောင်ဒေးရှင်းဆိုတာက အမေရိကန်နိုင်ငံရှိ စာရင်းအင်း လေ့လာပြုစုရေး နယ်ပယ်မှာ နောက်ဆုံးဝင် ရောက်လာတဲ့ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်တယ်။ ကြိုဆိုအပ်ပါတယ်။ သူတို့အဆိုအရ ဒေဝါလီခံရတာက အစိုးရမဟုတ် ပါဘူး။ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်လုံးနဲ့ တိုင်းသူပြည်သား အားလုံးဖြစ်ပါတယ်။ ပီဂျီပီက အစိုးရမဟုတ်ဘဲ ကြီးရဲ့ စက်တင်ဘာ ၃၀ ရက်ထုတ်ပြန်ချက် စာရင်းများအရ အမေရိကန်နိုင်ငံသားများရဲ့ ပိုင်ဆိုင်မှု အစုစု တန်ဖိုးဟာ ဒေါ်လာ ၅၆ ဒသမ ၅ ထရီလျှံ ရှိတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ပြီးတော့ အစိုးရနဲ့ ပုဂ္ဂလိကတို့ရဲ့ ပိုင်ဆိုင်မှု အစုစု အကြွေးပေါင်းက ဒေါ်လာ ၅၆ ဒသမ ၄ ထရီလျှံရှိတယ်လို့လည်း ဖော်ပြထားပါတယ်။ စက်တင်ဘာ ၃၀ ရက် နောက်ပိုင်း အိုးအိမ်အဆောက်အဦ လုပ်ငန်းတွေနဲ့ စတော့ဈေးကွက်ကြီး ကသောင်းကနင်း ဖြစ်သွားတာတွေ ထည့်စဉ်းစားလိုက်မယ်ဆိုရင် အမေရိကန်တွေမှာ ပေးစရာအကြွေးတွေ တစ်ပုံတစ်ခေါင်းကြီး ဖြစ်နေပြီ ဆိုတာ သေချာပါတယ်။

သေချာတယ်ထင်ရတာက ပီဂျီပီကလူတွေ မှန်တယ်ဆိုရင်ပေါ့လေ။ ကျွန်တော့်အဖို့တော့ အားလုံးဟာ “ပြုခြင်းနဲ့ ပျက်ခြင်း” (doom n' gloom) ချည်းပါပဲ။ ကျွန်တော့်ရဲ့ သတင်းလုပ်ငန်းမှာ ပီဂျီပီဟာ နှစ်ပေါင်းများစွာ အထောက်အကူပြုခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီတစ်ကြိမ်တော့ အခြေအနေထ ဆိုးဝါးလွန်းတော့ ယုံဖို့တောင် ခက်နေပါတော့တယ်။ ဧရာဝတီ

လေ့လာ ဆန်းစစ်ကြည့်လိုက်တော့လည်း မှန်နေတာ တွေ့ရပါတယ်။ သူ့စာရင်းမှာပါတဲ့ ပေးရန်အကြေး ၅၆ ထရီလျှံအနက် ၄၀ ထရီလျှံဟာ နောင်မှာပေးဖို့ရှိတဲ့ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအာမခံနဲ့ လူမှုဖူလုံရေး ထောက်ပံ့ကြေးများကို ထည့်တွက်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။ (ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု အာမခံကိုက ဒေါ်လာ ၃၄ ထရီလျှံဖြစ်ပါတယ်။) ဒီငွေ ပမာဏကလည်း အနာဂတ် သက်ကြီးရွယ်အိုများအတွက် ကွန်ဂရက် လွှတ်တော်က သတ်မှတ်ပေးထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဘယ်လိုပေးရ မယ်ဆိုတဲ့ နည်းလမ်းတော့ မပါပါဘူး။ ဒါကတော့ ကျွန်တော်တို့ကြားကြား နေရတဲ့ "ရပိုင်ခွင့်အိပ်မက်ဆိုးကြီး" ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမှာ ပြဿနာက ပီဂျီပီလူတွေဟာ ဒီသံသယဖြစ်ဖွယ် ၄၀ ထရီလျှံဆိုတဲ့ ပဋိညာဉ်ကို တွက်ချက်တဲ့အခါ အကျိုးအမြတ်ခံစားခွင့်ရှိသူများ (ရှိကောင်းမှ ရှိပါလိမ့် မယ်) အကြောင်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားဖို့ မေ့နေတဲ့ အချက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီရပိုင်ခွင့်ကတိကဝတ်တွေက အမှန်တကယ်ဆိုရင်၊ ဒီရပိုင်ခွင့်ခံစားကြရ မယ့်လူများ အတွက်လည်း ပိုင်ဆိုင်မှု (assets) တွေ ဖြစ်လာကြရမှာပေါ့။ တကယ်လို့ (ကျွန်တော်တို့ကို အပျက်မြင်သမား) သံသယ ဖြစ်နေကြသလို ဒါတွေဟာ အနာဂတ်မှာ လက်ခံရရှိမယ့်သူတွေ အမှန်တကယ်ရလာမှာ မဟုတ်ခဲ့ရင် အစိုးရအတွက်လည်း အမှန်တကယ် ကြွေးမြီဖြစ်မလာ နိုင်တော့ပါဘူး။

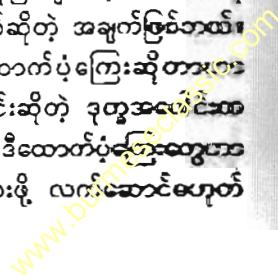
အမေရိကန်အိမ်ထောင်စုများဟာ စည်းလွတ်ဝါးလွတ်ငွေတွေချေးယူ ကောင်း ယူကြပါလိမ့်မယ်။ ဒါ့အပြင် သူတို့ကိုယ်စားဆိုပြီး ပိုလို့တောင် စည်းလွတ် ဝါးလွတ်ငွေတွေ ချေးယူတာတို့ နိုင်ငံရေးသမားများကို မဲပေး ရွေးချယ်ကောင်း ရွေးချယ်ကြပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် တကယ်အမေရိကန် အိမ်ထောင်စုများဟာ ဒေဝါလီတော့ မခံကြရပါဘူး။ ပျမ်းမျှ အမေရိကန် ဇနီးမောင်နှံ (အသက် ၅၆-၇၄ အတွင်း) ဟာ ပိုင်ဆိုင်မှုဒေါ်လာ ၆၉၁၀၀၀ စုဆောင်း ရရှိထားကြပါတယ်။ (ရပိုင်ခွင့် ကတိကဝတ် ဆိုတာတွေကို ပိုင်ဆိုင်မှုအနေနဲ့ရော ကြွေးမြီအနေနဲ့ပါ ထည့်တွက်မထားပါဘူး) ဒီစာရင်း က ၂၀၀၄ ခုနှစ် အစိုးရဗဟိုဘဏ်က ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ စာရင်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီနောက် သိပ်မကြာမီမှာ ကွယ်လွန်သွားကြသူတွေအများ အပြားရှိမှာ သေချာပါတယ်။ ဒီတော့ ဒီ ဒေါ်လာ ၆၉၁၀၀၀ ဘာဖြစ်သွားသလဲ။

ယေဘုယျအားဖြင့်တော့ သားသမီးမြေးမြစ်တွေဆီရောက်သွားမှာပေါ့။ မလောက်တော့ ရပိုင်ခွင့်များဆိုတဲ့ ကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး အမေရိကန်ဟာ "အနာဂတ်မျိုးဆက်တွေဆီက လူယူနေကြတယ်" လို့ မကြာခဏ ပြောလေ့ ရှိကြတယ်။ ဒါ့အပြင် အဝမှန်တယ်လို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ ဆိုကြပါစို့ ၂၀၅၀ ပြည့်နှစ်မှာ ရှိနေတဲ့ အိမ်တစ်လုံးကို ဖျက်ယူလာပြီး ၂၀၀၉ ခုနှစ်မှာ လှပတဲ့ ရေကန်တစ်ခုအနား ပြန်ဆောက်လို့မရနိုင်ပါဘူး။ အလားတူပဲ ၂၀၀၉ ခုနှစ် မှာ ချေးလို့ရရ၊ ခိုးလို့ရရ၊ ရတဲ့ငွေကို ၂၀၀၉ ခုနှစ်မှာ သုံးလို့ မရပါဘူး။ ဒါပေမယ့်လို့ ၂၀၀၉ ခုနှစ်မှာ ပိုက်ဆံကို ပိုသုံး၊ စုငွေပိုလျှော့ချပြီး ပိုပြီး ဆင်းရဲတဲ့ ၂၀၅၀ ပြည့်နှစ် အမေရိကန်အောင် လုပ်နိုင်ပါတယ်။ ဒီနေ့ အမေရိကန်နိုင်ငံ လုပ်နေသလို နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်တွေဆီက ပိုက်ဆံကို ပိုပိုပြီးချေးယူတာမျိုး ၂၀၀၉ ခုနှစ်မှာ လုပ်ခဲ့ရင် ၂၀၅၀ ပြည့်နှစ်မှာတော့ ကြွေးရှင်တွေက တံခါးလာခေါက်ပြီး ကြွေးတောင်းကြပါလိမ့်မယ်။ အတိုးတွေနဲ့လေ။

တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ အမေရိကန်အိမ်ထောင်စုများက (လူချမ်းသာ တွေတင်မဟုတ်ပါဘူး။ လူလတ်တန်းစားတွေရော ပါပါတယ်။) ဒေါ်လာ သိန်းနဲ့ချီပြီး သားသမီးမြေးမြစ်တွေအတွက် သေတမ်းစာတွေ ရေးပြီး ပေးနေကြတယ်။ ဒီလိုပေးတာဟာ သူတို့ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေစုစောင်းရရှိတာ တွေဆိုရင်တော့ အတိုင်းထက်အလွန်၊ တံခွန်နဲ့ကုက္ကားဆိုသလို အလွန် ကောင်းတာပေါ့။ ဒါပေမယ့် အံ့ဩစရာကောင်းတဲ့ တကယ်အဖြစ်မှန်က ဒီပေးကမ်းရက်ရောမူရဲ့ အတော်များတဲ့ ပမာဏဟာ လူမှုဖူလုံရေး ထောက်ပံ့ ကြေးနဲ့ ကျန်းမာရေးအာမခံတို့ကြောင့် ရရှိခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်လောက်များတဲ့ ပမာဏလဲ။

ပြောဖို့တော့ ခက်ပါတယ်။ ပြောဖို့လွယ်တာနဲ့ ပိုပြီးသေချာတာထ တော့၊ ဒီခေတ်နဲ့ နောင်ခေတ်လူတွေတော်တော်များများဟာ သူတို့အလွန် လုပ်နေစဉ်က ထည့်ဝင်ခဲ့တဲ့ ပမာဏထက်ပိုပြီးများတဲ့ ပမာဏတို့ အငြိမ်းစားယူပြီးတဲ့အခါမှာ ခံစားရရှိကြလိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ အချက်ဖြစ်တယ်။

ကျန်းမာရေးအာမခံနဲ့ လူမှုဖူလုံရေးထောက်ပံ့ကြေးဆိုတာတို့ ဆိုမင်းတဲ့ အရွယ်မှာ အိုခြင်းနာခြင်း ဆင်းရဲခြင်းဆိုတဲ့ ဒုက္ခအလေးငံထ ကင်းဝေးစေဖို့အတွက် ရည်ရွယ်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီထောက်ပံ့ကြေးတွေဟာ အငြိမ်းစားများရဲ့ သားသမီး မြေးမြစ်တွေကိုပေးဖို့ လက်ဆောင်ဟုတ်

သလို သူတို့အတွက် ထောက်ပံ့ကြေးလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့်လို့ တကယ်လက်တွေ့ကျတော့ အဲဒီလိုဖြစ်နေပါတယ်။ အာမခံထားခြင်းရဲ့ အကြောင်းရင်းက ရှေ့ရေးဆိုတာမခန့်မှန်းနိုင်လို့ ဖြစ်တယ်။ ဆီးချိုရောဂါ ရှိနေတဲ့ အဘွားအိုတစ်ဦးရဲ့ ခင်ပွန်းမှာ နှလုံးရောဂါကြောင့် ခွဲစိတ်ကုသ လိုက်ရတယ်။ နောက်တော့လည်း ဆုံးသွားတယ်။ အဘွားအိုမှာတော့ ဖြူခါပြာခါကျပြီး ကျန်ရစ်ခဲ့တယ်။ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု အာမခံနဲ့ လူမှုဖူလုံရေး ထောက်ပံ့ကြေးက အဘွားအိုအတွက် ရှိနေပေးရမယ်။ ဒီလိုစောင့်ရှောက်မှု ပေးရတာဟာ ရှေးကအဘွားအိုထည့်ဝင်ခဲ့တာတွေထက် အဆ အများကြီး ပိုနေပါလိမ့်မယ်။ ကိစ္စမရှိပါဘူး။ ပိုပါစေ။

ဒါပေမယ့် ဒီအဘွားအိုဟာ ဘဏ်ထဲမှာ ဒေါ်လာ ၆၉၁၀၀၀ ထည့် ထားပြီး ကွယ်လွန်သွားတာဆိုရင်တော့ စဉ်းစားစရာ ဖြစ်လာပါတယ်။ ဒီအဘွားအိုဟာ သူ့နေရေးထိုင်ရေးကျန်းမာရေးအတွက် အစိုးရဆီက အထောက်အပံ့မလိုအပ်ဘူး ဆိုတာထင်ရှားတယ်။ အဘွားအိုက လိမ်ညာ လှည့်စားပြီး တောင်းခံရယူခဲ့တာ မဟုတ်ပါဘူး။ သူဟာ သူ့နေထိုင်ရေး အတွက် အမှန်အကန်စိုးရိမ်ကြောင့်ကြံခဲ့တာကြောင့် ထည့်ဝင်စရာတွေကို ထည့်ဝင်ခဲ့တာသာဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် လူ့အဖွဲ့ အစည်း(အစိုးရ)အနေနဲ့ သူ့ကတိကဝတ်အတိုင်း အဘွားအိုကို စောင့်ရှောက်ခဲ့လေတော့ အဘွားအို ရဲ့ ဘဏ်မှာရှိတဲ့ ငွေထဲက တချို့တစ်ဝက်တော့ ပြန်ရသင့်ပါတယ်။ အင်း ဒီလိုဖြစ်စေမယ့် စနစ်တစ်ခုရေးဆွဲချမှတ်ဖို့ ဆိုတာတော့ တကယ့် အိပ်မက် ဆိုးကြီးတစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ဖြစ်နိုင်ဖွယ်လည်း မရှိဘူးထင်ပါတယ်။ အဘိုးအို၊ အဘွားအိုတွေက ဘဏ်ထဲက သူတို့ပိုက်ဆံတွေကို မသေခင်ထင် သလို သုံးပစ်လိုက်ကြဖို့များပါတယ်။ ဒါကြောင့် အလုပ်ဖြစ်မှာ မဟုတ်ပါ ဘူး။

ဒါပေမယ့် အိုဘားမားပြောသလို တိုင်းပြည်က ခက်ခက်ခဲခဲရွေးချယ် ရမယ့် ခေတ်သစ်ကြီးထဲရောက်နေတဲ့ အချိန်အခါမှာ ဒီကိစ္စခေါင်းထံ ထည့်ထားဖို့တော့ သင့်ပါတယ်။

ကလေးတွေလား၊ သူတို့မိဘတွေလုပ်ခဲ့တဲ့အတိုင်း ဒီခေတ်ကလေး တွေလည်း သူတို့ရဲ့ ကလေးတွေဆီက လူယူကြပါစေပေါ့။

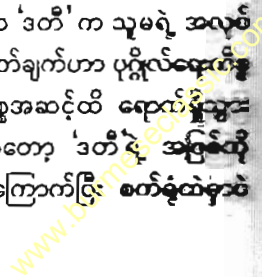
Ref: Time 9-2-09 က Michael Kinsley ရဲ့ Entitlement Myths

မေမေတို့ရဲ့ စစ်ပွဲများ

ပြီးခဲ့တဲ့ရွက်ကြွေရာသီက ဆာရာပါလင်း (Sarah Palin) ရဲ့ အလုပ်နဲ့ မိသားစု ချိန်ခွင်လျှာညီမျှဖို့ ချဉ်းကပ်ပုံနဲ့ ပတ်သက်ပြီး “မေမေတို့ရဲ့ စစ်ပွဲများ” (Mother Wars) ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဖြစ်ပွားခဲ့တာကို မျက်ဝါး ထင်ထင် မြင်တွေ့ရပြီးတဲ့နောက် တိုက်ပွဲကြားရောက်နေရာတဲ့ တရားရေး ဝန်ကြီး ‘ရာရီဒါဒတီ’ (Rachida Dati) ကို ဗဟိုပြု ပြင်သစ်ရုပ်ရှင် ‘မာမိဝါးစ်’ က ကျွန်မစိတ်ကိုတော်တော် ညှို့ယူနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဆေးရုံမှာ သမီးလေး ‘ဇိုရာ’ (Zohra) ကို ခွဲစိတ်မွေးဖွားပြီး ငါးရက် အကြာမှာ ‘ရာရီဒါ’ ဟာ ဆေးရုံကနေ ‘အယ်လီစေးနန်းတော်’ ကို တန်းသွားပြီး အစိုးရအဖွဲ့ အစည်း အဝေးကို တက်ခဲ့ပါတယ်။ အငြင်းပွားမှုကို ဖိတ်ခေါ်တာတွေ၊ အမှားအမှန် ဝေဖန်သုံးသပ်တာတွေကို ကျော်လွှားလိုက်ကြရအောင်ပါ။ မိခင်နဲ့ရင်သွေး တွယ်တာမူတွေ၊ မိခင်နို့တိုက် ကျွေးရေးတွေ၊ အမျိုးသမီးတွေကို မီးဖွားခွင့် လစာပြည့် ၁ ပတ် ပေးထားတဲ့ ဂုဏ်ရောင်ပြောင် လူမှုရေးစနစ်ကြီးကို အားရကျေနပ်မှုတွေ ဘယ်ရောက်သွားကြပြီလဲ။

ပါလင်းလိုပဲ ဒတီ ကိစ္စလည်း ထူးခြားတဲ့ကိစ္စဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် အကျပ်အတည်းတွေ ကြီးလေလေ နိမိတ်ပုံတွေ ပြင်းထန်လေလေဖြစ်လာ တယ်။ စီးပွားရေးအရည်ပျော်ကျမှုကြီးအလယ်မှာ ‘ဒတီ’ က သူမရဲ့ အလုပ် စားပွဲရှိရာကို အပြေးအလွှားရောက်ရှိလာဖို့ ဆုံးဖြတ်ချက်ဟာ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးကိစ္စ မျှသာမကတော့ဘဲ အများနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ ကိစ္စအဆင့်ထိ ရောက်ရှိသွား တော့တယ်။ ပြင်သစ်အမျိုးသမီးဝါဒီ တစ်ဦးကတော့ ‘ဒတီ’ ရဲ့ အပြစ်တို့ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်များအတွင်းက အလုပ်ပြုတ်မှာကြောက်ပြီး စက်ခုံထဲမှာပဲ

ကလေးမွေးပြီး ချက်ချင်းထ အလုပ်လုပ်ရတဲ့ အမျိုးသမီးများရဲ့ ဘဝနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ပြောကြားသွားတယ်။

နောက်တစ်ဦးကတော့ သူမရဲ့ရွေးချယ်မှုဟာ 'မနှစ်မြို့' စရာဖြစ် တယ်။ အလုပ်ရှင်တွေက ဒါကိုထောက်ပြပြီး အမျိုးသမီးများအပေါ်မှာ သည်းမခံလောက်ဖွယ် ဖိအားတွေပေးလာနိုင်တယ်လို့ ဝေဖန်တယ်။ အလုပ် တည်မြဲဖို့အတွက် အခုတောင် စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုတွေ အကြီးအကျယ် ရှိနေကြတဲ့ အလုပ်သမားများ အတွက်ကတော့ ဒါဟာ အင်မတန်မှကို ဆိုးရွားလှတဲ့ နမူနာတစ်ခုဖြစ်တယ်။

ကမ္ဘာ့ တခြားနေရာတွေမှာတော့ အလုပ်သမားများက ကုမ္ပဏီအကျိုး စီးပွားအတွက် လုပ်ပေးနေသရွေ့တော့ ခံစားခွင့်တွေဆက်ပြီး ပေးနေပါ သေးတယ်။ သားသည်အမေ အလုပ်သမားတွေနဲ့ စကားပြောတဲ့အခါတိုင်း ကြားနေကျ တေးဟောင်းတွေကို ကြားရမြဲဖြစ်တယ်။ အသံကတော့ နှစ်ဆပိုကျယ်တာပေါ့။ အလုပ်ချိန် လျှော့ပေါ့ဖို့ကျ ပြောရဲမလား။ ဆရာဝန်နဲ့ ချိန်းထားလို့ အစည်းအဝေးမတက်ဘဲ နေလို့ရမလား။ ပြည်နယ် အုပ်ချုပ်ရေး ပါလင်းကတော့ အလုပ်စားပွဲနဲ့ နို့တိုက်ဖို့ အိမ်ပြန်တဲ့ကိစ္စကို ထမင်းစားရေသောက် ကိစ္စလောက်ပဲလို့ ပြောသွားခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် အခြေအနေပိုဆိုးလာပြီး တစ်နေ့တည်းနဲ့ အလုပ်ပေါင်း ၇၅၀၀၀ လောက် ကြက်ပျောက်၊ ငှက်ပျောက် ပျောက်သွားတဲ့အခါမျိုးမှာ မပျောက်သေးသူ များအဖို့လည်း ဖိစီးမှုတွေတော့ ကြီးထွားလာရတာပေါ့။ ရပ်မြင်သံကြား ဖန်သားပြင်ကနေပြီး ကိုဖြူ၊ ကိုမဲနဲ့ မနီတို့တွေက အားပေးစကားတွေ ဘယ်လောက်ပြောပြော အချည်းအနီးပါပဲ။

အလုပ်ဆိုတာ မင်္ဂလာဆောင်ရသလိုပါပဲ။ ပျားရည်ဆမ်းကာလ ရှိသလို၊ ပြဿနာကာလတွေလည်း ရှိတာပါပဲ။ ကြာတော့လည်း လူတွေ အားလုံး ရူးချင်သလို၊ နှမ်းချင်သလို ဖြစ်ကုန်ကြပါတော့တယ်။ အခုတော့ လည်း စိတ်လှုပ်ရှားမှုတွေကို ပြန်ပြီးထိန်းချုပ်နိုင်ပြီဆိုတော့ တစ်ခါတုန်းက ကိုယ့်ထင်ကြေးနဲ့ကိုယ် ကြောက်လန့်ပြီး လျစ်လျူရှုထားခဲ့တာတွေကိုပဲ ပြန်ပြီးကျေးဇူးတင်နေရသေးတော့တယ်။ လူတွေဟာ အလုပ်ပြုတ်မှာ ကြောက်ရွံ့နေတဲ့အခါမှာ သစ္စာရှိမှုတွေ၊ ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းရှိမှုတွေ၊ စိတ်ဓာတ်တွေဆိုတာလည်း ဇောက်ထိုးမိုးမွှော် ကျဆင်းသွားတတ်တယ်။

ဆိုတာကို သဘောပေါက်နားလည်ဖို့ သူဌေးတွေရဲ့ ပညာနဲ့အမြော် အမြင်အပေါ် အားထားနေရတယ် ဆိုတာလည်း နှစ်သက်ဖွယ်ရာပါပဲ။ ဒီအကြောက်တရားမှာ အလုပ်ရှင်တွေက အမြတ်ထုတ်ပြီး အလုပ်သမား နည်းနည်းနဲ့ ကျကျခိုင်းတာတို့၊ အလုပ်တစ်ခုအတွက် လုပ်ချင်သူတွေ တစ်ရာလောက် တန်းစီနေတာကြောင့် ခံစားခွင့်တွေ လျှော့ချတာတို့၊ လုပ်ခဲ့မယ်ဆိုရင်တော့ ဘယ်ကိစ္စမျိုးမှာမဆို 'ခဏအေး အစဉ်ပူ' ဆိုတာ ရှိတယ်ဆိုတာ သူတို့တွေ့ရမှာ သေချာတယ်။

ဒီကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဒီကိစ္စကို တစ်သက်လုံး လေ့လာနေခဲ့တဲ့ စီးပွားရေး ပညာရှင် Sylvia Ann Hewlett နဲ့ တွေ့ခဲ့ပါတယ်။ သူမဟာ 'ဖုံးကွယ်နေတဲ့ ဦးနှောက်ယိုစီးမှု' (Hidden Brain Drain) အထူးအဖွဲ့ (task force) ကို စတင်တည်ထောင်သူဖြစ်တယ်။ ဒီအဖွဲ့ဟာ လက်လွှတ်လို့ မဖြစ်တဲ့ အလုပ်သမားကို ဘယ်လို ထိန်းထားလို့ ရမလဲဆိုတဲ့အဖြေကို ရှာဖွေနေကြတဲ့ ကုမ္ပဏီကြီးပေါင်း ၅၀ ကျော် (General Electronic လို့ Goldman Sachs လို့ ကျွန်မတို့ရဲ့ ကုမ္ပဏီဖြစ်တဲ့ Time Warner လို့ ကုမ္ပဏီကြီးတွေ အပါအဝင်) စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားတဲ့ အဖွဲ့ဖြစ်တယ်။ ကုမ္ပဏီကြီးတွေဟာ ရှင်သန်ကျန်ရစ်နေစေဖို့အတွက် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ပြန်လည်တီထွင်နေရချိန်မျိုးမှာ ဦးနှောက်တွေပြန်ကျနေခြင်းကြောင့် ကုန်ကျရတဲ့ စရိတ်တွေကို ခံနိုင်ဖွယ်မရှိဘူးလို့ သူမက သတိပေးပါတယ်။

“ဒါဟာ အောက်ခြေထုတစ်ခုလုံးအတွက် မကောင်းသလို တစ်ဦးချင်း အတွက်လည်း မကောင်းပါဘူး” လို့လည်း ပြောပါတယ်။

“The Harvard Business Review” စာစောင်က အလုပ်သမား ၁ ရာခိုင်နှုန်းလောက်ကလေး လျှော့ချခဲ့တဲ့ ကုမ္ပဏီတွေရဲ့ အခြေအနေကို စစ်တမ်းကောက်ယူ လေ့လာကြည့်လိုက်တော့ ကုမ္ပဏီမှာကျန်ရှိနေတဲ့ အလုပ်သမားတွေထဲက ကုမ္ပဏီကိုစွန့်ခွာသွားကြတဲ့သူများရဲ့ အရေ အတွက်ဟာ ၃၁ ရာခိုင်နှုန်းထိ တိုးသွားတယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို တွေ့ကြ ရတယ်။ များများလျှော့ချလေ များများ ထွက်သွားလေဖြစ်တယ်။ ထိတ်တနိုး ကလူတွေမှာ ရွေးချယ်စရာတွေလည်း အများကြီးရှိတတ်တယ်။ Harvard ကတော့ ကုမ္ပဏီကို အလိုအလျောက်စွန့်ခွာသွားတဲ့ အထဲမှာ အချို့သမီး ဦးရေက အမျိုးသားဦးရေထက် နှစ်ဆလောက် ပိုများတယ်လို့ဆိုတယ်။

၂

သူတို့ဟာ အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်သွားကြတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ပိုပြီး စိတ်ချရတဲ့ နေရာကို ပြောင်းရွှေ့သွားကြတာဖြစ်တယ်။ အခြေအနေတွေတည်ငြိမ် သွားတဲ့အခါ လုပ်ငန်းခွင်တွေထဲက ထိပ်တန်းရာထူးနေရာတွေမှာ အမျိုး သမီးတွေ များများစားစား ရှိမနေတော့မှာကို Hewlett က စိုးရိမ်တယ်လို့ ဆိုတယ်။

“နောက်မျိုးဆက်အတွက် စံပြုပုဂ္ဂိုလ် (Role models) တွေနဲ့ ကုံကူ လက်လှည့် သင်ပြပေးမယ့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ဆုံးရှုံးသွားရလိမ့်မယ်” လို့ သူက သတိ ပေးပါတယ်။

အခြေအနေတွေဟာ ထင်သလောက်တော့ ဆိုးနေတာမဟုတ်သေးပါ ဘူး။ Fortune က လတ်တလောအတွင်းမှာပဲ နှစ်စဉ်ထုတ်ပြန်နေကျ “အလုပ်လုပ်ဖို့ အကောင်းဆုံးကုမ္ပဏီ” စာရင်းကို ထုတ်ပြန်လိုက်ရာမှာ နံပါတ်တစ်က Net App ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရပါတယ်။ ဒီကုမ္ပဏီက အလုပ်သမားတွေကို စေတနာ့ဝန်ထမ်း အလုပ်တွေလုပ်ဖို့ လုပ်ခအပြည့် ခွင့်ငါးရက်ပေးခဲ့တယ်။ ဒီနည်းနဲ့ အလုပ်သမားတွေ လျှော့ချမှုကို ရှောင်ရှား နိုင်ရုံမက ဒီအခြေအနေကို ကျော်ဖြတ်နိုင်ဖို့ ဒေါ်လာနှစ် ဘီလျံတောင် ရရှိခဲ့တယ်။

အဆင့် ၅ နေရာရှိ Wegmans စုပါမားကတ်လုပ်ငန်းကြီးကတော့ အလုပ်သမားတွေကို အခမဲ့ယောဂသင်တန်းဖွင့်ပေးတယ်။

အဆင့် ၇ Genentech က လစာအပြည့် ခွင့်ရက်ရှည်ပေးတာ လုပ်ငန်းခွင် ကလေးစောင့်ရှောက်ရေးဌာနဖွင့်ပေးတာနဲ့ ကိုယ်လက်ကြံ့ခိုင် ရေးဌာန (fitness center) တွေဖွင့်ပေးတယ်။ သူဝင်ငွေဟာ ပြီးခဲ့တဲ့ သုံးလ ပတ်မှာ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်သွားတာတွေ့ရတယ်။ တော်တော်ရုန်းကန် ရတဲ့ ကုမ္ပဏီတွေလည်း အလုပ်သမားတွေကို ဖြုတ်ပစ်တာမလုပ်ဘဲတစ်ပတ် လေးရက် အလုပ်ချိန် ပြောင်းလဲလိုက်တဲ့အတွက် အလုပ်သမားများ စိတ်ဓာတ် တက်ကြွလန်းဆန်း လာတယ်လို့ Hewlett က ဆိုပါတယ်။

ရာရှိဒါဒတီ အလုပ်ခွင်ကို တက်သုတ်ရိုက်ပြန်သွားတာဟာ အလုပ် ပြုတ်မှာကြောက်လို့ ဟုတ်ချင်မှဟုတ်ပါလိမ့်မယ်။ အလုပ်ကို ချစ်လွန်း လို့လည်းဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါတော့ ဘယ်သူသိမှာလဲ။ ဒါပေမယ့်လို့ “အဓိဋ္ဌာန်ပြုချက်တွေ အသစ် ပြန်လုပ်ဖို့လိုတယ်” လို့ ပြောတဲ့အသံတွေ

၂

တော့ တစ်နေ့တခြားပိုပြီး ကြားလာရပါတယ်။ ဒါဟာ နှစ်ဖက်စလုံး အတွက် အကျိုးရှိစေတယ်ဆိုတာကို ပါးနပ်တဲ့ အလုပ်ရှင်တိုင်း သိနေကြပါ တယ်။

Ref; Time 16-2-2009 ပါ Naney Gibb အက်ဆေးကို ဘာသာပြန်ထားတာပါ။

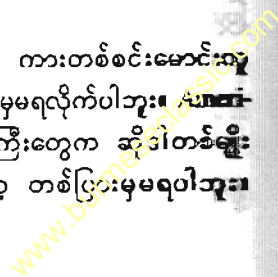

ပုံနှိပ်စာနယ်ဇင်းလောက ကယ်တင်ရေးစိတ်ကူးသစ်

တုန်လှုပ်ချောက်ချားခြင်းက မနက်လင်းတာနဲ့ ရောက်လာတော့ တယ်။ စားပွဲမှာထိုင်ပြီး 'အံ့ဖွယ်ပွမ်' ဆိုတဲ့ သလဲသီးဖျော်ရည်ကို ဖန်ခွက် အကြီးကြီးနဲ့ သောက်နေရင်းက ကျွန်တော့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှ အတွက် စိုးရိမ်ပူပန်စိတ်တွေ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်ဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အတော်ဆုံးဂျာနယ်လစ်တစ်ယောက် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်လိမ့်မယ်၊ ဒါပေမယ့် ဂျာနယ်လစ်လုပ်ဖို့ ဂျာနယ်တွေမရှိတော့ဘူးဆိုရင် ကျွန်တော့်ရဲ့ ပေါင်းကူးဆက်သွယ်ရေးကျွမ်းကျင်မှုကို တခြားနေရာမှာသုံးရတော့မယ်။ ကျွန်တော့်မိဘတွေဆီက ပိုက်ဆံရအောင် တောင်းတာမျိုးလို ဆိုပါတော့။

ဒါကြောင့်ပဲ ပုံနှိပ်စာနယ်ဇင်းလုပ်ငန်းကို ကယ်တင်ဖို့ ကျွန်တော် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့တာဖြစ်တယ်။ ကျွန်တော့်ရဲ့ ပထမစိတ်ကူးကတော့ သတင်းထောက်တိုင်းကို သူတို့ရဲ့ ခွင် (beat) ပြောင်းခိုင်းပြီး ကြောင်တွေ ပညာစွမ်းပြဖျော်ဖြေမှုလုပ်နေကြတာတွေကိုပဲ အလိုက်ခိုင်းဖို့ဖြစ်တယ်။ အဲဒီနောက် 'အံ့ဖွယ်ပွမ်' နည်းနည်းထပ်သောက်ပြီး ကျွန်တော့် ခန္ဓာကိုယ်ထဲ က 'ဖရီးရာဒီကယ်' (free radicals) တွေကို 'အင်တီအောက်စီးဒင့်' (anti-oxidants) တွေက ရှင်းလင်းလိုက်စေပြီးတဲ့ အခါမှာတော့ အင်မတန် ကောင်းလှတဲ့ အဖြေတစ်ခု ထွက်လာပါတော့တယ်။ ကုန်ပစ္စည်းတွေ နေရာ ချထားပေးတဲ့နည်းပေါ့။

24 ဆိုတဲ့ ရှိုးမှာ Jack Bauer ကတော့ ကားတစ်စင်းမောင်းကျ လာတာမျိုးဆိုပါတော့။ ဒီအတွက် ကျွန်တော်ဘာမှမရလိုက်ပါဘူး။ **Anti-can Idol** ဆိုတဲ့ ကားထဲမှာလည်း တရားသူကြီးတွေက ဆိုဒါတစ်မျိုး သောက်ပြကြပါသေးတယ်။ ကျွန်တော်တော့ တစ်ပြားမှမရပါဘူး။

ပြီးခဲ့တဲ့နေ့ကလည်း Fox News ရဲ့ နယူးယောက်၊ ရှိကာဂို၊ လာ့စ်ဗီးဂတ်စ်နဲ့ ဆီယက်တဲလ်က အစီအစဉ် တင်ဆက်သူ (anchors) တွေက အသင့် စားဆိုင်က ကော်ဖီအေးခွက်တွေကို သူတို့ရှေ့က စားပွဲပေါ်မှာ တင်ထား ပြကြတယ်။ ကျွန်တော့်ကိုတော့ ဘာမှမပေးပါဘူး။ ဒီလုပ်ရပ်တွေက လူ တော်တော်များများကို စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေခဲ့တယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ ဒီလုပ်ရပ်မျိုးတွေက အစီအစဉ်တင်ဆက်သူများရဲ့ ယုံကြည်မှုကို မေးခွန်းထုတ်တာ ဒါပထမဆုံးအကြိမ်လို့ မှတ်တမ်းတင်ထားရပါလိမ့်မယ်။

တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုကို ကျွန်တော့်ဖြေရှင်းပုံဖြေရှင်းနည်းကို ဂျာနယ်လစ်တွေ ဝမ်းပန်းတသာ ကြိုဆိုကြစေဖို့အတွက် ကျွန်တော် ကိုယ်တိုင် ကုန်ပစ္စည်း ချထုတ်ပြတဲ့ ပထမဆုံးဆောင်းပါးရှင် ဖြစ်ရမယ်လို့ ကျွန်တော် ဆုံးဖြတ်ချက်ချလိုက်တယ်။ ဒီလိုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် ကျွန်တော့် အထက်က ဘော့စ်တွေ ကျွန်တော့်တန်ဖိုး (ငွေကြေးအားဖြင့်) ဘယ်လောက် ရှိတယ်ဆိုတာကိုလည်း သိသွားစေလိမ့်မယ်ဖြစ်တယ်။ ကျွန်တော်သာ တန်ဖိုးကြီးဖိခံကားမျိုးတွေထုတ်ပြနိုင်လိုက်မယ်ဆိုရင် နာရီလုပ်သူတွေနဲ့ Joe Klein တို့မှာ ဆိုရှယ်လစ်ဆန္ဒာသည်တွေကလွဲပြီး ဘာမှ ကျန်တော့မှာ မဟုတ်တော့ပါဘူး။ အဲဒီအခါကျရင်တော့ နောက်တစ်ကြိမ်လူလျှော့ တဲ့ထဲမှာ ဘယ်သူတွေပါပြီး ဘယ်သူတွေကျန်ရစ်မယ်ဆိုတာ သိနိုင်လိမ့် မယ်ထင်ပါတယ်။

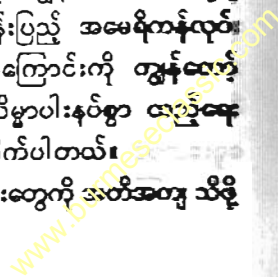
ကံမကောင်း အကြောင်းမလှ ဖြစ်ရပုံကတော့ ကျွန်တော် ပထမဆုံး ဖုန်းဆက်လိုက်တဲ့ အားကစားဖိနပ်ကုမ္ပဏီက အချိန်အတော်ကြီးကြာမှ ကျွန်တော့်ကို ပြန်ဆက်သွယ်လာပါတယ်။ နောက်မှပဲတဲ့။ နောက်ဆက် လိုက်တဲ့ လူကြီးသောက် ယမကာလုပ်ငန်းစုကြီးနဲ့ ဟိုတယ်လုပ်ငန်းစုကြီး များကလည်း ငြင်းလိုက်ကြပါတယ်။ ကေဘယ်တီဗီအသံလွှင့်ရုံ၊ အားကစား အဖွဲ့ချုပ် စတာတွေကပါ ငြင်းကြတဲ့ အခါကျတော့ ကျွန်တော်စပြီး စိုးရိမ်စ ပြုလာပါပြီ။ ကိုယ်က သိပ်ရောင်းချင်နေတဲ့ အခါကျမှ ဝယ်မယ့်သူ တစ်ယောက်မှ မရှိတာကို သိရခြင်းထက်ပိုကြောက်စရာ ကောင်းတဲ့အရာ ဘာမှ မရှိတော့ပါဘူး။

ကျွန်တော့်ကောလိပ်ကျောင်းနေဖက်လည်းဖြစ် ဒေါင်ဒေါင်မြည် အောင် ကျန်းမာတဲ့ နှလုံးနဲ့ ဆီးကျိတ်လည်းရှိပြီး မတစ်ထောင် တစ်ကောင်

ဘွား ကျားဆိုမှ ကျားဆိုလောက်တဲ့ လူလည်းဖြစ်ရုံမက 'အံ့ဖွယ်ပွမ်' ရဲ့ ဥက္ကဋ္ဌလည်းဖြစ်တဲ့ Matt Tupper ကို ဆက်သွယ်လိုက်တဲ့အခါကျမှပဲ မကောင်းတကောင်း ကျွန်တော့် လုပ်ရည်ကိုရည်အပေါ်မှာ စတင်ပြီး စိုးရိမ်လာမိပါတော့မယ်။ ကျွန်တော်တို့ နှစ်ယောက်ဟာ ဈေးကြီးလှတဲ့ စားသောက်ဆိုင်ကြီးတစ်ခုမှာ ဆုံတွေ့ကြပြီး အရသာရှိတဲ့ 'ပွမ်တီနီ'ကို သောက်ရင်းနဲ့ ဘာတွေလုပ်နိုင်မလဲဆိုတာ ဆွေးနွေးကြပါတယ်။ ကျွန်တော့် ပင်တိုင်ဆောင်းပါးကော်လံကို ကလေးတွေအတွက် ဖတ်စာအဖြစ် ကျောင်းတွေမှာ ညွှန်းလေ့ရှိပုံနဲ့ ထိပ်တန်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်ကြီးများရဲ့ လက်ထောက်တွေဟာ ကျွန်တော်ရေးခဲ့တဲ့ ဆောင်းပါးဟောင်းတွေကို ပြန် ရှာရတာနဲ့ပဲ အမြဲတမ်း အလုပ်ရှုပ်နေကြတဲ့ အကြောင်းတွေကို ကျွန်တော် က သူ့ကို သတိပေးလိုက်ပါတယ်။ ပြီးတော့ မတ်တို့မိကို 'နာမည်ကျော် ပွမ်ဒေသရဲ့ ဂုဏ်ထူးဆောင်' 'အံ့ဖွယ်ပွမ်' အကြောင်း ရေးစေခဲ့မယ်ဆိုရင် ဘယ်လောက်ပေးရမယ် ထင်သလဲလို့ သူ့ကိုမေးလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီ 'ပွမ်တီနီ' တွေဟာ တော်တော် ပြင်းပါတယ်။

သူ ကျွန်တော့်ကို ငြင်းလိမ့်မယ်လို့ ကျွန်တော်မျှော်လင့်ထားပြီးသား ပါ။ ဒါပေမယ့် သူက ဒေါ်လာ ၂၅,၀၀၀ နဲ့ ကမ်းလှမ်းလိုက်ပါတယ်။ သူ မငြင်းရင်တောင် သူကမ်းလှမ်းတာထက် လေးပုံတစ်ပုံလောက်ပဲ ပေးလိမ့်မယ်လို့ ကျွန်တော်က ထင်ထားတာ။ ဒါကိုတောင် ငွေသားနဲ့ မပေးဘဲ ပိုစတာတွေ၊ ဦးထုပ်တွေပဲ ပေးလိမ့်မယ်လို့ထင်ထားတာ။ ဒေါ်လာ ၂၅,၀၀၀ တန် ချက်လက်မှတ်ဆိုတာကျွန်တော့် ကော်လံအတွက် ကုန်ကျ စရိတ်အားလုံးကို ကာမိရုံသာမက အထက်ကစာပိုဒ်နဲ့ ကျွန်တော့် ကုန်ကျစရိတ်တောင်းခံ လွှာမှာပါ ဖော်ပြထားတဲ့ တန်ဖိုးကြီးစားသောက် ဆိုင်မှာ ညစာစားတဲ့ ကုန်ကျစရိတ်ပါ ကာမိစေပါတယ်။ ချက်ချင်းပဲ တိုင်းရဲ့ ကိုယ်စား သူ့ဆီက ချက်လက်မှတ်ကို ကျွန်တော်လက်ခံလာ လိုက်ပါတယ်။ ပြီးတော့ သူ့ရဲ့ ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းပြည့် အမေရိကန်လက် အင်တီအောက်စီးဒင့် စူပါ ပါဝါ ဖျော်ရည်အကြောင်းကို တွန့်လှော် ကော်လံထဲမှာ ဘယ်သူမှ မရိပ်မိစေရအောင် လိမ္မာပါးနပ်စွာ လျှို့ဝှက် ပေးမယ့် အကြောင်းပါ ကတိအထပ်ထပ် ပေးလိုက်ပါတယ်။

အဲဒီနောက်တော့ သူတို့ရဲ့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွေကို အတိအကျ သိဖို့

အတွက် သူတို့ကုမ္ပဏီကို ကျွန်တော်တို့ဆက်လိုက်ပါတယ်။ တီဗီရှိုးတွေ ရုပ်ရှင်တွေနဲ့ ကော်ဇောနီ အခမ်းအနားမျိုးကြီးတွေမှာ သူတို့ဖျော်ရည်တွေကို လိုသလောက်အခမဲ့ ပေးနေပေမယ့် သူတို့ကုန်ပစ္စည်း အရသာရှိကြောင်း၊ ကျန်းမာရေးအတွက် အထူးသင့်တော်ကြောင်း သေသေချာချာ မီးမောင်း ထိုးပြတာမျိုးကိုမှ ပိုက်ဆံပေးလေ့ရှိကြောင်း၊ Simon Cowell ရဲ့ 'ဂျွေက ခုံပေါ်မှာ တင်ထားတာမျိုးလောက်ကိုတော့ ပိုက်ဆံများများစားစား ပေးလေ့ မရှိကြောင်း မာကက်တင်းဌာနရဲ့ အကြီးတန်း ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ Diane Kuyoomijian က ရှင်းပြပါတယ်။ နမူနာအဖြစ်လည်း သူက တစ်ခါတုန်းက ရုပ်ရှင်ကားတစ်ခုမှာ သူတို့ရဲ့ 'အံ့ဖွယ်ပွမ်' ပုလင်းကို တမာကူရှုတဲ့ အခါသုံးတဲ့ ရေပုလင်းအဖြစ် သုံးမှာကို သူတို့က လက်မခံခဲ့တဲ့ အကြောင်း ကိုလည်း ရှင်းပြပါသေးတယ်။ (တမာကူဆိုတာ ဆေးလိပ် သောက်တဲ့အခါ ချိုအေးတဲ့အရသာခံစားရအောင် ရေထဲကို မီးခိုးငွေ့များ ဖြတ်သန်း လာအောင် ပိုက်ရှည်ရှည်တပ်ပြီး ပါးစပ်နဲ့ရှုရတဲ့ ဆေးအိုးဖြစ်ပါတယ်။ ဘာသာပြန်သူရဲ့ရှင်းလင်းချက်)

ကျွန်တော်ရေးတဲ့စာမူကို ကုမ္ပဏီက လူတွေ ပုံမနှိပ်ခင် ဖတ်သေး သလား မေးတော့ သူတို့က အိုင်ဒီယာအကြမ်း သဘောလောက်သာပြောပြ တယ်။ စာမူကြမ်းကို မပါဘူးလို့ ဖြေလိုက်တော့ ကျွန်တော် စိတ်သက်သာ ရသွားတယ်။ ကုန်ပစ္စည်းကို ဒီလိုပွဲထုတ်ပေးတဲ့အတွက် ကျွန်တော့်စာ ဘယ်လောက်ထိခိုက် သွားသလဲမေးရင်တော့ အယ်ဒီတာတွေကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးသွားတာလောက်တော့ မဆိုးပါဘူးလို့ပဲ ဖြေရပါလိမ့်မယ်။

ကိစ္စတွေအားလုံး အစကတော့ အဆင်ပြေပါတယ်။ နောက်ပိုင်း ကျွန်တော့် အယ်ဒီတာရဲ့ အယ်ဒီတာက ကြော်ငြာနဲ့သတင်းဆောင်းပါး 'ရောသမမွေ့' လုပ်တာဟာ တိုက်ရဲ့ ပေါ်လစီနဲ့ဆန့်ကျင်နေပါတယ်။ အဲဒါ ကြောင့် 'အံ့ဖွယ်ပွမ်' ကရတဲ့ ပိုက်ဆံကို လှူပစ်ရမယ်လို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်မှပဲ ဒုက္ခတွေ့ရပါတော့တယ်။ ကျွန်တော် 'အားကြိုးသနွဲ' တစ်ချိန်လုံးလုပ်ခဲ့သမျှ အကုန်လုံး ဒီမှာတင် ခဲလေသမျှ သဲရေကျ ဖြစ်ခဲ့ရပြီလို့ ကျွန်တော်ထင်ခဲ့ မိတယ်။ နောက်တော့မှ ကျွန်တော် ဒီလိုလုပ်ခဲ့တဲ့အတွက် မာနကြီးလှပြီး ရှေးဟောင်းပစ္စည်းကြီးလို ခေတ်ဆွေးကြီးဖြစ်နေတဲ့ 'ပုံနှိပ်စာနယ်ဇင်း' လောကကြီးတစ်ခုလုံး ဘာကြောင့် စီးပွားရေးပြဿနာတွေ တက်နေရတယ်

ဆိုတာကို ကောင်းကောင်း သဘောပေါက်နားလည်သွားစေခဲ့တာဖြစ် ကြောင်း သိလိုက်ရတယ်။ တိုင်းကော်ပိုရေးရှင်းကြီးဟာ ဒေါ်လာ နှစ်သောင်းခွဲကို ငြင်းပယ်လိုက်ရုံသာ မကပါဘူး။ ဒီကော်လံအတွက် အယ်ဒီတာ သုံးယောက်တောင် ခန့်ထားတယ်လေဗျာ။

(၂၃-၃-၂၀၀၉ ထုတ် Time မဂ္ဂဇင်း က Joel Stein ရဲ့ အက်ဆေးကို ဘာသာပြန်ထားတာပါ။)

တောင်းပန်ခြင်း အနုပညာ

ဝါရှင်တန်ရှိ လူတွေအားလုံးက ALG သချိုင်းစားပြတွေဟာ သူတို့ ကူညီဖန်တီးပေးလိုက်တဲ့ ကပ်ဆိုးဘေးဆိုးကြီးထဲကနေပြီး အကျိုးအမြတ် ရယူခံစား နေကြတာကို ဆက်ပြီး ခွင့်ပြုသင့်မသင့် အချေအတင် ငြင်းခုံ နေကြချိန်မှာ အိုင်အိုဝါးပြည်နယ် ရီပတ်ဘလစ်ကန် အထက်လွှတ်တော် အမတ် ချားလ်ဂရပ်စလေ (Charles Grassley) ကတော့ လူဆိုးဂိုဏ်း ခပ်ဆန်ဆန်ပါပဲ။ အေအိုင်ဂျီက စီမံအုပ်ချုပ်သူတွေ အားလုံး ဂျပန်တွေကို အတုယူပြီး အမေရိကန်လူထုရှေ့မှာ ခါးကုန်း အရိုအသေပေးရင်း ကျွန်တော် တို့ ဝမ်းနည်းပါတယ်လို့ ပြောသင့်တယ်။ ပြီးတော့ ရာထူးက ထွက်ရင်ထွက် မထွက်ရင်လည်း ကိုယ့်ဟာကိုယ်သတ်သေဆိုတဲ့လမ်းနှစ်လမ်းက တစ်လမ်း ကို ရွေးသွားသင့်တယ်လို့ ဂရပ်စလေက ပြောလိုက်တယ်။ နောက်တော့ ဂရပ်စလေရဲ့ ပြောခွင့်ရပုဂ္ဂိုလ်က သတ်သေတဲ့ ကိစ္စပြောခဲ့တာဟာ စကား အဖြစ်သာ ပြောခဲ့တာဖြစ်တယ်လို့ ရှင်းလင်းသွားတယ်။

ကျွန်မကတော့ လူရှေ့သူရှေ့မှာ 'အရှက်ခွဲ' တာလောက်နဲ့ပဲ ကျေနပ် နိုင်ပါတယ်။ လူယုတ်မာတွေ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် လူရှေ့ထွက် လာပြီး ခွင့်လွှတ်ဖို့ တောင်းပန်တိုးလျှိုးလုပ်တာ၊ အမှားတွေကို ပြင်တာတွေ လုပ်ခိုင်းချင်တယ်။ ပြီးတော့ သူတို့ ရယူခဲ့တဲ့ ဘောနပ်ငွေတွေကို တစ်ချောင်း ပြန်ကော်ထုတ်ယူတာ၊ သူတို့ရဲ့ ရဲတိုက်ကြီးတွေကို သိမ်းဆည်းတာ၊ သူတို့ အဆောင်အယောင် ပစ္စည်း(အရုပ်)တွေကို လေလံတင်ပစ်တာတွေ လုပ်ပြီး သူတို့တစ်တွေ ကုန်စုံဆိုင်ထဲ လျှောက်သွားရင်း ဟိုဟာကိုကြည့် နိဟာ ကိုင်ကြည့်လုပ်လိုက် ပိုက်ဆံကလေးပြန်ကြည့်လိုက်နဲ့ ချိန်ဆ ချိန်ဆ ပြန်နေ

တာတွေကို စောင့်ကြည့်နေချင်တယ်။ ဒီလိုနည်းနဲ့ ကျွန်မတို့ အတွင်းမှာ ရှိနေတဲ့ ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရ တိရစ္ဆာန်စိတ်ကို ခေတ္တခဏတော့ ကျေနပ်မှု ပေးနိုင်လိမ့်မယ်။ အတောင်းပန်ခံရခြင်းအားဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းရှိ သွေးသားများရဲ့ ဓာတ်သဘာဝကို ပြောင်းလဲစေနိုင်ပြီး နှလုံးခုန်နှုန်းကို နှေးစေ၊ အသက်ရှူမှန်စေတယ်လို့ ဇီဝဗေဒပညာရှင်များက တွေ့ရှိထားကြ တယ်။ ဒီအချက်အားလုံးဟာ အခုလို တစ်နိုင်ငံလုံး နှလုံးခုန်မြန်နေတဲ့ အချိန် ကာလမှာ အထူးလိုအပ်နေတဲ့ အရာတွေဖြစ်တယ်။

ကြည့်ရတာ ခက်ခဲပုံရတယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့ရာစုအတွင်း ကျွန်မတို့ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေ အလွန်အမင်း ရှုပ်ထွေးပွေလီလာကြရာကနေပြီး ကျွန်မ တို့ဟာ 'နောင်တတရား ယဉ်ကျေးမှု' ကိုပါ ဖျက်ဆီးမိခဲ့ကြပြီထင်ပါတယ်။ အမှားကျူးလွန်မိတဲ့အတွက် နောက်တရတာ မဟုတ်ဘဲ။ လူမိသွားတဲ့ အတွက် 'စိတ်မကောင်းပါဘူး။ ဝမ်းနည်းပါတယ်' လို့ ပြောတဲ့ထင်ပေါ် ကျော်ကြားသူများရဲ့ တောင်းပန်သလိုလို ဘာမှအရေးမပါ အရာမရောက်တဲ့ 'ဖြောင့်ချက်' ဆိုတာမျိုး ထုတ်ဖော်ပြောကြားပြီး နာမည်ကောင်းယူတတ်တဲ့ နိုင်ငံရေးသမားများရဲ့ ပြောင်မြောက်တဲ့ ဝန်ခံချက် ဆိုတာမျိုးလိုလိုလည်း ဖြစ်နေကြပြီ။ ကျွန်မတို့ဟာ သူတို့ရဲ့ အရေခွံတွေကို ဇာဂနာနဲ့ တစ်လွှာချင်း ဆွဲခွာပြီး မရိုးသားမှုတွေနဲ့ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားတွေကို ဖော်ထုတ်နိုင်ပါတယ်။ ဒီလို ပြောလိုက်တဲ့အတွက် အရေမထူတဲ့သူများကို စော်ကားသလို ဖြစ်သွား ရင် စိတ်မကောင်းပါဘူး။

“မျက်နှာကြော တင်းတင်း တောင်းပန်မှုဆိုတာ ဒုတိယစော်ကားခြင်း ဖြစ်တယ်” GK. Chesterton အဲဒီလို ပြောခဲ့ဖူးတယ်။ ဇွတ်အတင်းအကျပ် လုပ်ယူတဲ့ တောင်းပန်မှုဆိုတာတွေကလည်း လျှော့ဈေးနဲ့ ရောင်းသလိုလို ပေါ်နေတယ်။ နောင်တတရား ဆိုတာကလည်း ရှေ့ဆက်ပြီး အပြစ်မယူ တော့ပါဘူးဆိုတဲ့ ကင်းလွတ်ခွင့်နဲ့သာ အလဲအလှယ်လုပ်ကြတော့တယ်။ ဒီဆောင်းရာသီမှာ A-Rod က သူဆေးစွဲတဲ့ကိစ္စ ဖြေရှင်းချက်ပေးတာနဲ့ Michale Phelps က သူ့ကိစ္စတိုးလေးတကျော် ဖြစ်ခဲ့ရတာကို ရှင်းပြ တာတွေကို စောင့်ကြည့်ရလိမ့်မယ်။ ပြီးတော့ သမ္မတ ရွေးချယ်ခန့်ထား လိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီးက သူတို့ရဲ့ ဝင်ငွေခွန်ကြေးညာလွှတ်ကိစ္စဖြေရှင်း တာတွေနဲ့ ရီပတ်ဘလစ်ကန်ပါတီ ဥက္ကဋ္ဌ Michael Steele က မှန်တာကို

ပြောခဲ့မိခြင်းအတွက် Rush Limbaugh ကို ခွင့်လွှတ်ဖို့တောင်းပန်တာတွေကို လည်း ကြားရဖို့ရှိတယ်။ 'ဓာတ်ငွေ့ခန်းကြီးတွေထဲမှာ ဂျူးတစ်ယောက်မှ မသေခဲ့ပါဘူး။ အားလုံးဟာ အလိမ်တွေ၊ အလိမ်တွေ၊ အလိမ်တွေပဲ' လို့ ပြောခဲ့တဲ့အတွက် သာသနာက ထုတ်ပယ်ခံရတဲ့ ဂိုဏ်းအုပ်တစ်ဦးရဲ့ 'မတောင်းပန်တဲ့ တောင်းပန်ခြင်း' ကို လက်ခံခဲ့မိတဲ့အတွက် ခွင့်လွှတ်ဖို့ တောင်းပန်ရဖို့ဖြစ်နေပါတယ်။ ဂိုဏ်းအုပ်ဘုန်းကြီးက သူ့စကားက လူတွေ ကို စော်ကားသလို ဖြစ်သွားခြင်းအတွက်ကိုတော့ တောင်းပန်ဖို့ လုံးဝ ပိုင်းဖြတ်ထားတယ်။ ဒါပေမယ့် သူပြောခဲ့တဲ့စကားအတွက်တော့ လုံးဝ စိတ်မကောင်း မဖြစ်ပါဘူး။

သမ္မတ အိုဘားမားက သူရွေးချယ်လိုက်တဲ့ Tom Daschle နတ်ထွက် သွားခဲ့ရတဲ့ကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး သူ 'အမှားကြီးမှားခဲ့မိတယ်' လို့ ပွင့်ပွင့် လင်းလင်းကြီး ဝန်ခံလိုက်ခြင်းဟာ 'အမှားပြင်ခြင်း' ရဲ့ တန်ခိုးကြီးပုံကိုပြန်ပြီး အဖတ်ဆယ်ချင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပုံရတယ်လို့ ခံစားမိပါတယ်။ ဒီအပြုအမူကြောင့် လူထုရဲ့ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်း ထောက်ခံမှုရထားတဲ့ အိုဘားမားဟာ အမြတ်ထွက်ခဲ့ ပါတယ်။ ကြည့်ပါလား။ သူဟာ အမှားလို့ ဝန်ခံရလောက်တဲ့ ဧရာမပုဂ္ဂိုလ် ကြီးဖြစ်နေတယ် မဟုတ်လား' လို့ ဝေဖန်ရေး ဂုရုတွေက ဝမ်းသာအယ်လဲ ကောင်းချီးပေးခဲ့ကြတယ်။ သူ ကယ်တင်ခဲ့တဲ့ ဘဏ်လုပ်ငန်းရှင်ကြီးတွေက သူ ဦးဆောင်တဲ့အတိုင်း ဆတက်ထမ်းပိုး တိုးပြီး လူတွေကို ကူညီကြမယ် ဆိုရင်တော့ သမ္မတရဲ့ ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့အတွက် အကူအညီ ဖြစ်ပါလိမ့် မယ်။ ကျွန်မတို့ဟာ ဝရန်းသုန်းကား ရှုပ်ထွေးနေတာကြီးနဲ့ ရင်ဆိုင် တိုက်ခိုက်နေရတာကြောင့် အိုဘားမားဟာ ပြည်သူလူထုဆီက တိုက်ခတ် လာမယ့် လေမုန်တိုင်းကို ရင်ဆိုင်နိုင်လောက်ဖွယ် မရှိသေးဘူးလေ။

ဒါပေမယ့်လို့ ခက်တာက အဲဒီဘဏ်လုပ်ငန်းရှင်ကြီးများဟာ လှည့်ပတ်ကျွေ့ဝိုက်ရှောင်တိမ်းပြီး တည်ဆဲစနစ်ကြီးကို ပါးပါးနပ်နပ် အသုံး ချနေကြတယ်။ ကွန်ဂရက်လွှတ်တော် ရှေ့မှောက် ဆင့်ခေါ်မေးမြန်းခဲ့တဲ့ ဧရာမဘီလူးကြီးတွေကလည်း 'တရားရုံးမှာဖြေရှင်းနေရတဲ့ အခုလို အချိန် တာလမျိုးမှာ ဒီကိစ္စတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အသေးစိတ်ပြောနိုင်တဲ့ အခြေ အနေမရှိပါဘူး' ဆိုတာပဲ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် ပြောဆိုသွား ကြတယ်။

ကျွန်မတို့ကို ဒီအခြေအနေ ရောက်အောင်လုပ်ပြီးတဲ့ နောက်ကျမှ အသာလေး ပုန်းရှောင်နေကြသူများအဖို့တော့ တောင်းပန်ခြင်းဆိုတာ အစပဲ ရှိပါသေးတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့ရဲ့ဂုဏ်သိက္ခာတွေနဲ့ သူတို့ရဲ့ ရှေ့နေ ရှေ့ရပ်တွေက ဘယ်လိုပဲပြောပြော ဒါဟာ ပိုက်ဆံတစ်ပြားမှမပေးရတဲ့ မှန်ကန်တဲ့၊ အင်မတန် အနုပညာအမြော်အမြင်ရှိရာကျတဲ့ လုပ်ရပ်ဖြစ်ပါတယ်။ လူအတော်များများ ရုံးမှာ တရားစွဲဆိုကြတာတွေက ဒေါသကြောင့် ဖြစ်တယ်။ လောဘကြောင့် မဟုတ်ဘူး။ 'တောင်းပန်ခြင်း ဥပဒေ'ဆိုတာ ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ ပြည်နယ်တချို့မှာဆိုရင် ဆရာဝန်များဟာ အမှားအယွင်း ပြုမိတဲ့အခါ စိတ်မကောင်းတဲ့အကြောင်း တောင်းပန်ပြောဆိုလိုက်တာ ကြောင့် တရားရုံးရောက်ရတဲ့ အဖြစ်တွေက လွတ်ခဲ့ကြတယ်။ ဆေးရုံတွေကို တာဝန်ပျက်ကွက်မှုနဲ့ စွဲဆိုထားတဲ့ အမှုအခင်းများလည်း ထက်ဝက်လောက် ကျဆင်းသွားကြတယ်။ အချစ်ဆိုတာဟာ ဘယ်ကိစ္စမဆို အမြဲတမ်း 'ဆောရီး' လို့ ပြောခြင်းဖြစ်တယ်လို့ အိမ်ထောင်ရေး အတိုင်ပင်ခံအားလုံးက ပြောကြပါလိမ့်မယ်။ တောင်းပန်ခြင်း ဆိုတာဟာ အလျှော့ပေးခြင်းက တစ်ဆင့်ပြန်ပြီး အင်အားရှိလာအောင် လုပ်ဆောင်ပေးတဲ့ အရာတစ်ခု ဖြစ်တယ်။ ဒါဟာ အက်တီကက်ခေါ်တဲ့ လူမှုယဉ်ကျေးမှုတစ်ခု မဟုတ် ပါဘူး။ ဒါဟာ ဘဝရှင်သန်မှု ကိစ္စတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။

Ref: Time 30-4-2009 က Nancy Gibbs ရဲ့ အက်ဆေးကို မြန်မာပြန်ထား တာပါ။

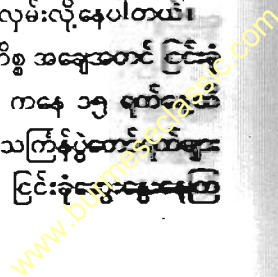

လူကြီးလူကောင်း အရက်သမားဖြစ်စေဖို့

ဆာလီယန် ဒေါ်နယ်ဆန်ကို ဒီရက်တွေမှာ တစ်ခွက်တစ်ဖလား တိုက်ချင်သူ ဘယ်သူများရှိပါသလဲ။ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး များများစားစား ရှိမယ် မထင်ပါဘူး။ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့ရဲ့ ကျိန်စာကြီးတစ်ခုလို ဖြစ်နေတဲ့ အသောက်ကြူးမှုကို ထိန်းချုပ်ဖို့ ဆေးဟင်းကြီးတင်ပြလာတဲ့ အရက် တစ်ပိုင်ကို အနိမ့်ဆုံးဈေး ၇၅ ဆင့် သတ်မှတ်ဖို့ဆိုတဲ့အချက်ကို အမှတ် ၁၀၊ ဒေါင်းနင်းလမ်းက အစ ဘားဆိုင်က ကောင်တာကို အားပြုရပ်နေရတဲ့ အမူးသမားအဆုံး အားလုံးက ချက်ချင်းပဲ ပယ်ချလိုက်ကြတယ်။

ဒါပေမဲ့ ကီလိုမီတာ ၁၀၀၀၀ လောက်ဝေးပြီး လူဦးရေဆူလှလောက် (သန်း ၆၀) ရှိတဲ့ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံတစ်ခုမှာတော့ ဆာလီယန်ကို ဆောက်ခံအားပေးသူ အနည်းငယ်ရှိကောင်းရှိနိုင်ပါတယ်။ ထိုင်းနိုင်ငံဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အသောက်ကြူးဆုံးနိုင်ငံတွေက တစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ အရက်နဲ့အတူ တွဲပါမြဲဖြစ်တဲ့ အိမ်တွင်း အကြမ်းဖက်မှု၊ မတော်မတရား ပြုကျင့်မှု၊ သမ်းပေါ်မှာ ရန်ဖြစ်မှု၊ ဆယ်ကျော်သက် အသောက်ကြူးမှုနဲ့ အရက်ကြောင့် ဖြစ်တဲ့ရောဂါထူပြောမှု စတဲ့ စတဲ့ လူမှုရေးရောဂါတွေလည်း အလွန်အလွန် ချားပြားတဲ့ နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံလိုပဲ ထိုင်းနိုင်ငံမှာလည်း ပြဿနာဟောင်းကြီးကို ဥပဒေသစ်နဲ့ ထိန်းချုပ်နိုင်မယ်ဆိုတဲ့ မျှော်လင့်ချက် ကြီးနဲ့ ဥပဒေပြုရေးလမ်းကြောင်းကြီးကို လျှောက်လှမ်းလို့နေပါတယ်။

အင်္ဂလိပ်တွေက အနိမ့်ဆုံးဈေးသတ်မှတ်ရေးကိစ္စ အချောအတင် ငြင်းခုံ ကြိုးပမ်းနေကြချိန်မှာ ထိုင်းတွေကလည်း ဧပြီ ၁၃ ကနေ ၁၅ ရက်တွေထိ ကြီးပွဲတဲ့ ထိုင်းတို့ရဲ့အရေးပါဆုံး 'ဆုန်ရန်' ခေါ်တဲ့ သင်္ကြန်ပွဲတော် နှစ်ဈေး အရက်ရောင်းချမှု တားဆီးပိတ်ပင်ရေးကိစ္စကို ငြင်းခုံလေ့လာနေကြ

လမ်းပေါ် လူသေမှုက ၃၆၁ ဦး ရှိခဲ့ပြီး အက်ဥပဒေ အတည်ပြုပြီးတဲ့ ၂၀၀၈ ခုနှစ်မှာ သေဆုံးမှုက ၃၆၀ ရှိခဲ့ပါတယ်။ လူတစ်ယောက် အသက်သာ ကယ်နိုင်ခဲ့တဲ့သဘောပါ။ ထိုင်းနိုင်ငံမှာ ရက်သတ္တပတ်နှစ်ပတ်အတွင်း မူးပြီးမောင်းတဲ့ လူသေနှုန်းက ဗြိတိန်နိုင်ငံရဲ့ တစ်နှစ်တာ လူသေနှုန်းနဲ့ ညီပါတယ်။

ဒီလိုဆိုတော့ ဗြိတိန်နိုင်ငံမှာ အသက် ၂၀ ကျော်လူငယ်တွေအတွင်း ကုမရတော့တဲ့ အသည်းရောဂါဖြစ်ပွားမှုနှုန်းမြင့်တက်နေသလို ဗြိတိန်နိုင်ငံ ရဲ့ မြို့ကြီးပြကြီးတွေက သေသောက်ကြူး ရုပ်ကွက်လမ်းတွေပေါ်မှာ အန်ဖတ်တွေနဲ့ ကောဇောခင်းထားသလို ထိုင်းနိုင်ငံမှာလည်း ဖြစ်ပျက် လာတော့မှာလား။ ဖြစ်ဖွယ်ရာ မရှိပါဘူး။ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ကြီးရဲ့ နောက်ဆုံးထုတ်ပြန်ချက်အရ ထိုင်းနိုင်ငံရဲ့ လူတစ်ဦးချင်းအရက်သောက်မှု နှုန်းဟာ ဗြိတိန်နိုင်ငံရဲ့တစ်ဝက်သာ ရှိတယ်လို့သိရပါတယ်။ ထိုင်းနိုင်ငံဟာ ဗြိတိန်နိုင်ငံရဲ့ 'ပုလင်းစစ်ပွဲ' ကနေပြီး သင်ခန်းစာနှစ်ခု ထုတ်ယူရရှိနိုင် ပါတယ်။ ပထမအချက်ကတော့ စိတ်ဖြေသိမ့်ဖို့သက်သက်သာ ဖြစ်ကတတ် ဆန်း ပြီးပြီးရောလုပ်လိုက်တဲ့ ပိတ်ပင်တားဆီးမှုတွေကို မေ့ပစ်လိုက်ပြီး ရှိပြီးသား ဥပဒေတွေကိုသာ မှန်မှန်ကန်ကန် တိတိကျကျလိုက်နာကျင့်သုံး ပါ။ ဗြိတိန်နိုင်ငံမှာ လမ်းပေါ်က လူသေဆုံးမှုများရဲ့ ၁၆ ရာခိုင်နှုန်း (ထိုင်းလို ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း မဟုတ်ပါဘူး) သာ မူးပြီး မောင်းမှုကြောင့် ဖြစ်ရတာပါ။ ရဲက တိတိကျကျ အရေးယူခြင်း၊ ပြစ်ဒဏ်ကြီးကြီးပေးခြင်းနဲ့ လူတွေက အသိရှိခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။

ဒုတိယအချက်ကတော့ ဥပဒေတစ်ရပ် မပြဋ္ဌာန်းခင် သေသေချာချာ စဉ်းစားဖို့ဖြစ်တယ်။ လူငယ်တွေ အရက်သောက်တဲ့ကိစ္စမှာ အရေးပါမှု ရှိတာထက် မပိုရင်တောင်မှ တန်းတူညီမျှတော့ မိဘများရဲ့ ကဏ္ဍက အရေး ပါပါတယ်။ ထိုင်းအတွက် ဗြိတိန်က ပေးနိုင်တဲ့ သင်ခန်းစာကတော့ ထိန်း ထိန်းသိမ်းသိမ်းနဲ့ ဣန္ဒြေရရ သောက်တတ်တဲ့ လူကြီးလူကောင်း အရက် သမားများဖြစ်စေဖို့အတွက် ပဉ္စလက်နည်း မရှိဘူးဆိုတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

Ref: Time 20-4-2009 က Andrew Marshall ရဲ့ *Unhappy Hour* အက်ဆေးကို ဘာသာပြန်ထားတာပါ။

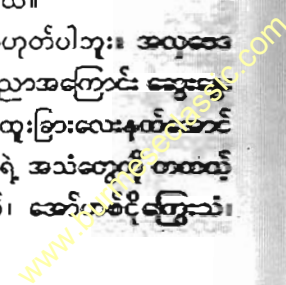

အလှနဲ့ အကောင်:

အလှဆိုတာ အကောင်အထည်နဲ့ရှိတဲ့ အရာတစ်ခုဖြစ်ပြီး တိုင်းတာပြ လို့လည်းရ၊ သိပ္ပံနည်းကျ ရှင်းပြလို့လည်းရလို့ ထင်မြင်ယူဆသူတွေနဲ့ အလှဆိုတာ သမိုင်းမတော်တဆဖြစ်မှုနဲ့ အကြိုက်တွေပြောင်းလဲမှုကြောင့် ပေါ်ထွက်လာတဲ့ ဆန္ဒစွဲအရာတစ်ခုသာ ဖြစ်တယ်လို့ ထင်မြင်ယူဆသူတွေ အကြား အငြင်းပွားကြရာက ရလဒ်အဖြစ် စာကြည့်တိုက်ကြီးတွေနဲ့ သိမ်းဆည်းသို့မိုးထားလောက်တဲ့ 'သီဝရီ' တွေနဲ့ 'အစ်ဇင်' ဆိုတဲ့ စာလုံးနဲ့ အဆုံးသတ်တဲ့ အနမတဂ္ဂ စကားလုံးတွေနဲ့ အမည်တွေ ပေါ်ပေါက်လာ ခဲ့တယ်။

ဒီလိုပေါ်ပေါက်လာတာဟာ ထူးခြားထင်ရှားတဲ့ ဂုဏ်ထူးဝိသေသ ဆွေ တသီတတန်းကြီးနဲ့ သမားဂုဏ်ပြ လုပ်တတ်သူများကို အားရဝမ်းသာ ဖြစ်စေပြီး objectivism, subjectivism, emotionalism, modernism, es- sentialism, formalism, expressionalism, instrumentalism, representa- tionalism စတဲ့ စတဲ့ စကားလုံးကြီးတွေဟာ ကိုယ့်မျက်စိနဲ့မြင်ရင်ကိုယ် ဘာကြိုက်တယ်ဆိုတာသိတဲ့ သာမန်အရပ်သူ အရပ်သားများအပိုတော့ လေးကြီးမိုးကြီး ဟိတ်ဟန်ကြီးဖြစ်ပြီး ဘာမှ မထူးခြားတဲ့ အထူးရင်ထဲ တိုက်ပွဲခေါ်သံတွေပဲလိုသော သဘောထားခဲ့ကြတယ်။

ဒါပေမယ့်လို့ ဘာမှ မထူးခြားတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ အလှအေ (အဲဒီတိုက်ပွဲရဲ့ အမည်) ဆိုတာဟာ အလှနဲ့ အနုပညာအကြောင်း ဆွေးနွေး ဆရာလားတဲ့ ပညာရပ်ဖြစ်ပြီး လူသားဆိုတာကို ထူးခြားလေးနက်စွာ အဓွမ်းကုန်ဆောင်ရွက်ပေးတာဖြစ်တယ်။ ဒီတိုက်ပွဲရဲ့ အသံတွေကို တထယ် ထီထီပွဲရဲ့ အသံတွေဖြစ်တဲ့ သေနတ်သံ၊ ငုံးဒဏ်၊ အော်ဟစ်ငိုကြွေးသံ၊

သောယာဉ်တွေရဲ့ ဆူညံသံတွေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လိုက်စမ်းပါ။ ဘယ်အရာကို ငိုနှစ်သက်သလဲလို့ မေးကြည့်လိုက်ပါ။ ဒါမှမဟုတ် 'ဘယ်အရာက လူသား ချီးမွမ်းမှုကို ပိုပြီးကိုယ်စားပြုသလဲ' လို့ မေးလိုက်မယ်ဆိုရင်တော့ အဖြေဟာ 'နှစ်မျိုးစလုံး' လို့ ဖြစ်ဖွယ်ရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် အံ့ဩစရာကောင်းတာက သေနတ်တွေနဲ့ စစ်ပွဲထက် အလှပေဒစစ်ပွဲက လူတွေ အဆင်နဲ့ဆုံး ဖြစ်နေ တာ တွေ့ရခြင်းဖြစ်တယ်။

ဒီလိုပြောတော့ ဒီအပြောဟာ လုံးလုံးမမှားတောင် ချဲ့ကားပြောတာလို ထင်စရာရှိတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ လူသားတွေအချင်းချင်း အုပ်စု တစ်ခုက တခြားအုပ်စုတစ်ခုကို စိစိညက်ညက်ကြေအောင် ခြေပစ်တာမျိုး မလုပ်တဲ့ နှစ်ဆိုလို့ သမိုင်းမှာ တစ်နှစ်မှ မရှိခဲ့လို့ဘဲဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် လူသားတွေလုပ်ခဲ့ကြတဲ့ ငြိမ်းချမ်းတဲ့ အပြုသဘောဆောင်တဲ့အရာတွေက သူတို့လုပ်ခဲ့တဲ့ ကြောက်မက်ဖွယ်အရာတွေထက် အဆပေါင်းများစွာရှိနေ တာကို အလွယ်တကူ မြင်တွေ့နိုင်ပါတယ်။

သက်သေအနေနဲ့ ဥရောပကမြို့ကြီးပြကြီးတွေကိုကြည့်ပါ။ ဒါတွေ တည်ဆောက်ဖို့ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ အချိန်ယူခဲ့ကြရတယ်။ အဲဒီမြို့ကြီး တွေမှာ ဇာတ်ရုံကြီးတွေနဲ့ ပိဋကတ်တိုက်ကြီးတွေပါတယ်။ စာအုပ်ဆိုင်ကြီး တွေနဲ့ ပန်းချီပြတိုက်ကြီးတွေပါတယ်။ ရေဆိုးထုတ်စနစ်တွေနဲ့ ကျောက်ခင်း လမ်းတွေပါတယ်။ ကျောင်းတွေ၊ စာတိုက်တွေနဲ့ ဆေးရုံတွေပါတယ်။ လူတွေအများကြီး သက်သောင့်သက်သာနေနိုင်လောက်တဲ့ ပရိဘောဂ အပြည့်အစုံနဲ့ အိမ်တွေပါတယ်။ ဒါတွေဖြစ်လာဖို့ တစ်ရက်နဲ့တစ်ပတ်နဲ့ ပြီးတာမဟုတ်ပါဘူး။ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေ၊ ယဉ်ကျေးမှုတွေရာစုနှစ်ပေါင်း များစွာကြာအောင် တည်ဆောက်ခဲ့ကြရတာဖြစ်တယ်။ သဘောကတော့ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာကြာအောင်ကို ပူးပေါင်းကြရတာဖြစ်တယ်။ ဥရောပ မြို့ကြီးပြကြီးတွေ ဘယ်လောက်ထိ များပြားခဲ့သလဲဆိုရင် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် များအတွင်း ဖျက်အားကြီးမားပြင်းထန်လှတဲ့ ဝှမ်းတွေ၊ လောင်မီး လက်နက် တွေနဲ့ ကြောက်ခမန်းလိလိ အဖျက်အဆီး ခံခဲ့ရတာတောင် ပျောက်ကွယ် မသွားခဲ့ကြပါဘူး။

ဒါဟာ အံ့ဩစရာမဟုတ်ဘူးလား။ မျှော်လင့်ချက်တွေ ရှင်သန်စရာ မဟုတ်ဘူးလား။ ငြိမ်းချမ်းခြင်းရဲ့ ခိုင်ခံ့တဲ့ ပြယုဂ်တွေဟာ ခေါင်းမာလှစွာနဲ့

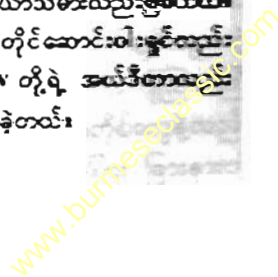
တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး၊ စစ်ရဲ့ ပြယုဂ်တွေကတော့ ကြာရှည်မခံအချည်းနှီးဖြစ်တာ အံ့ဩစရာပဲမဟုတ်လား။ သမိုင်းကြောင်းကို အရှည်ကြီးနောက်ပြန်ကြည့်တဲ့ အခါမှာ အင်မတန်လွန်ကျူးလှပါတယ်ဆိုတဲ့ လူသားများရဲ့ အဖျက်လုပ်ရပ် မှန်သမျှဟာ အဏုမြူဗုံး အပါအဝင် မျိုးဆက်တစ်ဆက် မဟုတ်တောင် နှစ်ဆက်လောက်အတွင်းမှာ လုံးဝကုစားကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ပြီး ငြိမ်းချမ်း ရေးလုပ်ရပ်တွေက ဆက်လက်တည်တံ့ ရှင်သန်နေရစ်ခဲ့တာဖြစ်တယ်။

လူသားအဖိုအမတို့ရဲ့ ပြီးပြည့်စုံတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ဟာ ကျင့်ဝတ်လက္ခဏာ ဖြစ်သလို အလှပေဒလက္ခဏာလည်း ဖြစ်တယ်လို့ ဂရိတွေက ထင်ခဲ့ကြ တယ်။ လူ့ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ အမျိုးအဆနဲ့ သဟဇာတဖြစ်မှု၊ အသက်ရှင်ခြင်းနဲ့ ကျန်းမာခြင်း စတာတွေကို စိတ်ထဲမှာ ပုံတူပွားကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် အင်မတန်ပြီးပြည့်စုံတဲ့ လူသားတစ်ဦးဖြစ်လာလိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ သဘော လည်းဖြစ်တယ်။ ဒီနည်းနဲ့ အလှပေဒက 'အကောင်း' ဆိုတဲ့ သဘောကို 'ကောင်းတဲ့ဘဝ' ဆိုတာကို၊ 'ကောင်းတဲ့လူ့အဖွဲ့အစည်း' ဆိုတာကို ကောင်းကောင်းကြီး ပုံပိုးပေးနိုင်ခဲ့ပေတယ်။ တကယ် လက်တွေ့ဘဝမှာ ပြီးပြည့်စုံတဲ့လူ၊ ပြီးပြည့်စုံတဲ့ဘဝ၊ လုံးဝ ပြီးပြည့်စုံတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုတာ မရှိနိုင်တာမှန်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ငြိမ်းချမ်းခြင်းက စစ်ပွဲတစ်ပွဲမှာ အောင် နိုင်ခဲ့တဲ့ အဖြစ်ကြောင့် 'စံပြု' အရာတွေကိုရနိုင်ဖို့ အထောက်အကူ ဖြစ်စေ တယ်ဆိုတာ သိသာထင်ရှားပါတယ်။

Ref: A.C. Grayling ရဲ့ The Form of Things ဆိုတဲ့ အင်္ဂလိပ်စာအုပ် အင်္ဂလိပ်စာအုပ်က "The beautiful and the good" အင်္ဂလိပ်စာအုပ်ကို မြန်မာပြန် ထားတာဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာပြန်သူရဲ့ဖြည့်စွက်ချက်

A.C. Grayling ဟာ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဒဿနိကပေဒပါမောက္ခ ဖြစ်တယ်။ ဆင်ရှားတဲ့ စာပေရေးရာ ဂျာနယ်လစ်နဲ့ အသံလွှင့်မီဒီယာသမားလည်းဖြစ်တယ်။ ဂရိဒီမိုကရေစီသမိုင်းစာအုပ်၊ တိုင်းမိသတင်းစာတို့ရဲ့ ပင်တိုင်ဆောင်းပါးရှင်လည်း ဖြစ်ခဲ့တယ်။ Prospect မဂ္ဂဇင်းနဲ့ Online Review တို့ရဲ့ အယ်ဒီတာလည်း ဖြစ်တယ်။ စာအုပ်ပေါင်း ၃၀ နီးပါး ရေးသား ထုတ်ဝေခဲ့တယ်။

အလှ

အလှဆိုတာ လူသားတို့ရဲ့ စိတ်ကူးထဲက တင်ပြချက်တစ်ခု၊ ဒါမှ မဟုတ် ရိုက်ခတ်ချက်တစ်ခု၊ ဒါမှမဟုတ် စိတ်ကူးရဲ့ ရလဒ်တစ်ခုသာ ဖြစ် တယ်။ လူ ဒါမှမဟုတ် အရာဝတ္ထုတွေဟာ ကြည့်သူရဲ့ စိတ်မှာပျော်ရွှင် ကြည့်နူးမှုဖြစ်ခြင်း၊ ရင်သပ်ရှုမောဖြစ်ခြင်း၊ တောင့်တမှုဖြစ်ခြင်း စတဲ့ ထူးထူးခြားခြား ခံစားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာရင် လှတယ်လို့ သတ်မှတ်ကြ တယ်။ ကြည့်သူရဲ့ မျက်စိနဲ့ စိတ်ကို မရှောင်နိုင်၊ မလွဲနိုင်အောင် ဆွဲဆောင် ထားနိုင်ရင်လည်း လှတယ်လို့ ဆိုကြတယ်။ ကြည့်သူရဲ့ စိတ်ထဲမှာ အကြာ ကြီး စွဲမြဲနေပြီးတော့ ရယူပိုင်ဆိုင်လိုစိတ်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာတာကိုလည်း လှတယ်လို့ သတ်မှတ်ကြတာပဲ။

ဒီစွမ်းအားတွေနဲ့ ပြည့်စုံညီညွတ်တဲ့အရာတွေနဲ့ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ နေကြရတဲ့အခါမှာ လူတွေကကြည့်ကောင်းလိုက်တာ၊ ရွှင်လန်းချမ်းမြေ့ဖွယ် ကောင်းလိုက်တာလို့သာ မပြောဘဲ 'လှလိုက်တာ' လို့ ပြောတတ်ကြတာ ဟာ အလှရဲ့ အနှစ်သာရ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းဖြစ်တဲ့ 'မဟာဆန်ခြင်း' နဲ့ 'လျှို့ဝှက် ဆန်းကြယ်ခြင်း' တို့ကိုလျစ်လျူရှုထားဖို့ ဘယ်လိုမှ မဖြစ်နိုင်ဘူး လို့ ပြောလိုက်တာ ဖြစ်တယ်။

မိန်းမတို့ရဲ့ အလှဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အစွမ်းထက်ဆုံးဆေးဖြစ်တယ်လို့ ဆိုကြတယ်။ ယောက်ျားတွေကို သာမက မိန်းမသားချင်း တို့တောင် ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းရှိပါတယ်။ ဒီအချက်ကပဲ အချိန်ကြောင့် ထိုထူးသို့ဆွဲ ဆောင်ချောတယ်ဆိုတာထက် သာစေခဲ့တာဖြစ်တယ်။ အလှဆိုတာ ဂိုဏ်းအဖွဲ့ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်တွေနဲ့ ဘာမှမဆိုင်သလို ဇက်ရှင်တွေ၊ စတိုင်တွေနဲ့သည်း တစ်သီးတခြားစီ ဖြစ်တယ်။ အလှနဲ့ပတ်သက်ပြီး တွဲပြား မြားမှားတဲ့

ထင်မြင်ထူးဆန်းချက်တွေ အမျိုးမျိုးရှိနိုင်ပေမယ့် အလှဆိုတာဟာ ဆန္ဒစွဲကိစ္စ သတ်သတ်တော့ မဟုတ်ပါဘူး။ လှတယ်၊ မလှဘူး သတ်မှတ်မှုများနဲ့ ဖတ်သက်ပြီး လူသားတို့ရဲ့ခံစားမှုတွေမှာ ကန့်သတ်မှုတွေရှိပါတယ်။ တစ်ခုခုကို မြင်တွေ့လိုက်ရလို့ ငိုချင်စိတ်တွေ ပေါက်လာတာ၊ ဒါမှမဟုတ် လိုချင်စိတ်တွေ ပေါက်လာတာမျိုးဟာ အလှရဲ့ ခိုင်မာတဲ့ သက်သေဖြစ် တယ်။ လူဦးနောက်ကို ဘယ်လို တည်ဆောက်ထားတယ်ဆိုတဲ့ အချက် အလက်တွေရှိတယ်ဆိုတာ သံသယဖြစ်စရာမရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ဝမ်းသာ တယ်၊ ဝမ်းနည်းတယ်၊ ကျေနပ်တယ်၊ မကျေနပ်ဘူးဆိုတာမှာလုပ်ပဲ လူစိတ် ခံစားတုံ့ပြန်မှုများဟာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ဇီဝဗေဒဆိုင်ရာကိစ္စများ ဖြစ်ပေမယ့် တော်တော်တော့ ကျယ်ဝန်းပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အတွေ့အကြုံနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် ပြုပြင်စီရင်မှုများလည်း ပါဝင်ပတ်သက်နေ ခြင်းကြောင့် ဖြစ်တယ်။

အလှကို ဖွဲ့ဆိုကြရာမှာ အဖွဲ့အစည်း အသီးသီးဟာ အချိန်ကာလ အလျောက် မတူခြားနားတဲ့အမြင် အမျိုးမျိုးရှိခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီလို ကွဲပြားခြားနားမှုတွေဟာ အပေါ်ယံမျှသာဖြစ်တယ်။ ရှေးခေတ်ခေါ်မရပ်တု တွေ၊ အိန္ဒိယက ခရစ်သျှန်နဲ့ဂေါသီ Gotisတွေ၊ ၁၅ ရာစုက Fra Angelico ရဲ့ မျက်နှာတွေနဲ့ ၁၉ ရာစုက Ingres ရဲ့ လုံးတီးပုံတွေကို မြင်ကြည့်လိုက်စမ်း ပါ။ မတူခြားနားတဲ့ နေရာဒေသတွေက မတူခြားနားတဲ့ အကြောင်းအရာနဲ့ တန်ဖိုးတွေ အသီးသီး ရှိနေကြတာ မှန်ပေမယ့် အခုခေတ်မှာ ဒါတွေအားလုံး ကို 'အလှ' လို့ လူတွေက သတ်မှတ်ခဲ့ကြတယ်။ မိန်းမတစ်ယောက်ရဲ့ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကို ယောက်ျားအများစုရဲ့ စိတ်ထဲမှာ လှတယ်လို့မြင်လာစေဖို့ အတွက် ဇီဝဗေဒလိုအပ်ချက်တွေနဲ့တင် လုံလောက်ပါတယ်။ လူတချို့ရဲ့ မျက်စိထဲမှာ တချို့အရောင်ကပိုပြီး စွဲမက်စရာကောင်းတယ်လို့ ဆိုရမှာ ဖြစ်သလို၊ သံစဉ်တချို့ဟာ နားမှာပိုပြီး သာယာနာပျော်ဖွယ် ကောင်းတယ် လို့ ထင်သလိုမျိုးပါပဲ။ အလှနဲ့ ပတ်သက်တဲ့အမြင်များဟာ အများအားဖြင့် တူညီတတ်ကြပါတယ်။

အကျည်းတန်ရုပ်ကို အဆင်တန်ဆာတွေနဲ့လှအောင် လုပ်ထားတာကို Stendhal က 'စိန်စီအလှ' (Crystallisation) လို့ ဆိုခဲ့တယ်။ သူက Salburg ဒေသ ရှေးရိုးရာအစဉ်အလာတစ်ခုကို ရည်ညွှန်းပြီး ပြောခဲ့တာ

ဖြစ်တယ်။ အဲဒီဒေသက အပျို၊ လူပျိုလေးတွေဟာ ဆားကျင်းတွေထဲမှာ သစ်ကိုင်းခြောက်တွေကို ချိတ်ဆွဲထားလေ့ရှိကြတယ်။ သစ်ကိုင်းခြောက် တစ်ခုလုံး ဆားပွင့်လေးတွေဖုံးသွားပြီး တဖိတ်ဖိတ်၊ တလက်လက် တောက်ပနေတော့မှ ချစ်သူကို ချစ်လက်ဆောင်အဖြစ် ပေးကြတယ်။ ဒါကို သူက ရည်စူးပြောတာပါ။ သူ ဘယ်လိုပဲဆိုခဲ့ဆိုခဲ့ ချစ်ရင် ဘာမဆိုလှတာ ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် 'ချစ်သူအလှ' ဆိုတာက ဆန္ဒစွဲသက်သက်သာဖြစ်ပြီး တစ် ယောက်တည်းကသာ မြင်နိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒါဟာ အလှအကြောင်း ပြောတာ မဟုတ်ဘဲ အချစ်အကြောင်း ပြောတာနဲ့ပဲ တူပါတယ်။

'ပြစ်မျိုးမဲ့မထင်ဆိုတဲ့ ခြောက်ပစ်ကင်းသဲလဲစင်အလှမျိုး မရှိပါဘူး' လို့ ဖရန်စစ် ဘော့ကန်က ပြောခဲ့ဖူးတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း နှလုံးသားနဲ့ မျက်စိရဲ့ လျှပ်တစ်ပြက် တုံ့ပြန်မှုကလွဲပြီး အလှမှာ တိကျတဲ့ သတ်မှတ် ချက်မျိုး မရှိတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကမ္ဘာပေါ်မှာ အလှတွေ အမျိုးမျိုး၊ စွမ်းဆောင်မှုတွေ အထွေထွေ နေတာ ပိုသိထားလေတော့ အရာဝတ္ထုတွေလို နံပါတ်စဉ်ထိုးသတ်မှတ်တာ မျိုးကို ကျွန်တော် မနှစ်သက်ပါဘူး။ သဘာဝရှုခင်းလို၊ လူ့မျက်နှာလို၊ ပင်လယ်ရဲ့အသံလို၊ သဘာဝ အလှတွေနဲ့ အကလို၊ ပန်းချီလို၊ ဂီတလို 'လှလှပပအလှ' တွေကို နှိုင်းယှဉ်ဖို့ လွယ်ကူတာကြောင့် သက်သက်တော့ မဟုတ်ပါဘူး။ သိပ္ပံတို့၊ ဒဿနိကဗေဒတို့၊ သင်္ချာတို့မှာ တွေ့ရတဲ့ ထူးခြား ဆန်းကြယ်တဲ့ 'အထက်တန်းစားအလှ' (high beauty) ကို ပစ်ပယ်ထား သလိုဖြစ်သွားမှာစိုးတဲ့အတွက်ပါ။

'လူသားများရဲ့ သာမန်ဘဝကို ပိုပြီးနေပျော်အောင် ဖန်တီးသို့တဲ့ လူသားတို့ရဲ့ ဆန္ဒကို အကောင်းဆုံးဖော်ကျူးတဲ့ 'အလှ' တစ်ခုကို ဥပမာ အဖြစ် ရွေးထုတ်ပြသရမယ်ဆိုရင်တော့ ကျွန်တော်အနေနဲ့ ဆွန်ဇင်းဆယ် ခေတ် ကြွေအိုးများကို ရွေးထုတ်မိမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆွန်ဇော်အိုးဆောင်မှ ဘာမှ ရေးခြယ်မထားတဲ့ အဖြူထည် သက်သက်တွေနဲ့ အတ်ကြောင်းထား ဆွဲက အကိုင်းအခက်လေးတွေလို ပုံပေါ်နေတဲ့ ကြွေအိုးဟောင်းတွေကို ဦးစားပေး ရွေးထုတ်မိမှာပါ။ ဆွန်ဇော်အိုးထိန်းသည်များရဲ့ ဝယ်ရာနဲ့ အရောင်အသွေး စပ်ဟပ်ပုံများဟာ မျက်စိနဲ့အသေအချာ ခြင်္သေ့ ပိုထား ခါတယ်။ ကြွေသားကြွေရောင်များဟာ သန့်စင်လှပါတယ်။

၅

အကောင်းဆုံး ကြွေထည်များကတော့ ဘုရင့်နန်းတော်အတွက် သီးသန့်လုပ်ပေးရတဲ့ Ruzhou ကြွေထည်များဖြစ်တယ်။ ရင်သပ်ရှုမောစရာ အပြာလဲ့လဲ့အရောင်၊ စိမ်းပြာရောင်၊ ပင်လယ်ပြာရောင်များနဲ့ ပေါ့ပါးသေးသွယ်တဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်မျိုးစုံနဲ့ ကြွေထည်ပေါင်း ၆၀ သာ ယခုအခါ ကျန်ရှိနေပါတော့တယ်။ ဘာကြောင့် ကြွေထည်တွေကို ရွေးတာလဲဆိုတော့ ကာလတစ်ခုအထိ တရုတ်ပြည်မှာနေခဲ့ဖူးရုံမက နောင်လည်း နှစ်ပေါင်းများစွာ မှန်မှန်ရောက်နေခဲ့လေတော့ တရုတ်ပြည်ကြီးရဲ့ ကြွယ်ဝလှတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုကို အကောင်းဆုံး ထင်ဟပ်ဖော်ကျူးနေတာဟာ ကြွေထည်တွေပဲ ဖြစ်တယ်လို့ စဉ်းစားမိလို့ဖြစ်ပါတယ်။ တိုင်ပေရှေးဟောင်း နန်းတော်ထဲက အံ့ဖွယ်ဆွန်ခေတ် ကြွေထည်တွေကို မြင်ရရင် ကောင်းကောင်းသိသွားမှာပါ။ အသက်ရှူမှားလောက်တဲ့ ဒီအနုပညာလက်ရာတွေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်နိုင်တဲ့ လူသားတို့ ဖန်တီးခဲ့တဲ့ အရာဆိုလို့ ဂီတတစ်ခုပဲ ရှိပါလိမ့်မယ်။

Ref: A.C Grayling ရဲ့ *The Form of Things* အက်ဆေးပေါင်းချုပ်မှ *Beauty* အက်ဆေးကို ဘာသာပြန်ဆိုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အက

ခေတ်ပေါ်အနုပညာ ပြပွဲတိုင်းလိုလိုမှာ စိတ်ထဲ ရုတ်တရက်ရောက်လာလေ့ရှိတဲ့ အတွေးကတော့ ဒါတွေဟာ အလကား အမှိုက်တွေလား ဒါမှမဟုတ်လည်း ငါကပဲ လိုနေသေးတာလား ဆိုတာပဲဖြစ်တယ်။ ဒါတွေတော်တော်များများဟာ အမှိုက်တွေပဲလို့ ယူဆချင်လည်း ယူဆနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အသုံးကျတဲ့ အမှိုက်ပေါ့။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ ပန်းပွင့်လေးတစ်ပွင့် ဖြစ်လာဖို့တောင် စုတ်ချက်တွေ အများကြီး ရေးဆွဲခဲ့ရတာ မဟုတ်လား။ ဒါတင်မက ပန်းချစ်သူတွေဟာ မျှော်လင့်ခြင်းနဲ့ အသက်ရှင်နေထိုင်ကြသူတွေလေ။

လောကကြီးကို အရဲ့အစောင်း မြင်တတ်သူတွေကတော့ အနုပညာကျောင်းတွေ ရှိနေတဲ့အတွက် ဒီပြဿနာတွေ ဖြစ်ရတာလို့ဆိုကြတယ်။ အဲဒီကျောင်းတွေမှာ ဂျပံဘူးတွေနဲ့ စက်ဘီးတာယာတွေကို ကော်နဲ့ကပ်တာမျိုးတွေ လုပ်ပြီး လူတွေက အချိန်ဖြုန်းနေကြတယ် (conceptual art)။ ဒါမှမဟုတ်လည်း သူတို့လုပ်ပြနေတာတွေကို လူတွေကို ကြည့်ခိုင်းတတ်ကြတယ် (performance art)။ ဒါပေမယ့်လို့ အဲဒါတွေအားလုံးဟာ 'အနုပညာဆိုတာ ယူသွားလို့ရတဲ့အရာ'လို့ပြောခဲ့တဲ့ Andy Warhol ရဲ့ အနုပညာဆိုတာနဲ့ အကအနုပညာတို့ကြား အများကြီး ကွာခြားချက်ရှိတယ်ဆိုတဲ့အချက်ကိုတော့ ကောင်းကောင်း သက်သေပြနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အက ဆိုတာကတော့ အနုပညာအစစ်အမှန်ဖြစ်တယ်။ အတုဖန်တီးဖို့ ဖြစ်နိုင်ခြေအနည်းဆုံးလည်း ဖြစ်တယ်။

ခေတ်ပေါ်အကဆိုတာ တကယ်တော့ ကျွန်ုပ်တို့ခေတ်နဲ့ အထက်မြတ်ဆုံး အနုပညာပုံသဏ္ဍာန်တစ်ရပ်ဖြစ်တယ်။ တေးသွားသံနှင့်အတူ ဒီခိုင်းတွေ၊

စင်တင်ပြသမှုတွေစတဲ့ ကိစ္စတွေမတိုင်မီကဘဲ အခြေခံကျွမ်းကျင်မှုအဆင့် မြင့်မြင့်ရှိဖို့ လိုအပ်နေတာဖြစ်တယ်။ ဒါဟာ ဘာနဲ့မှမတူတဲ့ အနုပညာအမျိုးအစားဖြစ်တယ်။ အကရဲ့ အခြေခံအကြမ်းထည်ကိုယ်နှိုက်ကိုက အနုပညာဖြစ်နေတယ်။ ၂၀ ရာစု အထူးသဖြင့် ဒုတိယသမိုင်းမှာ 'အကဗေဒ' အရည်အသွေးတွေ ဂန္ထဝင်မှာရော မော်ဒန်နယ်ပယ်မှာပါ တခမ်းတနား ပွင့်လန်းဝေဆာလာတာတွေနဲ့ ပေါင်းစပ်လိုက်တဲ့အခါကျတော့ အကအနုပညာဟာ အံ့မခန်း ထွန်းပြောင်လာခဲ့တော့တယ်။

အကဟာ ဇာတ်လမ်းဖြစ်နိုင်သလို အကသက်သက်လည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။ အကကို မလှအောင်လုပ်ဖို့ မလွယ်ပေမယ့် တစ်ခါတလေမလှအောင် ကလို့ရတယ်။ မလှအောင်လုပ်တာတောင်မှ ဖမ်းစားနိုင်တဲ့စွမ်းအားကတော့ ပျောက်ဆုံးမသွားပါဘူး။ အကရဲ့ အခြေခံဖော်မြူလာက ရိုးရိုးရှင်းရှင်းလေးပါ။ အကရဲ့ သဘောက လူ့ခန္ဓာကိုယ် အစိတ်အပိုင်းတွေကို လဟာပြင်ထဲမှာ ပုံသဏ္ဍာန်တွေနဲ့လိုင်းတွေ ဖန်ဆင်းခြင်းဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ ပုံသဏ္ဍာန်တွေနဲ့ကောက်ကြောင်းတွေကို ဂီတသရုပ်ဖော်ချက်အနေနဲ့ဖြစ်စေ၊ ဂီတနဲ့အတူဖြစ်စေ၊ beat လေးတစ်ချက်နဲ့ဖြစ်စေ အလိုက်သင့် ပြောင်းလဲသွားစေတဲ့နည်းတွေကို ရွေးချယ်ခြင်း ဖြစ်တယ်။ အကရဲ့ပါရာဒိုင်းက ခြေလှမ်းတွေနဲ့ ကိုယ်ဟန်လှုပ်ရှားမှုတွေကို စနစ်တကျပုံသဏ္ဍာန် (Patterns) တွေနဲ့ ကာရန်ညီညီ လှုပ်ရှားခြင်းဖြစ်တယ်။ လှုပ်ရှားတဲ့အခါမှာလည်း ခံစားမှုကို ဖော်ထုတ်ပြသမှုရှိသလို ညက်ညောညင်သာမှုလည်း ရှိရတယ်။ (တစ်ခါတလေ တမင်တကာ ညက်ညောညင်သာမှုမရှိအောင် ပြုလုပ်တာလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။) ဒီလိုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် အကဟာ အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် လေးဖက်မြင် (four dimensional) ဖြစ်သွားစေတယ်။ စိတ်လှုပ်ရှားခံစားမှု (emotional dimension) ကိုပါ ထည့်တွက်ရင် အလှရဲ့ အရည်အသွေးဖြစ်တဲ့ ကျက်သရေရှိခြင်းနဲ့ နုပျိုလတ်ဆတ်ခြင်းတို့လိုပဲ အကဆိုတာလည်း လူ့ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ ပြီးပြည့်စုံခြင်းကိစ္စပင်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီတော့ အကဆိုတာ လှုပ်ရှားမှုမျှသာပါပဲလို့ တွေးကြည့်ရုံနဲ့ ဘာကြောင့်မလုံလောက်နိုင်ရတာလဲ။

သမားရိုးကျ(ပြောင်းလဲခြင်းမရှိတာတော့ မဟုတ်) ဆဋ္ဌမအမြင် (sixth dimension) ကတော့ ဂီတဖြစ်တယ်။ အကနဲ့ထပ်တူစွမ်းအားကြီးမားတာမျိုး မကြာခဏဖြစ်လေ့ရှိတယ်။ သတ္တမအမြင် (seventh dimension) ကတော့

ပရိသတ်ကို ဖျော်ဖြေဖို့ဆိုရင် အရေးကြီးတဲ့ ဒီဇိုင်းဖြစ်တယ်။ အဝတ်အစားတို့ ဆက်တင်တို့ အပါအဝင်ပေါ့။ ဒီဇိုင်းမှာက ဟာလာဟင်းလင်းဇာတ်ခုံနဲ့ ကချေသည်တွေကအစ ခမ်းနားထည်ဝါတဲ့ နန်းတော်ကြီးတွေ၊ တောအုပ်တောင်တန်းတွေ ပြီးပြီးပြက်ပြက် အရောင်တလက်လက် အဝတ်အစားတွေနဲ့ ရင်သပ်ရှုမောဖွယ်ရာ မီးမောင်းဆလိုက်တွေအထိ ပါဝင်တာဖြစ်တယ်။ ပရိသတ်ကို ဖျော်ဖြေဖို့ဆိုရင်တော့ အကဆိုတာ လိုအပ်ချက်အနည်းဆုံးဖြစ်တဲ့ ဇာတ်ရုံဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် ဇာတ်သဘင်သိပ္ပံက ပေးစွမ်းနိုင်သမျှကို အများဆုံး ရယူသုံးစွဲနိုင်တဲ့အရာလည်း ဖြစ်တယ်။

အကဆိုတာ သီချင်းလိုပဲ ရှေးအကျဆုံးအနုပညာပုံသဏ္ဍာန်တစ်ခုဖြစ်ဖွယ်ရှိပါတယ်။ ရှေးနှစ်ပေါင်း တစ်သောင်းလောက်က မြေအိုးကွဲတွေပေါ်က ရုပ်ပုံတွေထဲမှာ ကခုန်နေတဲ့ ကချေသည်တွေကို တွေ့ရတယ်။ သူတို့အကတွေဟာ လူအများရဲ့ မှန်မှန်ပေါ်ထွက်လာတဲ့ ခြေသံနဲ့လက်ခုပ်သံတွေရဲ့ သံစဉ်အလိုက် ကောက်စိုက်သလို ကောက်ရိတ်သလို အချက်ကျကျ လှုပ်ယမ်းနေကြတာဖြစ်တယ်။ လူ့ခန္ဓာဗေဒဖွဲ့စည်းပုံရဲ့ သဘာဝအတိုင်း လိုဆိုရမှာပါ။ ရိုးရာလူ့အဖွဲ့အစည်းလိုခေါ်ကြတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းများမှာ မြေကွက်လပ်လေးတစ်ခုနဲ့ တီးခေါက်ဖို့ အခေါင်းပေါက်ပါတဲ့ သစ်လုံးတစ်လုံးရှိရင်ပဲ ကလေးသူငယ်ကအစ လူအိုလူမင်းတွေအထိ ကဖိုခန့်ဖိုအတွက် အကြောင်းပြချက်လုံလောက်နေပါပြီ။ အဲဒီရှေးလူ့အဖွဲ့အစည်းများမှာ ကလေးကအစ လူကြီးတွေအထိ ကကြတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာတော့ လူပျိုဖော်ဝင်စ အပျိုဖော်ဝင်စကနေ ပိုးကြပန်းကြတဲ့အချိန်ကုန်ဆုံးတဲ့ ဆယ်စုနှစ်နှစ်ခုလောက်အတွင်းမှာသာ ကကြခန့်ကြတယ်။ အဲဒီနောက်တော့ 'အသိစိတ်' ဆိုတာ ဝင်ရောက်လာခဲ့တော့တယ်။

ဒါက ကိုယ်တိုင်သရုပ်ဆောင်ကပြခြင်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဆိုလိုတာပါ။ လူသားတို့ရဲ့ အမျိုးမျိုးသော ပါရမီဖြစ်တဲ့ သရုပ်ဆောင်ဖော်ပြမှုများကို နှစ်သက်မြတ်နိုးသူများအနေနဲ့တော့ ကျွန်ုပ်တို့ဟာ ကစားခုန်စားထုပ်စားမှုအမျိုးမျိုး၊ တေးဂီတအမျိုးမျိုး၊ သရုပ်ဆောင် ကျွမ်းကျင်မှုအချို့ချို့၊ ပုံသဏ္ဍာန်ဗွားရဲ့ အလှ အဖုံဖုံ၊ အနုအယဉ် အသွယ်သွယ်တို့ကို တကစားထွင်းထွေးဇာတ်ရုံတွေ၊ အနုပညာပြခန်းတွေထဲ သွားရောက်ကြည့်ရှုခံစားညှိပါလိမ့်မယ်။ ဒီအရာတွေအားလုံးဟာ ဘဲလေးနဲ့ခေတ်ပေါ်အကတွေလဲမှာ ထင်စင်

ပါဝင်နေကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် အကဆိုတာ သူများတွေကို ကြည့်ပြီး ကျွန်ုပ်တို့ အနှစ်ခြိုက်ဆုံးအရာလို အတိုဆုံးပြောနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

လမ်းဘေးလက်ဖက်ရည်ဆိုင်မှာထိုင်ပြီး ဖြတ်သွားဖြတ်လာလူတွေကို ကြည့်ရတာလည်း ပျော်စရာကောင်းပါတယ်။ 'ဆပ်ပြာအော်ပရာ' တွေထဲက အတုအယောင် လူဘဝဆိုတာတွေကို ကြည့်ရတာလည်း ပျော်စရာကောင်းပါတယ်။ အကကို ကြည့်ရတာကတော့ အဲဒီနှစ်မျိုးလုံးကို ကြည့်ရှုခံစားနေရသလိုပါပဲ။

ကမ္ဘာ့မြို့တော်ကြီးတွေဖြစ်ကြတဲ့ နယူးယောက်နဲ့ လန်ဒန်တို့ရဲ့ ထူးခြားထင်ရှားတဲ့အချက်ကတော့ ဒီမြို့ကြီးတွေမှာ အကတွေကြွယ်ပိုးကြွယ်ဝ ပေါများလှတယ် ဆိုတာပဲဖြစ်တယ်။ တစ်နှစ်တာ ကာလရဲ့ ဘယ်အချိန်မှာမဆို အဲဒီမြို့ကြီးတွေဖြစ်ကြတဲ့ Kenneth Macmillan, Fredrick Aston, George Balanchie တို့ရဲ့ အနုပညာတွေကို ကြည့်ရှုနိုင်သလို၊ မော်ဒန်အကပါ ရမီရှင်များဖြစ်ကြတဲ့ Anthony Tudor, Twyla Tharp, Pina Bausch, Jiri Kilian, Mark Morris, William Forsythe တို့တစ်တွေရဲ့ အကတွေကိုလည်း ကြည့်ရှုနိုင်ကြတယ်။

အကကို ကျွန်တော် ခပ်ငယ်ငယ်ကပဲ စတင် တွေ့ရှိခဲ့တယ်။ အလယ်ပိုင်းအာဖရိကကို လာရောက်နေထိုင်တဲ့ နိုင်ငံခြားသားတစ်ဦးအနေနဲ့ ရွာလုံးကျွတ်ခြေဗလာနဲ့ မြေမာမာမှာ ထွက်ကကြတာတွေကို မြင်တွေ့ခဲ့ရတယ်။ သူတို့တစ်တွေရဲ့ ခြေဆောင်သံတွေ ကိုယ်ခန္ဓာလှုပ်ယမ်းပုံတွေဟာ မြင်တွေ့ရသူတိုင်းကို ညှို့ယူဖမ်းစားထားနိုင်ကြတယ်။ အကတွေ အရှိန်ရလာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ကကွက်တွေလည်း ထွေပြားဆန်းကြယ်လာတယ်။ ခြေလှမ်းတွေပြောင်းလိုက်၊ သွက်ရာက နှေးလိုက်နဲ့ တီးကွက်အလိုက် အမျိုးမျိုး ကကြိုးကကွက် ပြောင်းသွားကြတယ်။ အကဟာ တဖြည်းဖြည်းနဲ့ မှော်ဝင်သလိုဖြစ်ရာကနေပြီး ကျားသစ်လိုက်ဖမ်းသလို၊ မင်္ဂလာပွဲဆင်နွှဲသလို ပြောင်းချင်ပြောင်းလဲသွားတတ်တယ်။

Covent Garden ဇာတ်ခုံမှာ ပထမဆုံးအကြိမ် ဘဲလေးအက ကြည့်ရတုန်းကလည်း ခပ်ငယ်ငယ်ပဲ ရှိပါသေးတယ်။ ဘဲလေး အကမှာလည်း အကတို့ရဲ့ အခြေခံအချက်တွေပါနေတာကို သတိထားမိတယ်။ ဒါပေမယ့် ခန္ဓာဗေဒဘာသာစကားက အံ့ဩစရာ ကောင်းလောက်အောင် အစွမ်းထက်

တာကြောင့် ထွေပြားတဲ့ပုံပြင်တွေကို ပြောနိုင်စွမ်းရှိရုံမက၊ စိတ်လှုပ်ရှားခံစားမှု အမျိုးမျိုးကိုတောင် စူးစမ်းနိုင်စွမ်းရှိပေတယ်။ ဘဲလေးရဲ့ သမားရိုးကျ ဘာသာဗေဒဟာ ကဗျာရဲ့ မိတာနဲ့ ရစ်သမ် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနဲ့ သဘောချင်းတူပြီး အဲဒီဘောင်ထဲမှာပဲ အနုပညာကို တည်ဆောက်ထားတာ ဖြစ်တယ်။ မော်ဒန်အကမှာတော့ အဲဒီဘောင်ကို လိုချင်သလို ဆွဲဆန့်၊ ညွတ်ကွေး၊ ချည်တုပ်၊ စွန့်ပစ် စတာတွေ ပြုလုပ်ပြီး ခံစားမှုအမျိုးမျိုးကို ဖော်ကျူးတင်ပြကြတယ်။ မော်ဒန်အကဟာ ဂန္ဓဝင်အကထက် တိုးတက်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောမဆောင်ဘဲ တခြားရွေးချယ်စရာ ပုံသဏ္ဍာန်တစ်ခုအဖြစ် ဖော်ပြတာဖြစ်တယ်။

ဘဲလေးနဲ့ မော်ဒန်အကကို မူလကတည်းက အဆိုးမြင်စိတ်နဲ့ကြည့်မယ်ဆိုရင်တော့ ဘာတစ်ခုမှ ခံစားလို့ရမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကိုယ်ကျပ်ဘောင်းဘီဝတ်ထားတာတွေ၊ ဒါမှမဟုတ် တော်ဝင်ယဉ်ကျေးမှု ဆိုတာ အထက်တန်းလွှာတွေရဲ့ ဥစ္စာဖြစ်တယ် ဆိုတဲ့ စက်ဆုပ်မုန်းတီးမှုကို ဖော်ကျူးတာတွေဟာ တွေ့နေကျ အတားအဆီးတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် အဆိုးမြင်စိတ်မထားဘဲ ကြည့်မယ်ဆိုရင်တော့ ဘဲလေးနဲ့မော်ဒန်အကဆိုတာ သဘာဝအကျဆုံးနဲ့ ဖျော်ဖြေမှုအားလုံးအနက်မှာ ကြည်နူးရွှင်မြူးစရာအကောင်းဆုံး၊ ခံစားဖို့အလွယ်ကူဆုံးဖြစ်တယ်ဆိုတာ တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။

အကဆိုတာမှ တကယ့်အနုပညာအစစ်ပါ။ ထပ်ပြီး ပြောလိုက်ပါဦးမယ်။ ဘယ်လိုမှ တုလို့မရတဲ့ အနုပညာပါ။

Ref: A. C. Grayling ရဲ့ *The Form of Things* အက်ဆေးဆောင်းချုပ်တစ်ခုထဲက *Dance* ကို ဘာသာပြန်ထားတာပါ။

အမုန်း

ပြောရင် ချဲ့ကားတယ်လို့ ထင်စရာဖြစ်ပေမယ့် လောကကြီးမှာ အချစ်က အမုန်းထက်ပိုပြီး သြဇာလွှမ်းမိုးမှုရှိပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ အချစ်က ပုံပန်းသဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုးဆောင်ယူပြီး လူတစ်ဦးချင်းစီ အနေနဲ့လည်း မုန်းတယ်ဆိုတာက ဘယ်သူဘယ်ဝါရယ်လို့ တိတိကျကျ ရှိနေပြီး ချစ်တယ်ဆိုတာကတော့ သတ်မှတ်ချက်မရှိဘဲ လူအများကြီးကို လည်း ချစ်နိုင်တာကြောင့် ဖြစ်တယ်။

လူမျိုးအသားရောင်ခွဲခြားမှုလို့၊ နိုင်ငံခြားသား မုန်းတီးမှုလိုကိစ္စများမှာ လူတွေ အများကြီးကို မုန်းတီးတယ်ဆိုတဲ့ လူတွေရှိပေမယ့် အဲဒီမုန်းတဲ့လူ တွေက အမုန်းခံရတဲ့လူတွေကို ဘယ်သူဘယ်ဝါရယ်လို့ အသေအချာ သိနေတာမဟုတ်တဲ့အတွက် အဲဒီမုန်းစိတ်ကို တကယ်စစ်မှန်တဲ့ မုန်းစိတ်လို့ ပြောလို့ခက်ပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ အမုန်းဟာ ယေဘုယျသဘောဆောင်ပြီး ဗွဲစုံတူလိုက်တုထားတဲ့ စိတ္တဇဆန်တာမျိုးဖြစ်တယ်။ လူအများကြီးကို မုန်းတယ်ဆိုပေမယ့် မုန်းတဲ့လူကိုယ်တိုင် တွေ့ဖူးကြုံဖူးပြီး ရန်ပြုခဲ့ဖူးတဲ့ ထူတစ်ယောက်ကို မုန်းတဲ့အမုန်းမျိုးနဲ့ အတူတူပါပဲ။

နာမည်ကျော် 'ဝီလျံဟက်ဇလစ်' (William Hazlitt) ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက 'မုန်းခြင်းဌာနာယာမူ' ဆိုတဲ့ အက်ဆေး တစ်ပုဒ်ရေးခဲ့ဖူးပါတယ်။ အဲဒီမှာ သူက သက်တံဆိုတာ ပေါ်ထွက်လာဖို့ တိမ်မဲညိုလို့အပ်သလိုပဲ အချစ်ကို ဆက်ပြဖို့အမုန်းကို လိုအပ်တယ်လို့ရေးခဲ့တယ်။ ဒါတင်မက လူတွေရဲ့ ချစ်ထဲမှာ ခံစားမှုနဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေ ပေါ်ပေါက်လာစေဖို့ လှုံ့ဆော်အားတစ်ခု

အနေနဲ့လည်း အမုန်းကိုလိုအပ်တယ်လို့ဆိုပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ ကောင်းတာတွေချည်းဆိုရင် ပြီးငွေစရာဖြစ်တယ်။ အချစ်ဆိုတာပင်လျှင် ကြာရင်အေးစက်သွားတတ်တယ်။ လောကမှာ အမြဲတမ်း တည်ရှိတဲ့အရာက အမုန်းသာ ဖြစ်တယ်လို့လည်း သူက ဆက်ပြောထားပါသေးတယ်။

အမုန်းဆိုတာ တစ်ခုခုကို ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ အသိဉာဏ်ကင်းမဲ့ခြင်းနဲ့ မနှစ်မြို့ခြင်းဆိုတဲ့အရာတွေဟာ ကန့်သတ်ချက်တစ်ခုကို ကျော်လွန်သွားပြီး တဲ့နောက် အချင်းချင်း ပေါင်းစည်းသွားကြပြီး ကာယကံရှင်ရဲ့ 'စဉ်းစားမှု ဖြစ်စဉ်' ကို လွှမ်းမိုးသွားတဲ့ စိတ်လှုပ်ရှားမှုတစ်ခုဖြစ်တယ်။ စိတ်လှုပ်ရှားမှု ကြောင့် တစ်ခုခုလုပ်လိမ့်မယ်လို့ အသေအချာ မပြောနိုင်ပေမယ့် အများအား ဖြင့်တော့ လုပ်လေ့ရှိကြတယ်။ လုပ်ခဲ့ပြီဆိုရင်လည်း အင်မတန်အန္တရာယ် ကြီးတယ်။ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ကတော့ လူသတ်ခြင်းပဲ။ အစုလိုက်အပြုံလိုက် သတ်တာတွေအထိ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဂျူးတွေကို အစုလိုက် အပြုံလိုက် သတ်တဲ့ Holocaust က ဥပမာပဲ။

'လူတစ်ယောက်ကို မုန်းတယ်ဆိုတာဟာ အဲဒီလူရဲ့ ကိုယ်တွင်းမှာရှိ နေတဲ့ သင်ကိုယ်တိုင်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုကို မုန်းတီးနေခြင်း ဖြစ်တယ်' ဟားမန်းဟက်စ် (Hermann Hesse) ပြောခဲ့တာပါ။ ဒီအတိုင်းဆိုရင် မဟာလူဖြူဝါဒသမားတွေ၊ ဂေးဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်သူတွေနဲ့ ကိုယ့်ဟာ ကိုယ် 'မိုင်ညုမန်း' လို့ခေါ်ကြတဲ့ လူတွေဟာ ဘယ်လိုလူမျိုးတွေလဲ။

အမုန်းဆိုတဲ့ မြောင်းပုပ်တွေထဲက စီးဆင်းလာတဲ့ အကျည်းတန် စိတ်လှုပ်ရှားမှုတွေဟာ အမှန်တော့ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် စက်ဆုပ်ရွံရှာမှုကို ဖွင့်ထုတ်ဖော်ပြခြင်း တစ်မျိုးသာဖြစ်ပြီး မုန်းသူရဲ့ စိတ်ထဲမှာ ဘယ်လောက် ကြီးမားတဲ့ 'အမယ်ဘုတ်ရဲ့ ချည်ငင်ထွေး' ကြီး ရှိနေသလဲဆိုတာ ဖော်ပြ လိုက်ခြင်းပဲဖြစ်တယ်။

ဘယ်လိုပဲဖြစ်စေ ဒါဟာ အမှန်ပဲဖြစ်တယ်။ မိမိကိုယ်တိုင် မုန်းစရာ ကောင်းတာတွေ ရှိမနေဘဲနဲ့ တခြားသူတစ်ယောက်ကို မုန်းဖို့ဆိုတာ လွယ်တဲ့ကိစ္စ မဟုတ်ပါဘူး။

ဒီကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သေချာတဲ့ အရာတစ်ခု ရှိတယ်ဆိုရင်တော့ "La Rochefoucauld" ပြောခဲ့သလိုပဲ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

'လူတစ်ယောက်ကို မုန်းတယ်ဆိုခြင်းဟာ ကိုယ်မုန်းတဲ့လူရဲ့အောက်

များစွာ နိမ့်ကျတဲ့အဆင့်ရောက်အောင် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ပို့လိုက်ခြင်းဖြစ် တယ်'

ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ မုန်းတယ်ဆိုတာနဲ့ သူတို့အောက်နိမ့်ကျတဲ့ အဆင့်ကို လျှော့ကျသွားမှာ ဖြစ်လို့ပါ။

Ref: A.C. Grayling ရဲ့ *The Form of Things* အက်ဆေးပေါင်းချုပ်စာအုပ်ထဲ က *Hate* ဆိုတဲ့ အက်ဆေးကို ဘာသာပြန်ထားတာပါ။

အချိန်

ပျမ်းမျှလူသက်တမ်းတစ်ခုဟာ (အခွင့်သင့်တိုင်း ထောက်ပြချင်စိတ်တွေ ဖြစ်လာလေ့ရှိတာက) လပေါင်း ၁၀၀၀ တောင် မရှိဘူးဆိုတာဖြစ်တယ်။ အဲဒီထဲက သုံးပုံတစ်ပုံကို အိပ်ခြင်းနဲ့ ဖြုန်းတီးပစ်လိုက်လေတော့ အသိရှိနေတဲ့ ပျမ်းမျှလူသက်တမ်းဟာ လပေါင်း ၆၀၀ လောက်သာရှိတော့တယ်။ အဲဒါကြောင့် လူ့ဘဝသက်တမ်းဆိုတာ အလျင်အမြန်ကုန်ဆုံးသွားတဲ့ အရာတစ်ခုဖြစ်တယ်။ အိပ်ခြင်းနဲ့မေ့လျော့ခြင်းဆိုတဲ့ အရာနှစ်ခုကြားမှာ ညပ်နေပြီးတော့ နောက်ဆုံးထွက်သက်ရှုမထုတ်ခင်အချိန်ကလေးအတွင်းမှာ အသက်ရှူဖို့တောင် လုံလောက်တဲ့အချိန် ရှိပုံမရတာမျိုးဖြစ်တယ်။

အချိန်ရဲ့ ပထမဆုံးလျှို့ဝှက်ချက်ကတော့ လူတစ်ယောက်မှာ အချိန်ဘယ်လောက်ရှိသလဲဆိုတာဖြစ်တယ်။

ဒုတိယလျှို့ဝှက်ချက်ကတော့ လူသားများ ပိုင်စိုးဖို့ကြိုးစားနေတဲ့ အခိုက်အတန့်ကလေးများရဲ့ ဟိုမှာဘက်နဲ့ သည်မှာဘက်မှာ အချိန်ဟာ စိတ်ကူးမှန်းဆလို့ မရနိုင်လောက်အောင် ဘယ်လောက်ထိများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ရှိနေသလဲဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ စကြဝဠာကြီးရဲ့သမိုင်းကို တစ်ခုချီဆိုတဲ့ အချိန်ကလေးအတွင်း ရဲ့ပစ်လိုက်မယ်ဆိုရင် လူသားများဟာ နေ့တိုင်း သက်တမ်းဟာ တစ်စက္ကန့်ရဲ့ အပုံပေါင်းများစွာထဲက အသေဆုံးအပုံကလေး တစ်ပုံလောက်သာ ရှိပါလိမ့်မယ်။

လူသားမျိုးနွယ်အနေနဲ့ ဂေဟဗေဒ ကပ်ဆိုးကြီးကြောင့် ငြိမ်သက်သူတို့ကိုယ်သူတို့ ပျက်သုဉ်း ပျောက်ကွယ်သွားအောင် အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မယ်ဆိုရင် စကြဝဠာကြီးရဲ့ ထောင့်တစ်နေရာမှာ ဖျတ်ခနဲ ဖျတ်ခနဲ အလင်းရောင်ကလေး ထွက်လာလေ့ရှိတဲ့ သက်ရှိသတ္တဝါများဟာ

အင်မတန်ကြီးမားလေးလံလှတဲ့ အချိန်ဆိုတဲ့ 'အလေးတုံးကြီး' အောက်မှာ၊ သတိထားမိဖို့တောင် မလွယ်လှပါဘူး။

အချိန်ကို ရှင်းပြဖို့ ဖြစ်နိုင်သလား။ 'ဘယ်အချိန် ဘယ်အခါ ဘယ်နေရာမှာ တွေ့ရအောင်လို့ ကျွန်ုပ်ကိုချိန်းဆိုရင် ပြဿနာမရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ခင်ဗျားက ဘယ်အချိန်ရှိပြီလဲလို့ မေးရင်တော့ ဖြေနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး'

စိန်ဩဂတ်စတင်က ပြောခဲ့တာပါ။ ဘစ်ရှော့တစ်ဦးအနေနဲ့ သူဟာ အချိန်အတွက် ကြောင့်ကြနေစရာ မလိုပါဘူး။ ကျမ်းဂန် အလိုအရ အချိန်ဆိုတာ အသေးအဖွဲ့ကိစ္စလေးသာ ဖြစ်တယ်။ ဘုရားသခင်ဆိုတာကမှ ထာဝရဖြစ်ပြီး ထာဝရဆိုတဲ့အဓိပ္ပာယ်က အချိန်နဲ့ ကင်းလွတ်ခြင်းဖြစ်တယ်။ အဲဒါကြောင့် ဘုရားသခင်နဲ့ သူ့ရဲ့ ထာဝရနိုင်ငံတော်တို့က အကြွင်းမဲ့ အမှန်တရားဖြစ်ပြီး အချိန်ဆိုတာက အမှန်မဟုတ်တဲ့ အရာဖြစ်တယ်။ မရှိတဲ့ အရာတစ်ခုအတွက် ကြောင့်ကြစရာ ဘာမှမရှိပါဘူး။

ဘုရားသခင်နဲ့ ထာဝရဆိုတဲ့အပေါ်မှာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှု မရေမရာ ရှိလှတဲ့အတွက်ကြောင့် နားဝင်အောင် ဖျောင်းဖျဖို့ ဖြစ်နိုင်ခြေမရှိတာက ကျွန်ုပ်စိတ်ပျက်လက်ပျက်နဲ့ မယုံနိုင်စရာကောင်းလောက်အောင် လျင်မြန်လွန်းတဲ့အရှိန်နဲ့ ဖြတ်ကျော်သွားခြင်းက သက်သေပြုထားတဲ့အတိုင်း အမှန်တကယ်ကို ရှိနေတဲ့ အရာတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။

အချိန်ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုဖို့ ကြိုးစားကြတာ အကြောင်း တစ်စုံတစ်ရာ ရှိနေလို့လား။ ရှိချင်မှလည်းရှိမှာပါ။ အချိန်ဆိုတဲ့အရာဟာ စိတ်ကူးမှန်သမျှ၊ လုပ်ရပ်မှန်သမျှနဲ့ အမြဲအတူပါမြဲ ဖြစ်ပေမယ့် သတိထားမိခြင်းက ကင်းလွတ်နေတဲ့ အရာများစွာထဲက တစ်ခုသာဖြစ်တယ်။ သူ့မှာ ဆန်းကြယ်တဲ့ ပျော့ပျောင်းမှုရှိတယ်။ မတူခြားနားတဲ့ လူအမျိုးမျိုးနဲ့ ဖြတ်ကျော်သွားတယ်။ တူညီတဲ့ ဆောင်ရွက်မှုတစ်ခုကို လုပ်နေတဲ့ လူချင်းဖြစ်ပေမယ့် အချိန်နဲ့ ဖြတ်ကျော်မှုအရှိန်က တူချင်မှ တူတတ်တယ်။ ဥပမာ ကျွန်ုပ်တို့ဟာ ရုပ်ရှင်ရုံထဲမှာ အတူတူရှိနေကြတယ်ဆိုပါစို့။ သင်က ရုပ်ရှင်ကို သဘောကျနှစ်ခြိုက်ပြီး ကျွန်ုပ်က နှစ်ခြိုက်ချင်မှ နှစ်ခြိုက်လိမ့်မယ်။ သင့်အတွက်တော့ အချိန်ဟာ အကုန်မြန်ပြီး ကျွန်ုပ်အတွက်တော့ အချိန်ကုန်ခဲနေလိမ့်မယ်။ ဒီသဘောပါပဲ။ အလားတူပဲ အိပ်နေသူတစ်ယောက်အတွက် အချိန်နာရီတွေ

ဆိုတာ ဘာမှ မဟုတ်ပေမယ့် အဲဒီလူအိပ်နေတာကို စောင့်ကြည့်နေသူ တစ်ယောက်အတွက်တော့ အချိန်ဟာ ရှည်လျားလွန်းနေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဘဝကို နေပျော်အောင်နေချင်သူတစ်ဦးအဖို့တော့ အချိန်ရဲ့ ညွှတ်ပျောင်းမှုဟာ ထူးခြားတဲ့အဓိပ္ပာယ်ရှိတဲ့အရာတစ်ခုဖြစ်တယ်။ နေအိမ်ကနေ နှစ်ရက်လောက်ခွာပြီး အလွန် အင်မတန်လှပဖွယ်တွေ အတိပြီးတဲ့ နေရာတစ်ခုကို ရောက်ရှိသွားသူ တစ်ယောက်ဆိုပါတော့။ သူဟာ အဲဒီနေရာမှာ ရှိနေစဉ်ကတော့ တစ်ဘဝစာလောက်အဖြစ် ခံစားရပြီး အိမ်ပြန်ရောက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် စက္ကန့်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းလေးတစ်ခုအဖြစ်သာ ခံစားရပါလိမ့်မယ်။

ဒီလောက်အမြင်နှစ်မျိုးစလုံးဟာ အမှန်တရားနဲ့ပတ်သက်ပြီး တစ်စုံတစ်ရာကိုတော့ ဆုပ်ကိုင်မိပါတယ်။ ဘာလဲဆိုတော့ အချိန်ဆိုတာ ပုံမှန်အရှိန်အဟုန်နဲ့ ကုန်ဆုံးသွားတဲ့ အဆက်အစပ်မဲ့ ပရမတ္ထ သဘောဆောင်တဲ့ အရာတစ်ခုမဟုတ်ဘဲ အတွေ့အကြုံနဲ့ဖန်တီးထားတဲ့အရာ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ဖြစ်တယ်။

နေအိမ်မှာ ဘယ်မှလဲမသွား၊ ဘာမှလဲမလုပ်ဘဲနဲ့ တစ်ပတ်လောက် နေကြည့်တဲ့သဘော စဉ်းစားကြည့်လိုက်ပြီး အဲဒါကို ဂျက်လေယာဉ် တစ်စင်းပေါ်ထိုင်ပြီး အင်မတန် လှပသာယာတဲ့ ကမ္ဘာနေရာအနံ့အပြားကို အဲဒီအချိန်ကာလအတွင်းမှာပဲ လှည့်လည်သွားလာကြည့်ရှုတာနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်စမ်းပါ။ ဘဝဟာ ပထမအရာထက် ဒုတိယအရာက ပိုပြီး ထွေပြားပါလိမ့်မယ်။ ပိုများတဲ့ အယူအဆတွေ ပိုများတဲ့ စဉ်းစားစရာတွေ၊ ပိုများတဲ့ နောက်ကြောင်းပြန် အမှတ်ရစရာတွေနဲ့ အမျိုးအမည်စုံလှတဲ့ ခံစားမှုတွေကို တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ ဘဝကို တိုင်းတာ တာ ဒီအရာတွေ ဖြစ်တယ်။ ကြိမ်ဖန်များစွာဖြစ်ခြင်းနဲ့ ရပ်တန့်သွားခြင်းတို့ မဟုတ်ပါဘူး။

လူအချို့က သူတို့ရဲ့တစ်ဘဝတာမှာ ဘဝများစွာနေဖို့အတွက် သူတို့ရဲ့ အင်အားတွေကို အသုံးပြုကြတယ်။ အခြားလူများကတော့ သူရဲဘောင်ကြောင်လိုဖြစ်စေ၊ စိတ်ကူးစိတ်သန်း နံနဲ့လို့ဖြစ်စေ သူတို့ရဲ့ဘဝစာတစ်ခုလုံးကို အပြည့်အဝအသုံးမချဘဲ တစ်ဘဝပြည့်အောင်ထား သွားခဲ့ကြပါဘူး။ ဒီလူစားမျိုးကတော့ စွပ်ပြုတ်ကို ခက်ရင်းနဲ့ခပ်သောက်တဲ့ လူမျိုး၊ မျက်စိပိတ်ပြီး လမ်းလျှောက်တဲ့ လူမျိုး၊ နားထဲတို့ လက်ထိုးပြီး

နာခေါင်းထဲဝှမ်းဆို့ထားတဲ့လူမျိုးဖြစ်တယ်။ အာရုံခြောက်ပါးနဲ့ ခံစားလို့ ရသမျှ စူးရှ အာရုံမှန်သမျှကို ခံစားပြီး လောကရဲ့ အကောင်းဆုံး စည်းစိမ် ချမ်းသာတွေနဲ့ နေထိုင်ခြင်းဆိုတာ သူတို့လို လူစားတွေနဲ့ ဘာမှမဆိုင်ဘူး။

'ရောင်စဉ်ထွေပြား ဆန်းကြယ်လှတဲ့ ဘဝကြီးတစ်ခုလုံးအတွက် အရေအတွက်သတ်မှတ်ထားတဲ့ အာရုံခံစားစရာတွေကိုသာ ကျွန်ုပ်တို့ကို ပေးအပ်ထားတယ်။ မြင်စရာ တွေ့စရာတွေ အားလုံးကို မြင်တွေ့ပြီး အကောင်းဆုံးခံစားဖို့ ဘယ်လိုလုပ်ဖြစ်နိုင်မှာလဲ' လို့ Walter Peter ကရှေ့တော် မြည့်တမ်းခဲ့ဖူးတယ်။ အဲဒီနောက် 'တစ်ခုက တစ်ခုကို တစ်မဟုတ်ချင်း ကူးပြောင်းပြီး အရေးပါဆုံးအရာတွေ အများဆုံးစုဝေးရင်းနဲ့ အသားကုန် အစွမ်းပြကြတဲ့ နေရာတွေကို ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ရှိနေနိုင်မှာလဲ။ မာကျောတဲ့ ကျောက်မျက်က မီးလျှံနဲ့အတူ လောင်မြိုက်ပြီး ဒီလောက်အာရုံ ကာမဂုဏ် တွေကို အဆက်မပြတ် ခံစားနေခြင်းဟာ ဘဝရဲ့ အောင်မြင်မှုဖြစ်တယ်' လို့လည်း သူက ဆက်ပြီး ရေးခဲ့ပါသေးတယ်။

ဒီအမြော်အမြင်ရှိတဲ့ 'လူဖြစ်တုန်းဖြစ်ခိုက် အစွမ်းကုန်သာ လူ့ဘဝ အရသာခံစား' ဆိုတဲ့ မိန့်ဆိုချက်ကို ရှင်းအောင်ပြန်ရေးရင်တော့ 'ပျော်သလို သာနေ ကိုယ့်လူရေ' လို့ ရေးရလိမ့်မယ်ထင်ပါတယ်။

Ref: A.C. Grayling ရဲ့ *The Form of Things* အက်ဆေးမပါင်းချုပ်စာအုပ်ထဲ က *Time* ဆိုတဲ့ အက်ဆေးကို ဘာသာပြန်ထားတာပါ။

အသက်

ငယ်စဉ်က သေခြင်းတရားဆိုတာ ဘာမှန်းမသိဘူး။ ဒါပေမယ့် ဆံစမှာ မီးခိုးရောင်စပြီး သမ်းလာကတည်းက မသိချင်တဲ့ အမှန်တရားကို သိလာရတယ်။ မြီးကောင်ပေါက် အရွယ်ကစပြီး လူဟာ တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့် အိုမင်းသွားတယ်။ မျိုးဆက်ပြန့်ပွားစွမ်းအားအတွက် ပေးရတဲ့ တန်ဖိုးဆိုပါတော့။ ပြောမယ့်သာ ပြောတာပါ။ သတ္တဝါတွေထဲမှာ လူဟာ မျိုးပွားနှုန်း အနည်းဆုံး သတ္တဝါဖြစ်ပါတယ်။ ရှေ့လျှောက်ဒါထက် ပိုဆိုးလာဖွယ်ရှိတယ်လို့ သိပ္ပံပညာက စိတ်ပျက်စရာ ဖြစ်အောင်ပြောထား တယ်။ အနောက်နိုင်ငံတွေမှာ လူတွေပိုပြီးအသက်ရှည်ရှည် နေနိုင်လာတယ် ဆိုတာက လူ့သက်တမ်းတိုသွားလို့မဟုတ်ဘူး။ ရှေးက လူတွေကို ငယ်ငယ် ရွယ်ရွယ်နဲ့ သေစေတဲ့ ကျောက်ရောဂါတို့၊ အဆုတ်ရောဂါတို့လို ရောဂါ ဆိုးကြီးတွေကို နှိမ်နင်းနိုင်ခဲ့လို့သာဖြစ်တယ်။

တစ်ခါတလေ စိတ်ကသိကအောက် ဖြစ်လောက်အောင်ကို တိကျမှန် ကန်စွမ်းရှိတဲ့ အိုခြင်းသိပ္ပံပညာ (ဇရာဗေဒ)က ကျွန်ုပ်တို့တစ်တွေ မီးခိုးရောင် ဆံပင်လို့ ခေါ်နေကြတာဟာ အဖြူရောင်သာဖြစ်တယ်လို့ ထောက်ပြနေ တယ်။ ကျွန်ုပ်တို့လည်း စိတ်ထဲကတော့ သိနေပါတယ်။ ဒါပေမယ့် နားထင် အစပ်မှာ မီးခိုးရောင်ဆံပင်လေးတွေရှိလာခြင်းက ရင့်ကျက်လာတဲ့ သဘော ဆောင်ပြီး ဆံပင်ဖြူလာတယ် ဆိုတာကတော့ ဇရာသဘောဆောင်တယ်လို့ ယူဆထားခဲ့လေတော့ ကိုယ့်ဟာကိုယ် စိတ်သက်သာအောင် လှည့်ပေး ထားတဲ့ မီးခိုးရောင်ဆိုတဲ့ အသိကိုပဲ စွဲမြဲဆုပ်ကိုင်ထားခဲ့တယ်။ ခေတ်စားဆန် လှည့်စားမှုက အမှန်တရားကို အနိုင်ယူနိုင်တာ မဟုတ်ဘူး။ အမှန်တရားကို ဖုံးအုပ်ထားရုံသာ တတ်နိုင်တာ။ ကျွန်ုပ်တို့အားလုံးလိုလိုဟာ အသက်

ရာ
 သော့ချက်ကို ဆိုတယ်။ ဒီအဆိုရဲ့ ဦးဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်က 'မျိုးပွားသိပ္ပံပညာရပ်' ပါမောက္ခ Roger Gosden ဖြစ်တယ်။ သွေးဆုံးချိန်လွန် အမျိုးသမီးများကို ဟော်မုန်းအစားထိုး ကုသနည်းပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ကျော်ကြားခဲ့သူဖြစ်တယ်။ ဒါတင်မက သေသွားတဲ့ သန္ဓေသားဆီက မျိုးဥများထုတ်ယူပြီး လူရှင်ရဲ့ မျိုးအိတ်တွင်းထည့်သွင်းတဲ့ နည်းနဲ့ ကလေးမရနိုင်တဲ့ အိမ်ထောင်သည်များ ကို ကူညီပေးခြင်းနဲ့လည်း ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီကုထုံး ကို လူတွေက 'ပွက်လောရိုက်အောင်' ဝိုင်းပြီး အော်ကြကန့်ကွက်ကြတာ ကြောင့် ရပ်ဆိုင်းပစ်လိုက်ရတယ်။ ဟော်မုန်းဓာတ် လျော့ကျသွားခြင်း ကြောင့် ကြွက်သားများလျော့ကျပြီး အဆီများ တိုးစေတယ်လို့ Gosden က ထောက်ပြခဲ့တယ်။ Oestrogen, Testosterone, Growth hormone, melatonin တို့နဲ့ ကုတဲ့ကုထုံးဟာ အကျိုးရှိစေတယ်လို့လည်း ပြောခဲ့တယ်။ သန္ဓေတားဆေး သောက်ခြင်းကြောင့် အခြားကျန်းမာရေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ကောင်းကျိုးများ ခံစားရတာကို Gosden က နမူနာထားပြီးပြောခဲ့တယ်။

သန္ဓေတားဆေးသောက်တဲ့အတွက် ရာသီများလွန်းတာကို တားဆီးခြင်းအပြင် အနီးမီးယား၊ ရင်သားအကျိတ်ဖြစ်ခြင်း၊ ဆီးလမ်းကြောင်းနဲ့ သားအိမ် ကင်ဆာဖြစ်ခြင်း စတာတွေကိုလည်း လျော့ကျစေနိုင်ခဲ့တယ်။ အမျိုးသမီးများ ကိုယ်ဝန်ဆောင်ချိန်နဲ့ ကလေးနို့တိုက်ချိန်များမှာ ဖြစ်မြဲ မျိုးဥလျော့နည်းခြင်းကိုလည်း ဒီနည်းနဲ့ပြန်လည်အစားထိုးပေးနိုင်တာ ကြောင့် အထက်ကအကျိုးများကို ရရှိခံစားစေနိုင်တယ်လို့လည်း ပြောကြားခဲ့တယ်။

ဗီဇမျိုးစေ့နဲ့ ဟော်မုန်းအကြောင်း ကောင်းကောင်းနားလည် လာတာနဲ့ အမျှ တစ်နေ့နေ့မှာ 'ဧရာ'ကို ကုစားနိုင်လိမ့်မယ်လို့ Gosden က အသေအချာကို ယုံကြည်ထားတယ်။ ဒါပေမယ့်လို့ ဧရာကုထုံးရှာဖွေတွေ့ရှိဖို့ ခရီးအတော်ကြီး အလှမ်းကွာဝေးနေသေးတာက ကောင်းသလိုလိုတော့ ရှိပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကမ္ဘာပေါ်က လူအများစုကြီးဟာ အသက်ရာကျော်သမားတွေချည်း ဖြစ်နေရင် ကမ္ဘာကြီးမှာ ဘာတွေဖြစ်လာမလဲဆိုတာ စဉ်းစားဖို့ အချိန်များများ လိုအပ်လို့ပဲ ဖြစ်တယ်။ အခုတောင်မှပဲ လူသားတွေဟာ သက်တမ်းစေ့ နေနိုင်သူတွေ အတော်များလာတာကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့ဟာ ဘယ်လိုသေရမှာလဲဆိုတာကို ပူပင်ကြောင့်ကြနေရသလို

ဘယ်တော့ သေရမှာလဲဆိုတဲ့အတွက်လည်း ပူပင်ကြောင့်ကြ နေကြရပါပြီ။ ဒါကြောင့် 'သနားလို့ သေစေခြင်း' ဆိုတဲ့ Euthanasia ကိစ္စ ငြင်းခုံဆွေးနွေးမှု များ တစ်နေ့တခြား အရေးပါသထက် ပါလာခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။ တကယ်လို့ များ လူ့သက်တမ်းကိုသာ ဆွဲဆန့်ချင်သလောက် (အကန့်အသတ်မဲ့တိုင် ဖြစ်ဖြစ်) ဆွဲဆန့်လို့ များရလာခဲ့မယ်ဆိုရင် လူ့လောကမှာ ဘယ်လိုအစွပ် အထွေးတွေများ ပေါ်ပေါက်လာကြမလဲဆိုတာလည်း အမျှင်မပြတ် တွေးတောစရာတွေပါ။

Ref: ပါမောက္ခ A.C Grayling ရဲ့ The Form of Things အက်ဆေး ပေါင်းချုပ်စာအုပ် က Long Life အက်ဆေးကို မြန်မာပြန်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဖက်ရှင်

ဖက်ရှင်တွေ ဘယ်ကလာသလဲ။

ဖက်ရှင်မကျဘူး ဆိုတာတွေကနေလာတယ်။ ဒါမှမဟုတ်လည်း ဖက်ရှင်ကျတယ်ဆိုတာ အချိန်ကာလတွေအများကြီး လွန်မြောက်သွားတာကြောင့် ဖက်ရှင်မကျဘူးဆိုတဲ့အဖြစ်က ရပ်ဆိုင်းသွားရာက လာတယ်လို့ ပြောရင်လည်း ရပါတယ်။ အဆိုအမိန့်ကောင်းလေး တစ်ခုရှိတယ်။

‘ဝတ်စားဆင်ယင်မှုစတိုင် တစ်ခုဟာ သူ့ခေတ်ရဲ့ ရှေ့ကို ၁၀ နှစ်လောက် စောရောက်နေရင် ရိုင်းတယ်လို့ယူဆတယ်။ သူ့ခေတ်ထက် တစ်နှစ်လောက် နောက်ကျနေရင်တော့ ပုံဆိုးကြီးလို့ ပြောကြပြီး သူ့ခေတ်ထက် ရာစုတစ်ခုလောက် နောက်ကျတာကိုတော့ လှလိုက်တာလို့ ပြောကြတယ်’

ဒီဖက်ရှင်တစ်ခုနဲ့ တစ်ခုကြား ကာလရစ်သမ်က ဘာကိုပြသလဲဆိုတော့ ဖက်ရှင်ဆိုတဲ့အရာဟာ စိတ္တဇပန်းချီကားတစ်ချပ်ကို ကြည့်နေရသလို မိုးကပ်စံတွေ ထင်ရှားလာလိုက် ဝေဝါးသွားလိုက်နဲ့ အပြန်အလှန် လှုပ်ရှားနေတယ်ဆိုတာဖြစ်တယ်။

ဖက်ရှင်လောကကို ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက်ပြုနေသူများဟာ တစ်ခါတစ်ခါမှာ ဖက်ရှင်မကျတာတွေကို ရွေးချယ်ခြင်းအားဖြင့် ဖက်ရှင်သစ်ကို ဖန်တီးလေ့ရှိကြတယ်။ ဒီလိုလုပ်တာကို ‘ကြောင်တာ’ လို့ ပြောလို့မရပါဘူး။ ဒါဟာ တက္ကဇပဒသဘောနဲ့ပဲ ကြည့်ကြည့်၊ စိတ္တဇပဒ သဘောနဲ့ပဲ ရှုနေသလဲပေဒသဘောနဲ့ပဲမြင်မြင်ဟုတ်နေတာပါပဲ။ ဖက်ရှင်ရဲ့ အာဏာပိုင် အစစ်အမှန်ဆိုတာ မတူတာတွေကို လုပ်ဖို့ ခိုင်မာတဲ့ ယုံကြည်ချက်ရှိသူ ဖြစ်တယ်။

ယုံကြည်ချက် အခိုင်အမာမရှိဘဲ မတူအောင် လုပ်သွားတဲ့သူတွေလို ဖြစ်ချင်စိတ်ပဲ ရှိသူတွေကတော့ နောက်လိုက် စစ်စစ်တွေပဲဖြစ်တယ်။ ဒီလို ပြောလေ့ရှိတာပါပဲ။

တရုတ်တို့ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုအကြီးကျယ်ဆုံး အချိန်တစ်ချိန်ဖြစ်တဲ့ တန်မင်းဆက်ခေတ်(အေဒီ ၆၁၉-၉၀၇) က မိန်းမများဟာ ကျွန်တော်တို့ တော်ဝင်အမျိုးသမီးများလိုပဲ ရှိကိစ္စကြီးငယ်အသွယ်သွယ် ပေါ်လွင်နေတဲ့ ကိုယ်ကျပ်ရင်စည်းခပ်နိမ့်နိမ့်အပေါ်က ပါးလွှာနေတဲ့အင်္ကျီနဲ့ မြေကြီးမှာ ဒယဉ်တိုက်နေတဲ့ ဂါဝန်ရှည်ကြီးတွေ ဝတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ သူ့နောက်က ဆွန်ခေတ် (အေဒီ ၉၆၀-၁၂၇၆) ကျတော့ အမျိုးသမီးများဟာ လုံလုံခြုံခြုံ ဖုံးအုပ်ထားကြရပြီး ကြောက်စရာကောင်းလှတဲ့ ခြေထောက်စည်းနှောင်ခြင်း ကိုပါ စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြရပါတယ်။ ခေတ်တစ်ခေတ်ရဲ့ အကျင့်စရိုက်ကို အဲဒီခေတ်အုပ်ချုပ်သမားများ ချုပ်လုပ်ပေးလိုက်တဲ့ ဖက်ရှင်ပုံစံတွေက ဒဂါး ပြားပေါ်က ရှင်ဘုရင်ရဲ့ခေါင်းပုံလိုပဲ ထင်ထင်ရှားရှားကြီး ဖော်ပြပေး နိုင်ပါတယ်။

ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ ဖက်ရှင်ဆိုတာဟာ လူတို့ရဲ့စာရိတ္တကျင့်ဝတ် ကို အပြင်ပန်းက ထင်သာမြင်သာအောင်ဖော်ပြတဲ့ အရာပဲဖြစ်တယ်။ အဲဒါ ကြောင့်ပဲ ကမ္ဘာ့ကိုယ့်ကျင့်တရားဆရာတွေက ခြေချင်းဝတ်နဲ့ပေါင်တွေ၊ ရင်သားနဲ့ တင်ပါးတွေဘယ်အတိုင်းအတာအထိ ထင်သာမြင်သာရှိနေသလဲ ဆိုတာနဲ့ လိုက်လိုက်ပြီး တိုင်းတာကြည့်နေကြတာ ဖြစ်တယ်။ နောက်ပြီး တော့ ဆံပင်။

ရှိရှိသမျှ ဘာသာရေးကျမ်း အစောင်စောင်မှာတော့ ဘုရားသခင်(ဂေါ်ဒ်) က ဆံပင်ကို မနစ်မြို့တဲ့သဘော ရေးသားထားကြတယ်။ အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းထဲ ဒါမှမဟုတ် ရေဝတီတို့ရဲ့ ဝတ်ကျောင်းထဲမှာ ဆံပင် ကို မမြင်လိုဘူးလို့ ဆိုကြတယ်။ အဲဒါကြောင့် 'ခေါင်းဆုံးခြေဖျား ကိုယ်ကျင့် တရား' ဆိုတဲ့ အယူအဆပေါ်လာတယ်လို့လည်း ဆိုကြပါတယ်။ ဦးခေါင်း ကို ဖုံးအုပ်ခိုင်းမှတော့ အားလုံးကို ဖုံးအုပ်ခိုင်းတာနဲ့ အတူတူပဲဆိုတဲ့ သဘောပေါ်လေ။

'ဖက်ရှင်' ဆိုတဲ့စကားလုံးကို (catwalk) ကြောင်လျှောက်လမ်းပေါ်မှာ အမျိုးသမီးတွေ လွန်လွန်ကျွံကျွံဝတ်ကြစားကြတာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အပြော များပေမယ့် တကယ်တော့ နေရာတိုင်းမှာပဲ သုံးနေကြတာ တွေ့နိုင် ပါတယ်။ စာပေပုံသဏ္ဍာန်မျိုးစုံကစ မော်တော်ကားတွေအထိ၊ ဆေးမြီးတို့ တွေကစ နိုင်ငံရေး 'မြစ်ချင်းပြီး' ဖော်မြူလာတွေအထိ သုံးနေကြတာပါ။

နော်ဗဲလ်ဝတ္ထုရှည်ကြီးတွေ ဆိုတာ ၁၉ ရာစုလောက်မှာစပြီး ထွန်းထွန်း ကားကားဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီမတိုင်ခင်ကတော့ ဝတ္ထုဆိုတာ အမျိုးသမီးငယ်တွေရဲ့ ခေါင်းထဲ မကောင်းတဲ့အတွေးအခေါ်တွေ မသိမသာ သွင်းပေးနေတာတွေဖြစ်တယ်။ အမျိုးသမီးတွေရဲ့ စိတ်ဓာတ်တွေပျံ့လွင့် ကုန်အောင်လုပ်နေတာတွေ ဖြစ်တယ်လို့ ယူဆခဲ့ကြတယ်။ ၂၀ ရာစုရဲ့ အချိန်တွေ တော်တော်များများကနေ ဒီနေ့အထိ အမေရိကန်နိုင်ငံမှာ ယောက်ျားတွေ အရေပြားဖြတ်ခြင်းဟာ ဖက်ရှင် တစ်ခုဖြစ်နေခဲ့ပါတယ်။ ခေတ်ပြိုင်အနောက်နိုင်ငံရေးလောကရဲ့ဖက်ရှင်ကတော့ ဒီမိုကရေစီဆိုတာ ဖြစ်တယ်။

ဒါတွေဟာ ပြောင်းသွားကြမှာပါပဲ။ အားလုံးဟာ ရှေးအတိတ်ကာလ က ကြိုးစားခဲ့ပြီး ငြင်းပယ်ခဲ့၊ ကျော်ဖြတ်သွားခဲ့တဲ့အရာတွေဆီ ပြန်သွားကြရ မှာပါ။ ဒီမိုကရေစီကိုပဲကြည့်။ ဘယ်အနောက်နိုင်ငံတစ်ခုခုကမှ အမြင့် မြတ်ဆုံးအရာတွေ အားလုံးရဲ့ အမြင့်မြတ်ဆုံးလို့ သတ်မှတ်ထားခဲ့ကြတဲ့ ဒီမိုကရေစီကနေ နောက်ပြန်ဆုတ်သွားလိမ့်မယ်လို့စဉ်းတောင် မစဉ်းစားမိ ကြမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ မှတ်မိနိုင်တဲ့ သက်တမ်းအတွင်းမှာပဲ ဒီလို လုပ်ခဲ့တာတွေရှိပါတယ်။ နောက်ထပ် ဖြစ်မလာနိုင်ဘူးလို့ ဘယ်လိုမှ အာမ မခံနိုင်ကြပါဘူး။ တကယ်တော့ ဖက်ရှင်ရဲ့ သဘောသဘာဝအရ ပြောရ မယ်ဆိုရင်တော့ ဖြစ်လာပါလိမ့်မယ်လို့ ဆိုရမှာပါပဲ။ ။

Ref: ပါမောက္ခ A.C Grayling ရဲ့ ၂၀၀၇ ခုနှစ် *The Forms of Things* ဆိုတဲ့ အင်ဆေးပေါင်းချုပ်စာအုပ်က *Unfashionableness* အင်ဆေးထို မြန်မာပြန်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။

ပျော်ရွှင်မှု

လူ့သမိုင်း တစ်ခုလုံးကို ဖိစီးလေးလံနေစေတဲ့ အရာတွေကတော့ မိုးနတ်မင်းရဲ့ အလိုတော်ကို သိသူလို၊ ဆိုကြသူ ပုဂ္ဂိုလ်များ ချမှတ်ခဲ့ကြတဲ့ ရှောင်ကြဉ်ရေး စည်းမျဉ်းဥပဒေတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ သူတို့စည်းမျဉ်းတွေ အရဆိုရင်တော့ မိုးနတ်မင်းဟာ ပျော်စရာတွေအတိပြီးတဲ့ လောကကြီး ဖန်ဆင်းပေးထားပေမယ့် အဲဒီကြည့်နူးပျော်ရွှင်စရာတွေကို လူသားတွေ မခံစားရဘူးဆိုတဲ့ သဘောမျိုးလို့ ယူဆရတယ်။

လူသားတွေကို ဘယ်သူက ဖန်ဆင်းလိုက်တာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ သာယာ ငြိမ်ညောင်းမှုကို ခံစားဖို့ နား၊ မွှေးပျံ့သင်းကြိုင်မှုကို ခံစားဖို့ နှာခေါင်းနဲ့ ရသအာရုံကို ခံစားဖို့ ပါးစပ်၊ လျှာတို့ကိုပါ ထည့်ပေးထားတယ်။ ဒါတင် မကသေးဘူး။ အထွတ်အထိပ်သဘော ပျော်ရွှင်မှုကို ခံစားနိုင်တဲ့ အကြီး မားဆုံးအင်္ဂါ ဦးနှောက်ကိုလည်း ထည့်သွင်းပေးထားပါတယ်။ ဦးနှောက်ဟာ မျက်စိတစ်မှိတ် ဆိုတဲ့ ခဏငယ်လေးတစ်ခုအတွင်းမှာ ကောင်းကင်ယံထက် ပျံဝဲနိုင်တယ်။ အိပ်မက်မက်နိုင်တယ်။ သစ်ရိပ်ဝါးရိပ်ကောင်းကောင်းမှာ အမျိုးအစားတွေထွေပြား များပြားလှတဲ့ ခတ္တာပွင့်တွေနဲ့ ဆော့ကစားနိုင် တယ်။ အားလုံးတစ်ချိန်တည်း တစ်ခဏတည်း အတွင်းမှာပဲ။

လူသားအားလုံး အရူးတွေ မဟုတ်ကြဘူး။ အလုံးစုံရှောင်ကြဉ်နေ ကြောင့် တမလွန်မှာကောင်းချီးပေးခံရလိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ လိမ်ညာမှုတွေကို နားထောင်မှတ်သားရတာ ကျေးဇူးတင်ပေမယ့် နာခံကြလောက်တောင် မရူးကြဘူး။ အဲဒီအစား ဒဿနတွေ ဘက်လှည့်သွားနိုင်တယ်လေ။ အဲဒီစီ ကူရပ်စ်က ဘဝမှာအကောင်းဆုံးသောအရာဟာ ပျော်ရွှင်မှုတို့နှင့် နာကျင်မှုကို ရှောင်ခြင်းလို့ သင်ကြားခဲ့တယ်။ အက်ပီကူလပ်စ်အတွက်

ပျော်ရွှင်မှုဆိုတာဟာ ပန်းခြံတစ်ခု အတွင်းမှာ စကားပြောတာ၊ ရေငတ်တဲ့ အခါရေသောက်တာ၊ ဆာလောင်မွတ်သိပ်တဲ့အခါ ပေါင်မုန့်စားတာတွေပဲ ဆိုတာကို မသိခဲ့ရင်တော့ သူ့သူနဲ့သင်ချက်ဟာ ကျွန်တော်တို့အတွက် အချည်းနှီးသာ ဖြစ်လိမ့်မယ်။ အိပ်ခြင်း၊ စားခြင်းဆိုတဲ့ အရာတွေဟာ သူ့အတွက်တော့ နာကျင်မှု(ဒုက္ခ)ရဲ့ ရှေ့တော်ပြေး၊ ယစ်မှူးမှုရလဒ်၊ ကိုယ်ဝန် ဆောင်ခြင်း၊ ဝလွန်းခြင်း၊ ဝေဒနာစွဲကပ်ခြင်း၊ စက်ဆုပ်ခြင်းနဲ့ သေခြင်း ဆိုတာတွေ သာဖြစ်ပေလိမ့်မယ်။

ဘယ်အရာမဆို သင့်တင့်မျှတစွာ သဘောထားပါလို့ သူကအကြံပေး တယ်။ အဲဒီ သင့်တင့်မျှတစွာဆိုတာကိုပင်လျှင် သင့်တင့်မျှတစွာနဲ့လုံးသွင်း လို့လည်း ဆက်ပြောတယ်။ ဘာကြောင့် ဒီလိုပြောတာလဲဆိုတော့ သူ့နောက် လိုက်နောက်ပါ 'အက်ပီကူရန်း' များက စစ်မှန်တဲ့ပျော်ရွှင်မှုရဲ့ အရင်းအမြစ် ဟာ သဘာဝအတိုင်း ဟန်ဆောင်မှု ကင်းခြင်းဖြစ်တယ် ဆိုတာကို သူတို့ ကိုယ်သူတို့ သတ်ပေးဖို့အတွက်ဆိုပြီး ဆံပင်တွေဖားလျားချပြီး နေတတ် ကြလို့ ဖြစ်တယ်။

အက်ပီကူရစ်စ်ရဲ့ အမြင်အယူအဆများဟာ လူ့ဘဝရဲ့အနှစ်သာရ ဆိုတာ လောကရဲ့ ခံစားပျော်ရွှင်မှုမှန်သမျှကို အစွမ်းကုန် ခံစားခြင်း ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ 'hedonism' အမျိုးအစားတစ်ခုလို့ဆိုနိုင်တယ်။ 'hedonism' က သူ့ရောကိုယ်ပါ လူတကာရဲ့ပျော်ရွှင်မှုကို လိုက်လံရှာဖွေခြင်းဟာ မှန်ကန်တဲ့ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ဖြစ်တယ်လို့ သင်ကြားပေးကြတယ်။

'Psychological hedonism' ကတော့ မတူတဲ့သတ္တဝါတစ်မျိုးဖြစ် တယ်။ သူတို့ရဲ့ လက်တွေ့သဘောတရားက ဘာလဲဆိုတော့ "လူတွေဟာ ကိုယ့်ပျော်ရွှင်မှုကိုပဲ ရှာကြတယ်။ သူများတွေကိုပါ ပျော်အောင်လုပ်ပေး တတ်တယ်ဆိုတာက သူတို့ပျော်ရွှင်ဖို့အတွက် ကိရိယာတစ်ခုအဖြစ် အသုံးချ ဖို့သာဖြစ်တယ်" ဆိုတာ ဖြစ်တယ်။

အမှတ်တမဲ့ကြည့်လိုက်ရင်တော့ ဒီအဆို ဟုတ်သလိုလိုရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် 'နှစ်ခဏ' လောက် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြည့်လိုက်တော့ ဒါမှား တယ်ဆိုတာ သိရတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့အားလုံးဟာ ရံဖန်ရံခါဆိုသလို သူများ တွေ ပျော်ရွှင်နေတာကို မြင်ချင်တဲ့အစစ်အမှန်ဆန္ဒရှိပါတယ်။ သူများ ပျော်ရွှင်နေတာကိုကြည့်ပြီး ကိုယ်ပါပျော်တယ်ဆိုတာနဲ့ပဲ အဲဒီဆန္ဒရဲ့

မေတ္တာတရား၊ ကရုဏာတရား၊ စေတနာတရားတို့ ယုတ်လျော့သွားတာမှ မဟုတ်တာ။

'hedonism' နဲ့ ပတ်သက်ပြီး အရေးကြီးတာတစ်ချက်က ဒါဟာ ကျွန်ုပ်တို့ ဘာအတွက်ကြီးပမ်းအားထုတ်နေကြတာလဲ ဆိုတာကို ဖော်ပြ တဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာ သီဝရီတစ်ခုဖြစ်တယ် ဆိုတာပဲဖြစ်တယ်။ ဒါဟာ 'ကောင်းခြင်း' အထူးသဖြင့် 'ဘဝကောင်းခြင်း' နဲ့ ဆိုင်တဲ့ သီဝရီ တစ်ခုဖြစ်တယ်။ လူ့ဘဝရဲ့ အမြင့်ဆုံး တန်ဖိုးဟာ 'ပျော်ရွှင်မှု' ပဲ။ သူတစ်ပါး ရဲ့ 'ပျော်ရွှင်မှု' တွေ ရောပါတဲ့ ပျော်ရွှင်မှုဖြစ်တယ်လို့ ဆိုခဲ့တယ်။

ဒုတိယ အချက်တစ်ခု ထပ်ထည့်ထားတာကတော့ သူတစ်ပါးကို ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်စေပြီးမှ ကိုယ့်အတွက် ပျော်ရွှင်မှုမရှာရဘူး။ သူတစ်ပါးကို စိတ်ဓာတ်ရေးရာအရ လေးစားမှုပြုရမယ်။ သူတစ်ပါး အကျိုးကို သယ်ပိုးရွက်ဆောင်လျှင် သူ့အလိုဆန္ဒပြည့်ဝသလို ကိုယ့်အလို ဆန္ဒ လည်းပြည့်ဝစေနိုင်တယ်ဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ အော်စကာဝိုင်းက ရှေ့စည်းမျဉ်းလို့ခေါ်ကြတဲ့ 'သင့်ကို သူတစ်ပါးက ပြုမူစေချင်သလို သင်က လည်း သူတစ်ပါးကိုပြုမူပါ' ဆိုတဲ့ စကားကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ခဲ့ တာဖြစ်တယ်။ ဒါက သူတစ်ပါးတွေ ဘာလုပ်သင့်တယ်ဆိုတာကို သင့် ကိုယ်သင် စံနမူနာအဖြစ် သဘောထားခြင်း ဖြစ်တယ်။ အမှန်တကယ် ဖြစ်သင့်တာက သူတစ်ပါးရဲ့ မတူခြားနားချက်တွေကို မြင်အောင်ကြည့်ပြီး လေးစားရုံသေဖို့နဲ့ လိုက်လျောညီထွေပြုမူဖို့သာ ဖြစ်တယ်။

(ပါမောက္ခ A.C. Grayling ရဲ့ *The Form of Things* အက်ဆေးဆောင်း ချုပ်စာအုပ်က Hedonism ကို ဘာသာပြန်ထားတာပါ)

ဈာပန

သေခြင်းဆိုတာ 'ရိုမန်တစ်' သမားတွေရဲ့ သည်းခြေခိုက် အကြောင်း အရာတစ်ခုဖြစ်တယ်။ သူတို့ဟာ တောရွာကျေးလက် ဒေသတွေဆီ ပျင်းရိ ပျင်းတဲ့ လှည့်လည်သွားလာပြီး ကဗျာလင်္ကာတွေ (အများအားဖြင့် သူတို့ ကိုယ်တိုင်ရေးတာတွေ) ရွတ်ဆိုလေ့ရှိကြတယ်။ အကြောင်းအရာကလည်း ချစ်သူရဲ့ စိမ်းကားတဲ့အကြည့်လေးတစ်ချက်က သူတို့ကို အချိန်မတိုင်မီ သင်္ချိုင်းကို ပို့လိုက်သလိုရှိတဲ့အကြောင်း ဆိုတာမျိုးတွေဖြစ်တယ်။

သူတို့ကို လေ့လာစောင့်ကြည့်နေသူများဟာ သူတို့ခြေရာကို နင်းပြီး ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်နိုင်ဖို့အတွက် သူတို့ချစ်သူတွေဆီက မကြင်နာ စိမ်းကားတဲ့ အကြည့်မျိုးရဖို့ ဘုရားသခင်ဆီမှာ ဆုတောင်းကြကြောင်း သိရတယ်။ ဒါပေမယ့် သေခြင်းတရားဆိုတာ မာနကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ အလင်္ကာတစ်ခုမျှသာ ဖြစ်တယ်။ လက်စားချေခြင်းကို တင်စားနုတ် ဖြစ်တယ်။ "Romantics" (ရိုမန်တစ်) များက သူတို့ချစ်သူတွေကို 'အကြည့် စိမ်း' အတွက် လက်စားချေမယ်ဆိုတာ သူတို့ရဲ့ သံစဉ်တွေနဲ့ တင်စား ပြောဆိုခဲ့တာဖြစ်တယ်။ တကယ်တော့ သူတို့ကဗျာတွေထဲက သေခြင်း ဆိုတာဟာ လက်တွေ့ မှာတော့ 'တင်ဘတ်တူ' (Timbuktu) နဲ့ 'အာလ်တီမာ သူလေး' (Ultima Thule) တို့ ကွာဝေးသလောက် အလှမ်းကွာဝေးပေ ပါတယ်။

ဒီစာကို ရေးတဲ့မနက်က ကျွန်တော် ဈာပန အခန်းအနုပညာကို တက်ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ အများနဲ့မတူ တစ်မူထူးတဲ့ ဈာပနအခန်းများ ဖြစ်ပါတယ်။ ကွယ်လွန်သူအတွက် နောက်ဆုံး ဆုတောင်းသတိပြုခြင်းကို လက်တင်ဘာသာနဲ့ ရွတ်ဆိုခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကွယ်လွန်သူတို့၏တိုင်

မသေမီကတည်းက ကြိုတင်ရွေးချယ်ထားတာလို သိရတယ်။ သူမဟာ စိတ်နှူးညှဲ သိမ်မွေ့သလို အယူသီးသူလည်းဖြစ်တယ်။ လက်တင်ဘာသာ စကားဟာ ဘုရားသခင်ရဲ့ ဘာသာစကားဖြစ်ပြီး ရှေးလက်တင်အစဉ်အလာ ဝတ်ပြုဆုတောင်းပွဲရဲ့ အနံ့အသက်တွေနဲ့ ခေါင်းလောင်းသံတွေပါမှ ပြီးပြည့် နံ့တယ်လို့ ယူဆသူဖြစ်တယ်။

ဈာပနအခမ်းအနား တက်ရောက်သူတွေအားလုံးကတော့ အလယ် ခေတ်က တောသူတောင်သားလယ်သမားတွေရဲ့ ဘာသာစကားလိုလို၊ ဘာလိုလိုနဲ့ တစ်လုံးမှနားမလည်ဘဲ တရားဟောစင်က လက်နဲ့ညွှန်ပြ ခိုင်းစေတဲ့အတိုင်း ထလိုက်၊ ထိုင်လိုက်၊ ဒူးထောက်လိုက်နဲ့ ကိုရိုးကားရား ဖြစ်နေကြပါတော့တယ်။ အရွယ်လွန်လူကြီးတွေ ဝတ်ပြုဆုတောင်းမှုပြုနေ ကြပုံမြင်ရတာကိုက ဒဿနအတွေးနဲ့ တွေးလေ့ရှိသူများအဖို့ တော်တော် 'ဦးနှောက်စား' မယ့် မြင်ကွင်းမျိုးဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီဝတ်ပြုဆုတောင်းပွဲ ကတော့ ဈာပနဝတ်ပြုပွဲဖြစ်နေတာကြောင့် အတွေးများဟာ သေခြင်းတရား အကြောင်းဆင်ခြင်မှုတွေနဲ့ အသက်ရှည်သထက် ရှည်အောင်လုပ်နေကြတဲ့ ခေတ်ကြီးမှာ သေခြင်းတရားအပေါ်ဘယ်လိုရှုမြင်ကြသလဲ ဆိုတာတွေ အပေါ်မှာပဲ အာရုံစိုက်နေကြပါတယ်။

ကွယ်လွန်သူကို သူ့ဘဝသစ်ဆီသို့ ပို့ဆောင်ပေးတဲ့နေရာမှာ သူ့ကို ချစ်သူများရဲ့ နှလုံးသားထဲမှာ နေရာအများကြီးပေးထားတဲ့ အကြောင်း ပြသဖို့၊ ပြီးတော့ သူ့ကို အမြဲအမှတ်ရနေကြောင်းသိစေဖို့၊ ပြီးတော့ မိသားစု သမိုင်း ဖြစ်စေဖို့၊ နောက်ဆုံးစာရင်းအင်းတစ်ခုဖြစ်စေဖို့ စတဲ့စတဲ့ အကြောင်း တွေနဲ့သေအရက်ကို လောင်စာအဖြစ်သုံးတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းများဟာ လက်ဖက်ရည်နဲ့ ဧကဝဏ္ဏ စကားလုံးတွေပဲသုံးတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းများထက် အများကြီး သာလွန်ကောင်းမွန်တာကို တွေ့ရပါတယ်။

ကျွန်တော် အာဖရိကမှာ ဈာပနနှစ်ခုတွေ့ခဲ့ဖူးတယ်။ အဲဒီမှာ လူတွေ ဟာ ငိုချင်းသည်များရဲ့ အကူအညီနဲ့ ဘယ်လိုဝမ်းနည်းပူဆွေးရမယ်ဆို တာကိုသိကြတယ်။ တရုတ်ပြည်မှာတော့ ဝမ်းနည်းပူဆွေးသူများဟာ သတို့သမီးဝတ်စုံလို အဖြူရောင်ကို ဝတ်ဆင်ကြပြီးတော့၊ မကောင်းဆိုးဝါး တွေကို မောင်းထုတ်ဖို့ ဗြောက်အိုးတွေ ဖောက်ကြတယ်။ တခြားကမ္ဘာ ကလာတဲ့ အပျော်တမ်း မနုဿဗေဒ သုတေသီတစ်ယောက်လို့၊ ဇနီး

ခင်ပွန်း၊ မိဘ၊ သားသမီးတို့ရှိကြတဲ့အနက်မှာ ဘယ်သူဟာ ထိခိုက်နာ ကျင်မှု အခံစားရဆုံးလဲ ဆိုတာကြည့်လိုက်တော့၊ ဒီမှာသိသာထင်ရှားစွာ မြင်တွေ့ရတာတွေလိုပဲ ဆိုတာကို သတိပြုမိပါတယ်။

ပထမအချက်က ဘာလဲဆိုတော့ ဘယ်လိုပုံသဏ္ဍာန်နဲ့ပဲ လုပ်လုပ်၊ ဈာပနဆိုတာ အပြီးအပိုင် ခွဲခွာခြင်းဖြစ်ပြီး အဲဒီအချက်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သဘောပေါက်လေ၊ နာကျင်ခံစားရတဲ့ဒဏ်ရာ မြန်မြန်ကျက်လေဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ ဒုတိယအချက်ကတော့ သေခြင်းတရားကို ကိုယ့်လူမျိုး၊ ကိုယ့် ဓလေ့စရိုက်၊ ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ ကိုယ်ဘယ်လိုပဲနားလည်ထားကြထားကြ ဝမ်းနည်းပူဆွေးကြတာကတော့ တစ်ကမ္ဘာလုံးမှာ အတူတူပဲဖြစ်တယ်။ ဒါကို အချစ် ဒါမှမဟုတ် လိုအပ်မှုလို တညီတညွတ်တည်း မသတ်မှတ်ကြပေ မယ်လို့ ဝမ်းနည်းပူဆွေးမှုခံစားချက်ကတော့ အတူတူပဲ ဆိုတာဖြစ်ပါတယ်။

ရည်ညွှန်း - ပါမောက္ခ A.C Grayling ရဲ့ *The Form of Things* (၂၀၀၆ ခုနှစ် ထုတ်) အက်ဆေးပေါင်းချုပ်စာအုပ်က *Funerals* ဆိုတဲ့အက်ဆေးကို မြန်မာပြန် ထားတာဖြစ်ပါတယ်။

ခရီးသွားခြင်း

လူတစ်ယောက်ရဲ့ ဝိညာဉ်ဟာ ကုလားအုတ်တစ်ကောင်ရဲ့ ခြေလှမ်း မြန်နှုန်း၊ လောက်ပဲ သွားနိုင်တယ်လို့ အာရပ်စကားပုံတစ်ခုက ဆိုပါတယ်။ ဒါဟာ Jet-lag (ဂျက်လက်)လို့ ခေါ်တဲ့ လေယာဉ်စီးပြီး နေ့နဲ့ညများနေ တတ်တဲ့ 'ဂျက်ကြောင်' ကြောင်နေတတ်တာမျိုးကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်တယ်။

လူသားတွေ အပြည့်တင်ထားတဲ့ ဘိုးအင်းဂျက်လေယာဉ်ကြီးတွေဟာ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာတွေနဲ့ တောင်စွယ်တောင်တန်းကြီးတွေကို အန်တုပလယူရုံ သာမက အချိန်ဆိုတာကိုလည်း အန်တုပြီး တိုက်ကြီးတစ်ခုက တစ်ခုကို ကူးသန်းသွား လာနေကြတယ်။ ဒါပေမယ့် လူသားစင်စစ်အနေနဲ့ကတော့ ကုလားအုတ်လို၊ လေယာဉ်ပျံလို ဘယ်ပျံနိုင်မှာလဲ။ သူတင်နိုင်တဲ့နှုန်းနဲ့ သူ သူသွားမှာပေါ့။

ပုံမှန်အနေအထားနဲ့ ခရီးသွားဖို့အကောင်းဆုံးနည်းကတော့ လမ်း လျှောက်သွားခြင်းပဲဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် အခုလိုတက်သုတ်ရိုက်ခေတ်ကြီး မှာ ဒါက တယ်တော့ လက်တွေ့မကျဘူး။ ခြေကျင်လျှောက်သွားရုံနဲ့တော့ ဘယ်ခရီးတွင်မှာလဲ။ သိပ်ပြီး အမြန်ကြီး မနင်းဘူးဆိုရင်တော့ စက်ဘီးစီး တာ မဆိုပါဘူး။ မြင်းစီးမယ်ဆိုရင် ပိုကောင်းတယ်။ မြင်းကသိပ်ဆောင်း တဲ့အဖော်ဖြစ်တယ်။ ဒီမှာလည်း ကန့်သတ်မှုဆိုတာက ရှိလာပြန်တယ်။ ဘီးတို့ မြင်းတို့ဆိုတာက နယ်ကျဉ်းတယ်။ ခရီးသွားခြင်းရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို အပြည့်အဝ ဖော်ထုတ်မပေးနိုင်ဘူး။ ဒေသတွင်းလောက်ပဲ စွမ်းဆောင်နိုင် လိမ့်မယ်။ ဘီးနဲ့မြင်းက လူတစ်ယောက်ကို ပါရီကနေဇော်စကို ကုလား သွားအောင် လုပ်ငန်းကိစ္စအချိန်မီ ဘယ်လိုလုပ် ပို့ဆောင်နိုင်မှာလဲ။ ဒီတော့ တခြားနည်းလမ်းတွေ လိုအပ်လာတာပေါ့။

အလွယ်ကူဆုံး နည်းလမ်းကတော့ ကုန်းမြေတွေခြားနေရင် ရထားနဲ့ သွားပြီး ရေတွေခြားနေရင် သင်္ဘောနဲ့ သွားတာပဲဖြစ်တယ်။ မှန်တာပြောရရင် လူတစ်ယောက်ဟာ မီးရထားနဲ့ဖြစ်စေ သင်္ဘောနဲ့ဖြစ်စေ ရက်အကြာကြီး စီးနင်းလိုက်ပါပြီး လမ်းမှာ မြင်တွေ့ရတဲ့ ရာသီဥတု အပြောင်းအလဲတွေနဲ့ စိတ်ခံစားမှုအပြောင်းအလဲမျိုးတွေကို မကြုံဖူးရင် ခရီးသွားတယ်လို့ကို မခေါ်နိုင်ပါဘူး။ တစ်နေရာက တစ်နေရာကို ပစ်ချလိုက်တယ်လို့ပဲပြောရမှာပါ။

လေကြောင်းခရီးသွားလာမှုတွေ မရှိခင်ကဆိုရင် လူတွေဟာ ထွက်ခွာတော့မယ့်နေရာနဲ့ သွားရောက်မယ့်နေရာအတွက် လိုအပ်တဲ့ချိန်ညှိမှုတွေ လုပ်ဖို့ အချိန်ကောင်းကောင်းရတယ်။ သွားနေရင်းလည်း စိတ်ရောလူပါကောင်းကောင်း အနားယူနိုင်တယ်။ ဒီနေ့ခေတ်လူတွေမှာ ချိန်သားကိုက်မှုဆိုတဲ့ အသိစိတ်မျိုး မရှိတာ နည်းနည်းလေးမှ အံ့ဩစရာ မကောင်းပါဘူး။ သူတို့ဟာ မစခင်က အဆုံးကိုရောက်သွားကြပြီး မထွက်ခင်က ရောက်သွားနှင့်ကြတယ်။ သူတို့ဟာ အချိန်နဲ့နေရာတို့ရဲ့ မသေချာမရောမမှုများကြားမှာ ဟိုကူးဒီကူး ဖြစ်နေကြပြီး ဘယ်တစ်ခုနဲ့မှလည်း မဆိုင်သလိုဖြစ်နေကြတယ်။

"experto crede" ဆိုတဲ့ လက်တင် ဘာသာစကားတစ်ခုရှိပါတယ်။ "အတွေ့အကြုံကြီးမားသူကို ယုံပါ" ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်တယ်။ ကျွန်တော်ဟာ အာဖရိက၊ အိန္ဒိယနဲ့ အရှေ့ဖျားဒေသများကို မီးရထားနဲ့ ရက်ပေါင်းများစွာ တစ်ခါတစ်ရံ ရက်သတ္တပတ်များစွာ ခရီးသွားခဲ့ဖူးတယ်။ တရုတ်ပင်လယ်၊ ပစိဖိတ်နဲ့အတ္တလန်တိတ်သမုဒ္ဒရာတွေကိုလည်း သင်္ဘောနဲ့ သွားခဲ့ဖူးတယ်။ ဒါတင်မက တိုကျိုလို၊ တိုရန်တိုလို ကမ္ဘာ့အကြီးကျယ်ဆုံးမြို့ကြီးတွေမှာလည်း ခြေကျင်လျှောက်သွားဖူးပါတယ်။

ရှူးရစ်မြို့ကို သွားလိုက်ပြန်လိုက် လေယာဉ်ပျံစီးရင်း ဆူညံတဲ့ နားဝေဒနာ ခံစားရတာ၊ ဒါမှမဟုတ် နယူးယောက်က မြေအောက်ရထားကြီး စီးရတာတို့နဲ့ နှိုင်းယှဉ်လိုက်မယ်ဆိုရင်၊ စိတ်ကူးချင်တာလေးကူးပြီး ကမ္ဘာမြေကြီးရဲ့ ကျယ်ပြန့် လှတဲ့ မျဉ်းကွေးတစ်လျှောက် ခြေကျင်လျှောက်ရတာဟာ ရင်သပ်ရှုမောအံ့ဩ လောက်တဲ့ စည်းစိမ်ချမ်းသာဖြစ်ပါတယ်။

လျင်မြန်မှုဆိုတာ မှန်ဝါးဝါးဖြစ်တယ်။ ဟီသရီးလေဆိပ်ပြေးလမ်း

ပေါ်မှာ တအားသွန်ပြေးသွားနေတာနဲ့ ရှန်ဟိုင်းဆိပ်ကမ်းကနေ ဟွမ်ဖူမြစ်ထဲ စီးမျော သွားပြီး လှေတွေ၊ သမ္ဗန်တွေ၊ သင်္ဘောတွေကြား တိုးရှေ့ဝင်ရောက်ရင်း ယန်စီမြစ်ထဲရောက်၊ အဲဒီကနေတစ်ခါ တိုက်ဖွန်းမုန်တိုင်းတွေ ကျရောက်မနေတဲ့အချိန် သာယာတဲ့ ရာသီဥတုအောက်မှာ ဖန်သားပြင်လို ငြိမ်သက်ကြည့်လင်နေတဲ့ အရှေ့ တရုတ်ပင်လယ်ထဲ တငြိမ်ငြိမ်ဝင်သွားတဲ့ ဆန်ကျင်ဘက် ခံစားမှုနှစ်ခုကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လိုက်စေချင်တယ်။

ဥရောပ အနောက်ခြမ်းကနေ အမေရိက အရှေ့ဘက်ကမ်းခြေကို လေယာဉ်ပျံနဲ့ဆို ခြောက်နာရီကြာတယ်။ သင်္ဘောနဲ့ဆို ခြောက်ရက်ကြာတယ်။ လေကြောင်း ခရီးသွားမယ်ဆိုရင် သင့်ဘဝအချိန်တွေထဲက ပျံသန်းချိန် ခြောက်နာရီကို နတ်ပစ်လိုက်ရတယ်။ ရေကြောင်းခရီး သွားမယ်ဆိုရင်တော့ ခုတ်မောင်းချိန်ခြောက်ရက်ကို သင့်ဘဝသက်တမ်းတွေထဲ အလိုအလျောက် ပေါင်းထည့်ပြီး ဖြစ်သွားတယ်။ ဒါကို ငြင်းမနေနဲ့လို့ ကျွန်တော် ပြောချင်တယ်။

Ref: ပါမောက္ခ A.C Grayling ရဲ့ *The Form of Things* အက်ဆေးပေါင်းရှည် (၂၀၀၇ ထုတ်) က *Voyaging* အက်ဆေးကို မြန်မာပြန်ထားတာပါ။

အဟောင်း၊ အသစ်နဲ့ အလှ

၁၉ ရာစုနှောင်းပိုင်းကနေ ဟစ်တလာရဲ့ စစ်ပွဲအချိန်အထိ Swiss Riviera တစ်လျှောက်ရှိ 'မွန်ထရူး' (Montreux) နဲ့ တကွ အနားပတ်ဝန်းကျင် အားလုံးဟာ သူဌေးသူကြွယ်များနဲ့ ထင်ရှားကျော်ကြားသူများ မွေ့လျော်ရာ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ဂျနီဗာကန်ကြီးရဲ့ အရှေ့မြောက်ဘက်ကမ်းမှာ Grand Palace ဟိုတယ်တွေက ငြိမ်သက်နေတဲ့ကန်ရေပြင်ကို ဖြတ်ပြီး အဲလိပ်တောင်တန်းကြီးတွေအထိ ရင်သပ်ရှုမောဖွယ်ရာ မြင်ကွင်းကို စိုးစိုးထားကြတယ်။

နေ့စဉ်နေ့တိုင်း အဲဒီနေရာမှာ အင်္ဂလိပ်မဟာဆီမဟာသွေးတွေ၊ ရုရှားမင်းညီမင်းသားတွေ၊ နယူးယောက်က သူဌေးသူကြွယ်တွေ၊ မဟာရာဂျာဇော်ဘွားတွေ၊ ဇာတ်သဘင်လောကရဲ့ ကြယ်ပွင့်တွေစတဲ့ မျက်နှာကြီးမှန်သမျှရောက်ရှိလာကြပြီး ကန်ဘေးမှာလမ်းလျှောက်သူကလျှောက်၊ ကန်နောက် တောင်ခြေက စပျစ်ခင်းတွေထဲထိ သွားသူကသွား၊ ကန်ထဲမှာ ရွက်လွင့်သူကလွင့် ထုတ်လုပ်လေ့ရှိကြတယ်။

ညပိုင်းဆိုရင် သူတို့အားလုံး ၁၉ ရာစုလက်ရာ မွမ်းမံခြယ်သမှုများနဲ့ ခမ်းနားထည်ဝါလှတဲ့ ကပွဲခန်းမကြီးတွေထဲ စုဝေးရောက်ရှိလာကြပြီး ဟာသဝတ်စုံကပွဲတွေ၊ ပါတီတွေ ဆင်နွဲ့သူက ဆင်နွဲ့ကြ၊ လည်ညှော်နှယ်ထမင်းစားပွဲနဲ့ ကပွဲတွေ တက်သူကတက်ကြနဲ့ ညကို ကပြ၊ တုန်လှုပ်ကြတယ်။

ရှေးဆန်တဲ့ သူတွေကတော့ ဂုဏ်ပကာသနတွေ၊ စည်းစိမ်ချမ်းသာတွေ၊ ဟာသဝတ်စုံတွေ၊ ကပွဲတွေကို ကျောခိုင်းပြီး ရှေးက အားလုံးလက်အနားယူနည်းမျိုးကို ပြန်လည် အသက်သွင်းလိုက် သွင်းဆိုကြတယ်။ မျက်နှာကြက်အမြင့်ကြီးတွေနဲ့ Room service တောင်ယုတဲ့ တိုတယ်

အိုကြီးတွေရဲ့ ဝရန်တာမှာ အေးအေးဆေးဆေး စာအုပ်တစ်ဖွင့်လျက်သား ထိုင်ရင်းနဲ့ ကန်ရေပြင်ကို ကျော်ပြီး အဝေးက တောင်တန်းကြီးတွေကို တစ်မိမိမိမိ ကြည့်နေမလား။ ဒါမှမဟုတ်လည်း တောင်တန်းနဲ့ ကန်ရေပြင် ဆီက တိုက်ခတ်လာတဲ့ လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် လေပြည့်လေညှင်းကလေး ကို အရသာခံရင်း ဖန်ခွက်ထဲက ယမကာနဲ့ ကြည့်နူးနေမလား။ ကြိုက်သလို နေလို့ရတယ်။ တိုးရစ်တွေ အများစုက ပင်လယ်ကမ်းခြေတွေကို သွားကြ တာဟာ ဝမ်းသာသင့်တဲ့ အရာဖြစ်တယ်လို့ ပြောတဲ့သူဟာ ဒေသခံ 'ဘော်ဒွား' (Vaudois) တို့ရဲ့ စီးပွားရေးကို မစာနာရာရောက်ရုံမက ခုံရုံးတင် ထိုက်တဲ့ အပြစ်ကြီးတစ်ခုသဖွယ် ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။

ကန်တော်ကြီးရဲ့ ကမ်းစပ်တစ်လျှောက်လုံးဟာ စာပေသံ၊ ဂီတသံ တွေနဲ့ ညံ့နေခဲ့ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ 'စထရာဗင်စကီး' (Stravinsky) က Petrouchka ကို ၁၉၁၁ ခုမှာ ရေးသားခဲ့ပြီး Le Sacre du Printemps ကို ၁၉၁၂ ခုမှာ ရေးသားခဲ့တယ်။ Richard Strauss လည်း ဆောင်းလတွေ ကို Moutreux Palace Hotel မှာ ကုန်ဆုံးစေပြီး သူ့ရဲ့ "နောက်ဆုံး သီချင်း လေးပုဒ်" ရဲ့ ပထမတွဲဖြစ်တဲ့ "Im Abendot" ကို ဒီနေရာမှာပဲ ၁၉၄၇ ခုနှစ်က ရေးခဲ့တာဖြစ်တယ်။ 'လော်လီတာ' Lolita ဆိုတဲ့ ဝတ္ထုကြီးကို ရေးပြီးတဲ့နောက် 'ဗလာဒီမာ နာဘိုကော့' Valdimir Nabokov ဟာ သူ့ဘဝရဲ့ နောက်ဆုံး ၁၆ နှစ်လုံးကို ကုန်စေခဲ့ပြီး ၁၉၇၇ မှာ ကွယ်လွန်သွားခဲ့တယ်။ Thomas Mann ရဲ့ Magic Mountain ရုပ်ရှင်ကားလည်း ဒီဟိုတယ်မှာပဲ ရိုက်ကူးခဲ့တာဖြစ်တယ်။

'မွန်ထရူး' ကို လောလောဆယ် ကျော်ကြားနေစေတဲ့ ဂျပ်စ်နဲ့ ရုပ်မြင် သံကြားပွဲတော်တွေနဲ့စာလိုက်ရင်တော့ ဒီဟာတွေက မပြောပလောက်ပါ ဘူး။ ဒါပေမယ့် 'ရူးဆိုး' (Rousseau) နဲ့ သူ့နောက်က 'ဘိုင်ရွန်' (Byron) တို့ကြောင့်သာ မဟုတ်ခဲ့ရင် ဒီလိုတွေဖြစ်လာစရာ အကြောင်းလုံးဝမရှိပါ ဘူး။ ရူးဆိုးဟာ Vevey မှာနေပြီး စံထားလောက်တဲ့ Julie နဲ့ Saint-Preux တို့ရဲ့ မေတ္တာဘွဲ့ကြီးကို ရေးသားခဲ့တယ်။ အဲဒီမှာ အသက်ထွက်ခါနီးဆဲဆဲ ဂျူလီက အသိညစ်ရဲ့ ဆင်ခြင်တဲ့တရားကို နှလုံးသားရဲ့ ရမ္မာနဲ့ ချေဖျက် ပစ်လိုက်တဲ့ တုန်လှုပ်ချောက်ချားဖွယ် ရိုမန်တစ်နိဂုံးနဲ့ အဆုံးသတ်ပြခဲ့တယ်။

ဂျူလီဟာ သူ့အသက်ကို နုတ်ယူသွားမယ့် နမိုးနီးယားရောဂါကို

'ရှတော ဒီရိုလွန်' Chateau de chillon ဆိုတဲ့ ကမ္ဘာ့အလှဆုံးရဲတိုက်ကြီး တွေထဲက တစ်ခုဖြစ်တဲ့ ရဲတိုက်ကြီးနားက ဂျနီဗာကန်တော်ကြီးရေပြင်က ရရှိခဲ့တာဖြစ်တယ်။

အဲဒီရဲတိုက်ကြီးရဲ့ မြေတိုက်ခန်းထဲမှာပဲ 'ရှိလွန်အကျဉ်းသား' (The Prisoner of Chillon) ထဲက ဘိုင်ရွန်ရဲ့သူရဲကောင်း Bonivard သေဆုံးသွား ခဲ့တာဖြစ်တယ်။ ဂျနီဗာရဲ့ လွတ်လပ်ရေးကို ကာကွယ်ခဲ့တဲ့အတွက် ပြစ်ဒဏ် ပေးတဲ့အနေနဲ့ ဆဗျိုင်းနယ်စားက Bonivard ကို မြေတိုက်ထဲက ကျောင်း တိုက်ကြီးတစ်ခုမှာ သံကြိုးနဲ့ချည်ပြီးထားခဲ့တယ်။ အဲဒီကျောက်တိုင်ကြီးမှာ ဘိုင်ရွန်က သူ့နာမည်ရေးထွင်းထားခဲ့တာကို ခုခေတ်ရဲတိုက်ရှင်မများက ထင်ရှားအောင် ဘောင်ခတ်မှတ်သားပြထားလို့ အလွယ်တကူ တွေ့မြင် နိုင်ကြပါတယ်။

ရူးဆိုးကို အမှတ်တရအနေနဲ့ကျော်စောထင်ရှားတဲ့အင်္ဂလိပ်အင်ဆေး ဆရာ Hazlitt ဟာ Vevey မှာ နွေရာသီတစ်ခုပျော်ရွှင်စွာ ကုန်ဆုံးစေခဲ့တယ်။ သူဟာ ကန်ရေပြင်ကို ဖြတ်ကျော်ပြီး Alps တောင်တန်းကြီးတစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့် မြင့်တက်သွားရာကနေပြီး ဟိုအဝေးကြီးက အိပ်မက်ကမ္ဘာထဲကလို မှုန်ရိုဝါးမှာ ပျောက်ကွယ်သွားတာကို မျှော်ရှည်ငေးမောနေခဲ့တယ်။ Sarah Bernhardt ကနေ Stravinsky အထိ David Niven ကနေ Mikhail Gorbachev အထိ သူ့ကိုဆက်ခံတဲ့ နာမည်ကျော်တွေမနည်းလှပါဘူး။

ပွဲတော်ရက်တွေကလွဲရင် အခုတော့ မွန်ထရူးဟာ အရင်ကထက်ပိုပြီး တိတ်ဆိတ်နေပါပြီ။ ဈေးကွက်ကျဆင်းနေပါပြီ။ ကန်တော်ကြီးရဲ့ ဗဟိုချက် နေရာမှာ မက်ဒေါ့နယ်က နေရာယူထားပြီး တစ်ချောက်ချက်ချက်နဲ့ ဆူညံ နေတဲ့ 'စဘိတ်ဘုတ်' သမားတွေကို စားတော်ဆက်ပေးနေပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လို့ ရှိလွန်ရဲတိုက်ဆီသွားပြီး Quaides Fleurs တစ်လျှောက်မှာ တော့ အတိတ်ရဲ့ခမ်းနားထည်ဝါမှုကို အမှတ်ရစေတဲ့အရာတွေ ကြွင်းကျန် နေပါသေးတယ်။ ဂျနီဗာ ကန်တော်ကြီးနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်က မြင့်မားထင်ရှား တောင်ထွတ်တောင်ဖျားတို့ရဲ့ ကျက်သရေရှိလှတဲ့ အေးချမ်းသာသာသို့ တော့ ဘယ်အရာကမှ ပျောက်ကွယ်သွားအောင်မစွမ်းဆောင်နိုင်ပါဘူး။ ကိုယ့်နာရီကို အချိန်တိုက်ရလောက်အောင်ကို အချိန်တိုင်းတိုင်း အခြေ ရထားတစ်စင်းက ဂျနီဗာနဲ့ ဒီရင်သပ်ရှုမောဖွယ်နေရာလေးသို့ ဆက်သွယ်

၉၂

ပေးထားပါတယ်။ အမြန်ရထားက စပျစ်ခြံတွေ၊ နေကြာခင်းတွေနဲ့ လှပတဲ့ ရွာ ကလေးတွေကို လျှပ်စီးလက်သလို ကျော်ဖြတ်သွားတယ်။ ရထားပြတင်းပေါက်က ကြည့်မြင်ရတဲ့ မြင်ကွင်းတွေဟာ ကိုယ်မျှော်မှန်းထားခဲ့တဲ့ ဆွစ်ဇာလန်နဲ့ ထပ်တူထပ်မျှပါပဲ။ ပုံတူကူးထားသလို ရှိနေတယ်။ အမြင်မှားစရာ ဘာမှမရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ဒီနိုင်ငံကလေးဟာ သမိုင်းကြောင်းနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး ပြောလေ့ရှိကြတဲ့အတွက်တော့ စိတ်မသက်မသာဖြစ်စရာ ကောင်းနေပါတယ်။ မကြာခင်လေးကပဲ နာဇီတွေရဲ့ ရတနာတွေကို ဘဏ်တွေက လက်ခံသိမ်းဆည်းပေးထားတယ်ဆိုတဲ့ သတင်းနဲ့ဥရောပက မောင်းထုတ်ခံခဲ့ရတဲ့ ဂျူးတွေအတွက် စစ်လျော်ကြေးငွေ အပေးနောက်ကျတယ်ဆိုတဲ့ သတင်းတွေ သတင်းစာမှာပါလာခဲ့ပါသေးတယ်။ ဒီလို လျော်ကြေးပေးတဲ့ အဖတ်ဆယ်မှုကိစ္စကလည်း ဥရောပသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ဖို့ ဖြည်းဖြည်းချင်း ရွေ့လျားနေတဲ့ကိစ္စနဲ့ဆက်သွယ်မှုရှိနေတယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။

ဆွစ်လူမျိုးမိတ်ဆွေဆရာဝန်တစ်ယောက်က ကျွန်တော်မယ့်နိုင်လောက်တဲ့ စကားတစ်ခွန်းပြောခဲ့ဖူးပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ HIV ကူးစက်မှု အမြင့်မားဆုံးနိုင်ငံတွေထဲမှာ ဆွစ်ဇာလန်လည်းပါတယ်ဆိုတဲ့ စကားဖြစ်တယ်။ ဇူးရစ်မြို့က မူးယစ်ဆေးစွဲ နေသူတွေကြောင့် ဒီလိုဖြစ်ရတာလားလို့ မေးတော့ မဟုတ်ဘူးလို့ သူက ဖြေပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ်ရတဲ့ အကြောင်းရင်းက ၇၀ ပြည့်နှစ်များအတွင်း ဆွစ်လူမျိုး စီးပွားရေးခရီးသွားတွေ နိုင်ငံပြင်ပရောက်သွားတဲ့အခါမှာ ပြည်တွင်းဖိနှိပ်မှုတွေနဲ့ ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုတွေက လွတ်မြောက်သွားပြီး 'စူဠလိပ်ရေထဲလွှတ်' သလို ဘန်ကောက်က ဆောင်ကြာမြိုင်တွေနဲ့ နယူးယောက်က ရေချိုးခန်းတွေမှာ ထင်တိုင်းကြဲခဲ့ကြလို့ ဖြစ်တယ်လို့ ဖြေပါတယ်။

ဒီမိတ်ဆွေဆရာဝန်ရဲ့ အပြောက ဘာကိုညွှန်ပြနေတာလဲဆိုရင်၊ တခြားလူတွေက ဆွစ်လူမျိုးများကို ကျန်းမာရေးသိပ်အလေးထားတဲ့ သူတွေလို့ မြင်နေကြတယ်ဆိုတာ ဆွစ်လူမျိုးများကိုယ်တိုင်သိပြီး မျက်နှာပူနေကြတယ် ဆိုတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီသရော်စကားဟာ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံရဲ့ ဂျာမန်စကားပြောတဲ့ အပိုင်းက ထွက်လာတာများလေလား။ ပြင်သစ်စကားပြောတဲ့ အပိုင်းကတော့ ဘယ်နေရာက ပြင်သစ်လူမျိုးပဲဖြစ်ဖြစ် ရှိစမြဲဖြစ်တဲ့ အနေ

ယဉ်ကျေးခြင်း (elegance) နဲ့ အပြောယဉ်ကျေးခြင်း (savoirvivre) တို့နဲ့ ညီညွတ်လေ့ရှိပါတယ်။ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် HIV ဖြစ်ပွားမှုနှုန်းအမြင့်ဆုံးဆိုတဲ့ စကားကတော့ ရှေးကသမိုင်းတွေကို ဒိုင်းနမိုက်နဲ့ ဖောက်ခွဲပစ်လိုက်သလို ဖြစ်စေတဲ့ အောင့်သက်သက် စကားပဲဖြစ်ပါတော့တယ်။

ဒါတွေအားလုံးဟာ ဂျနီဇာကန်ကြီးဘေးက သာယာလှတဲ့ Quai des Fleur လမ်းကလေးနဲ့တော့ ဘာမှမဆိုင်ပါဘူး။ လမ်းကလေးနဲ့ ယှဉ်လျက်ကတော့ ဆိပ်ခံမှာကပ်ထားတဲ့လှေငယ်လေးတွေ၊ Alps တောင်ခြေက သစ်ပင်တွေ စိမ်းစိုနေတာကိုငုံကြည့်နေတဲ့ အပတ်မင့်တိုက်ခန်းတွေ ရှိနေပါတယ်။

ရိုမန်တစ်ဆန်လှတဲ့ 'ရတောဒီရီလွန်' ရဲတိုက်ကို သွားတဲ့ ဒီလူသွားလမ်းကလေးဟာ သဘာဝရဲ့အလှဆုံးဆိုတဲ့အရာတွေနဲ့ ခေတ်သစ်လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ အကောင်းဆုံးဆိုတဲ့ အရာတွေကို ရောနှောပေါင်းစပ်ထားသလိုရှိနေပါတယ်။ မွန်ထရူးရဲ့ ဂုဏ်ရောင်ထွန်းတောက်ချိန်ကလို့ လူတွေကို အကောင်းဆုံးဆွဲဆောင် နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ မြို့မှန်သမျှ ဒီအချက်နဲ့ပြည့်စုံဖို့တော့ လိုပါလိမ့်မယ်။

Ref: ပါမောက္ခ A.C Grayling ရဲ့ ၂၀၀၇ ခုနှစ်ထုတ် *The Form of Things* အက်ဆေးစာအုပ် ပေါင်းချုပ်စာအုပ်ထဲက Montreux အက်ဆေးတို မြန်မာပြန်ထား တာပါ။

အရောင်

ဝိတိုရိယခေတ် အထွန်းတောက်ဆုံးကာလ ကျန်းမာခြင်းရဲ့အရောင်ဟာ အဖြူဖြစ်တယ်။ ပေါင်မုန့်အဖြူ၊ ဂျုံအဖြူ၊ သကြားအဖြူ၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အဖြူဟာ နူးညံ့ခြင်း၊ သန့်စင်ခြင်းတို့ရဲ့ အမှတ်လက္ခဏာလို့ မှတ်ယူကြလို့ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့်လည်း သတို့သမီးဝတ်စုံကို အဖြူရောင် သတ်မှတ်ကြတာဖြစ်တယ်။ မဲ့တစ်ပေါက် မစွန်းသေးတဲ့ ယမင်းအပျိုစင်ပေါ့။ စိတ်ကူးလှလှလေးနဲ့ အသစ်တီထွင်ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ အိမ်ထောင်ရေးဆိုတဲ့ ယစ်ပလ္လင်ပေါ်မှာ အများအားဖြင့်တော့ စိတ်လိုလက်ရ စတေးခံဖို့ အပျိုစင်ကလေးကို လူသိရှင်ကြား နှင်းအပ်တဲ့သဘောပါပဲ။

ဒီနေ့တော့ ကျန်းမာခြင်းရဲ့အရောင်ဟာ အညိုဖြစ်တယ်။ ပေါင်မုန့်အညို၊ ဂျုံအညို၊ ဆန်အညို၊ ဖြူအောင် အရောင်ရွတ်မထားတဲ့ သဘာဝအော်ဂဲနစ်သီးနှံကမှ အာဟာရဓာတ်ကြွယ်ဝပြီး ကျန်းမာရေးနဲ့ညီညွတ်ခြင်းရဲ့ သင်္ကေတ။ ဒီတော့ ပျော်ရွှင်ခြင်းဆိုတဲ့ လာဘ်ကြီးတစ်ပါးပေါ့။ ရှေ့ကလယ်သမားတွေ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းဖြစ်တဲ့ စပါးခွံ၊ ဖွဲ၊ ဖွဲနစတာတွေဟာ အခုတော့ 'အာဟာရဗေဒ' ပညာရှင်များရဲ့ အကြိုက်တွေ့ဆုံး စားမြိန်စာတွေ ဖြစ်နေကြတော့တယ်။

ဒါပေမယ့် အညိုစံပြုအရောင်ဟာ တစ်နေရာမှာတော့ အနည်းချစ်ရှိတယ်။ နေလောင် အသားအရေ၊ အဖြူရောင် အသားအရေဟာ ရှေ့ကအလှတံခွန်ဖြစ်တယ်။ နှင်းဖြူရောင်အသားနဲ့ နို့နှစ်ရောင်အသားအရေဆိုတာ ပြစ်မျိုးမဲ့မထင်တဲ့အလှလို့ သတ်မှတ်ကြတယ်။ နေဒဏ်၊ လေဒဏ်၊ မိုးဒဏ်တွေကြောင့် ကျွဲသားရေပြားလို မည်းသဲနေတဲ့ တောင်သူလယ်သမားရဲ့ အသားအရေနဲ့ ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီး ဆန့်ကျင်ဘက်ပေါ့။

၁၉၂၀ ပြည့် နှစ်များအတွင်းမှာ ခေတ်ရှေ့ပြေး ကာလသား၊ ကာလသမီးတွေက ပြင်သစ်နိုင်ငံ Riviera ဒေသဟာ နွေရာသီမှာလူသူ ကင်းရှင်းပြီး ဈေးချိုတယ်ဆိုတာတွေ ရှိသွားကြတယ်။ ဒီဒေသရဲ့ မျှတတဲ့ ရာသီဥတုကြောင့် အအေးလွန်ကဲတဲ့ မြောက်ဥရောပမြို့ကြီးသူ မြို့ကြီးသားများဟာ နှစ်စဉ် ဆောင်းခိုလေ့ရှိကြတယ်။ နွေရာသီမှာတော့ လူရှင်းတယ်။ အဲဒီတော့ ကာလသား ကာလသမီးများအတွက် နွေရာသီကစားကွင်းသဖွယ် ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီကစပြီး နေလောင်ကြေးနီရောင်အသား ခေတ်စားသွားခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။

ကျွန်ုပ်တို့ တန်ဖိုးကြီးကြီးပေးပြီး နားလည်အောင် လုပ်ခဲ့ကြရတဲ့ နတ်ဘုရားများက ကျွန်ုပ်တို့ အပျော်အပါးမက်တာကို မလိုလားကြဘူး။ နူးညံ့ပြီး ဖြူအောင်ချွတ်ထားတဲ့ ပေါင်မုန့်နဲ့ ဆန်ကို ကြိုက်နှစ်သက်မှုက ဝမ်းဗိုက်ကင်ဆာရောဂါ ဖြစ်စေခဲ့တယ်။ နေစာလှူတာကို နှစ်သက်ခြင်း ကလည်း အရေပြားကင်ဆာဖြစ်စေတယ်။ အညိုရောင်တွေကိုပဲ မှီဝဲစားသုံးနေသူတွေမှာလည်း ဘယ်လို ကျန်းမာရေးပြဿနာတွေက ရှာဖွေတွေ့ရှိဖို့ စောင့်ဆိုင်းနေသလဲဆိုတာ ဘယ်သူ သိနိုင်မှာလဲ။ ဒါမှမဟုတ်လည်း အပြင်ဘက်က တောက်ပနေတဲ့နေရောင်ခြည်ကို ရှောင်ပြီး အိမ်ခန်းတွင်းမှာပဲ ပုန်းအောင်းနေသူများမှာလည်း အရေပြားက တစ်ဆင့်ရရှိတဲ့ ဗီတာမင်ဒီ ချို့တဲ့မှုကြောင့် ဘယ်လိုသွေးနဲ့ ခြင်ဆီရောဂါတွေ၊ ဘယ်လိုအသည်းနဲ့ ဦးနှောက်ရောဂါတွေ စွဲကပ်လာမလဲဆိုတာ ဘယ်သူ သိနိုင်မှာလဲ။

တရုတ်ပြည်မှာတော့ အဖြူဆိုတဲ့ ဝမ်းနည်းခြင်းအရောင်၊ အညိုရောင်က သရောကြီးခိုင်းတဲ့အရောင်။ ဥက္ကဋ္ဌမော်ရဲ့ တော်လှန်ရေးက အလံနီအောက်မှာ ဆင်နွဲ့ခဲ့ပြီး၊ သူ့ဩဝါဒတွေကိုတော့ ရာသက်ပန်တည်ရှိနေစေဖို့ အနီရောင် စာအုပ်လေးထဲမှာထားခဲ့တယ်။ အနာဂတ်ဟာ အနီပဲလို့ သူ့ကြေညာခဲ့တယ်။ မီးနီပြရင် ရုပ်ရတယ်ဆိုတာ မသင့်တော်လို့ ပြောင်းပြန် လုပ်ခိုင်းခဲ့တယ်။ အဲဒီနောက်တော့ ယာဉ်တွေဟာ နီလို့ ရုပ်သူက ရုပ်၊ ဆက်သွားသူက သွား၊ စိမ်းလို့ ရုပ်သူက ရုပ်၊ ဆက်သွားသူက သွားနဲ့ လမ်းတွေပေါ်မှာ ဝရန်းသုန်းကားတွေဖြစ်ပြီး ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရဖြစ်နေလို့ မူလအတိုင်း ပြန်ပြောင်းခဲ့ရတယ်ဆိုတဲ့ ဟာသစကားတွေလည်း ပေါ်ထွက်လာခဲ့ဖူးတယ်။

ဥရောပတိုက်ဟာ ဘုရင်ခံကရာဇ်တွေရဲ့ အုပ်စိုးမှုအောက်မှာ လူးလှိန်နေခဲ့ရစဉ် အချိန်တွေတုန်းက ခရမ်းရောင်ကို ဘုရင့်မိသားစုသာ ဝတ်ဆင်ရပြီး၊ နယ်စားပယ်စားတွေကိုတော့ ကြက်သွေးရောင် ဝတ်ဆင်ခွင့်ပြုခဲ့တယ်။ အရောင်မှားပြီး ဝတ်မိတဲ့သူတွေကို အပြစ်ပေးခံရတယ်။ တစ်ခါ တစ်ရံမှာ ပြင်းပြင်းထန်ထန်ကို အပြစ်ပေးတယ်။ ကိုလိုနီခေတ်နဲ့ ကိုလိုနီလွန်ခေတ်မှာတော့ အသားရောင်က လူတစ်ယောက်ရဲ့ အဆင့်အတန်းကို ပြဋ္ဌာန်းပေးတယ်။ ပန်းရောင်က ထိပ်ဆုံး၊ အမည်းက အောက်ဆုံး ဖြစ်တယ်။ ဒီလိုနဲ့ပဲ အရောင်မှန်သမျှမှာ အဓိပ္ပာယ်ဆောင်မှု ကိုယ်စီရှိနေကြတယ်။ ပါးပေါ်က ပန်းနုသွေးရောင်နဲ့ မက်မွန်ပွင့်ရဲ့ အစွမ်းကုန် ပွင့်လင်းနေတဲ့ အရောင်တွေ။ ဒီဖြစ်စဉ်တွေဟာ ကမ္ဘာဦးအစကနေ ဒီနေ့ထက်တိုင် အနည်းအကျဉ်းလောက်သာ ပြောင်းလဲမှုရှိခဲ့တယ်။

ငှက်ကလေးတွေနဲ့ လိပ်ပြာကလေးတွေက ကမ္ဘာကြီးကို အုပ်စိုးသူလို့ အထင်ရောက်နေကြတဲ့ လူသားတွေမြင်နိုင်စွမ်းမရှိတဲ့ အရောင်တွေကို မြင်နိုင်ကြတယ်ဆိုတာကို စဉ်းစားကြည့်လိုက်ရင်တော့ တော်တော်တို့က မောက်ကမ ဖြစ်နေပါတော့တယ်။

Ref: A.C Grayling ရဲ့ *The Form of Things* အက်ဆေးပေါင်းရှုပ်စာအုပ်ထဲ "colour" ကို ဘာသာပြန်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။

ဒေါသုပန်ထခြင်း

ဒေါသုပန်ထခြင်းမှာ ရှည်လျားတဲ့ သမိုင်းကြောင်းရှိတယ်။ ဒေါသုပန်ထခြင်းဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ ရှေးအကျဆုံးဂန္ထဝင်စာပေကြီး နှစ်ခုဖြစ်တဲ့ အီလိယတ် (Iliad) နဲ့ သမ္မာကျမ်းစာတို့ စတင်မြစ်ဖျားခံရာဖြစ်တယ်။ အီလိယတ်မှာ Achilles ဟာ Agamemnon က သူ့ကျွန်မလေးတစ်ယောက်ကို သိမ်းပိုက်လိုက်တာကြောင့် ဒေါသုပန်ထခဲ့တယ်။ အီလိယတ်ထက် နောက်ကျတဲ့ Genesis ကျမ်းကြီးထဲမှာတော့ အာဒမ်နဲ့ ဧဝဟာ တားမြစ်ထားတဲ့ သစ်သီးကိုစားပြီး ဘုရားသခင်(ဂေါဒ်)ကို ဒေါသုပန်ထသွားစေတာကြောင့် ဘုရားသခင်က လူသားတွေအပေါ်မှာ ထာဝရတည်မြဲနေစေမယ့် ကျိန်စာတိုက်ခဲ့တာဖြစ်တယ်။

ဒီလိုရှေ့ပြေးအစဉ်အလာတွေရှိခဲ့လေတော့ ဗြိတိသျှတွေက ကျိန်စာတိုက်တဲ့နေရာမှာ အင်မတန်တော်ကြတာဟာ အံ့သြစရာမဟုတ်တော့ပါဘူး။ ဂျွန်ဘုရင်ရဲ့ နယ်စားပယ်စားကြီးများဟာ ဘုရင်ရဲ့ အခွန်အတုပ်တွေကြောင့် ဒေါသုပန်ထပြီး ၁၂၁၅ ခုနှစ်မှာ မဂ္ဂနာကာတာစာချုပ်ကြီးကို အတင်းအကျပ် လက်ခံခိုင်းခဲ့ကြတယ်။ ပထမ ချားလ်ဘုရင်က ပါလီမန်လွှတ်တော်ရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပယ်ချဖို့ကြိုးပမ်းမှုက ပါလီမန်ကို ဒေါသုပန်ထစေခဲ့ပြီး သူ့ဦးခေါင်းကို ၁၆၄၉ မှာ ဖယ်ရှားပစ်ခဲ့ကြတယ်။ ၁၇၃၉ ခုနှစ်မှာ စပိန်လူမျိုးတစ်ယောက်က အင်္ဂလိပ်သင်္ဘောသား တစ်ယောက်ရဲ့ နားရွက်ကို ဖြတ်ပစ်လိုက်တဲ့အတွက် အင်္ဂလန်တစ်နိုင်ငံလုံး ဒေါသုပန်ထပြီး စစ်ပွဲကြီးဖြစ်သွားစေခဲ့တယ်။

ဒေါသုပန်ထခြင်းကို ယဉ်ပါးသွားအောင်လုပ်ပြီး စာရိတ္တဒေါသုပန်ထမှုအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားအောင် ဝိတိုရိယခေတ်ရောက်မှ အောင်ရွက်နိုင်ကြ

တယ်။ အဲဒီခေတ်မှာ လိင်ကိစ္စနဲ့ ဝတ်လစ်စလစ်ပုံများကို အဓိကပစ်မှတ် အဖြစ်တိုက်ခိုက်ကြပြီး ဘာသာရေးဆန့်ကျင်မှုက နောက်ကပ်လိုက် တယ်။ ၁၈၇၇ ခုနှစ်မှာတော့ Annie Besant က သန္ဓေတားဆီးရေး လက်ကမ်းစာစောင်ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့တာကြောင့် လူတွေကို ဒေါသပုန်ထ စေခဲ့မိလို့ အကျဉ်းကျခံရလုနီးပါး ဖြစ်ခဲ့ရတယ်။

၁၈၈၁ ခုနှစ်မှာ Ibsen ရဲ့ Ghosts ပြဇာတ်ကို လန်ဒန်မှာစင်တင် ကပြခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီဇာတ်မှာ ညစ်ညမ်းတဲ့ဇာတ်လမ်းတွေပါတယ်ဆိုပြီး ဒေါသပုန်ထခဲ့ကြပါတယ်။ ၁၈၈၅ ခုနှစ်မှာလည်း ပေးစာတစ်စောင်ကြောင့် The Times သတင်းစာကြီးထဲမှာ ပြင်းထန်တဲ့ 'ပေးစာတိုက်ပွဲကြီး' တစ်ခု ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသေးတယ်။ 'ဗြိတိသျှအမျိုးသမီးတစ်ဦး' ဆိုသူက ဝတ်လစ် စလစ်ပန်းချီကားတွေ ခင်းကျင်းပြသနေတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး လူ့ယဉ်ကျေးမှု ကို ထောင်ထားခြားနားရာ ရောက်တယ်လို့ရေးသားပေးပို့ခဲ့ပါတယ်။ ဒီစာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ထောက်ခံသူတွေနဲ့ ကန့်ကွက်သူတွေ အပြန်အလှန်စာတွေ ရေးပြီး တိုက်ပွဲဆင်ခဲ့ကြပါတယ်။

ဒီလိုအခြေအနေမျိုးမှာ ၁၈၉၅ ခုနှစ်က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေလိုက်တဲ့ Tho- mas Hardy ရဲ့ Jude the Obscure စာအုပ်ကို လူတွေဒေါသပုန်ထ ကြုံဆို ခြင်းပြုကြတာ အံ့ဩဖွယ်ရာမဟုတ်ပါဘူး။ သူ့ဇနီး Emma ကတောင် ဒီစာအုပ်ကို ကန့်ကွက်ခဲ့ပါတယ်။ Bishop of Wakefield ကဆို အဲဒီစာအုပ် ကို မီးဖိုထဲ ပစ်ထည့်လိုက်ပါတယ်။ ဟာဒီဟာ အဲဒီနောက် ဘာဝတ္ထုမှ ရေးသားခြင်း မရှိတော့ပါဘူး။

ဝိတိုရိယခေတ်ရဲ့ အကဲဆတ်မှုဟာ ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီးကွယ်လွန် သွားရုံနဲ့ အဆုံးသတ်မသွားပါဘူး။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်များအတွင်းမှာလည်း စာရိတ္တစစ်ပွဲကြီး အကြီးအကျယ်ဆင်နွှဲနေတဲ့ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး 'ဝီလျံ ဂျွန်ဆင်ဟစ်' က Joyce ရဲ့ Ulysses နဲ့ Radelyffe Hall ရဲ့ The Well of Loneliness စာအုပ်များကို ပိတ်ပစ်ခဲ့ပါတယ်။ D.H.Lawrence ရဲ့ Lady Chatterley Lover ကလည်း လူတွေကို အကြီးအကျယ် ဒေါသပုန်ထစေခဲ့ တာပါပဲ။ ၁၉၆၀ ခုနှစ်မှာ 'လေဒီချတ္တာလေရဲ့ ချစ်သူ' ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့် ရခဲ့ပေမယ့် ရာသီဥတုကတော့ သိသိသာသာ ပြောင်းလဲမသွားခဲ့ပါဘူး။ ၁၉၆၇ ခုနှစ်မှာ Kenneth Tynan ရဲ့ Oh Calcutta ကို ထုတ်ဝေလိုက်တော့

လည်း လူတွေက ပိုပြီးတောင် ဒေါသပုန် ထခဲ့ကြပါသေးတယ်။ အဲဒီ နောက်ပိုင်းနှစ်တွေမှာလည်း အခြေအနေတွေဟာ တယ်ပြီး ထူးခြား မလာခဲ့ပါဘူး။

စာရိတ္တဒေါသပုန်ထမှုတွေရဲ့ အမြဲတမ်း ဦးတည်ချက်ကတော့ ဆင်ဆာ ဖြတ်တောက်မှု ဖြစ်တယ်။ လောလောဆယ်မှာကို Behzti ဆိုတဲ့ ပြဇာတ်ကို ဘာမင်ဂမ်မှာ စင်တင်ကပြခြင်း မပြုဖို့ပိတ်ပင်လိုက်တယ်။ Sikhs တွေက ကန့်ကွက်ကြလို့ဖြစ်တယ်။ ကန့်ကွက်သူတွေဟာ အဲဒီ ပြဇာတ်ကို မကြည့်ဖူးပါဘူး။ မကြည့်ဖူးဘဲနဲ့ ပိတ်သင့်တယ်လို့ တောင်းဆို ကြတာဖြစ်တယ်။ အလားတူ ဒေါသပုန်ထမှုကြောင့်ပဲ ဘီဘီစီရဲ့ Jerry Springer: The opera ကိုလည်း ရုပ်ပစ်လိုက်ရတာဖြစ်တယ်။

ရင့်ကျက်တဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုတာ ဒေါသပုန်ထမှုတွေကို ထသင့် ထထိုက်တဲ့ ကိစ္စများမှာသာ ထဖို့ သိမ်းဆည်းထားနိုင်ကြတယ်။ တတိယ ကမ္ဘာရဲ့ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်းနဲ့ ရောဂါဆိုးကြီးများ ကာကွယ်တားဆီးရေး ကိစ္စမျိုး၊ လက်နက်တွေ ထုတ်လုပ်ရောင်းချနေတဲ့ကိစ္စမျိုး၊ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုနဲ့ မတရားသဖြင့် ပြုမူနေတဲ့ ကိစ္စမျိုး စတာတွေဖြစ်တယ်။ မကောင်းတဲ့တောင်း အသုံးအနှုန်းနဲ့ လိင်ကိစ္စဟာ လူတချို့ကို ထိခိုက်မှုဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့မှာ ကန့်ကွက်ပြောဆိုခွင့် ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဆင်ဆာ ပြုလုပ်ခွင့်တော့ မရှိပါဘူး။ သူတို့ကို ထိခိုက်စေရင် မဖတ်ဘဲ၊ မကြည့်ဘဲ နေနိုင်ပါတယ်။ သူတို့ရေဒီယိုနဲ့ ရုပ်မြင်သံကြားခလုတ်တွေနှိပ်ပြီး ပိတ်ထား နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တခြားသူများကိုပါလိုက်ပြီး ဆင်ဆာလုပ်တဲ့ ဒေါသပုန်ထမှုမျိုးကတော့ တကယ်ကို ဒေါသပုန်ထစရာသာ ဖြစ်ပါတယ်။

Ref: ပါမောက္ခ A.C Grayling ရဲ့ ၂၀၀၇ ထုတ် The Form of Things အက်ဆေးပေါင်းချုပ်စာအုပ်က Moral outrage အက်ဆေးဆို ခြံနံခြံနံတော့ တာပါ။

ပညာသင်ခြင်း

ဥတုသပ္ပာယ်ဖြစ်တဲ့ စက်တင်ဘာရောက်တိုင်း ကျောင်းတွေပြန်ဖွင့်တဲ့ အခါ ထုတ်ဖော်ပြောကြားခြင်း မပြုပေမယ့် အားလုံး အလိုအလျောက် သဘောတူထားကြတဲ့ အယူအဆတစ်ရပ်ကတော့ ပညာသင်ကြားရေး ဆိုတာ လူငယ်တွေနဲ့သာ သက်ဆိုင်ပြီး စနစ်တကျ တည်ထောင်ထားတဲ့ သင်ကြားရေးဌာနများမှာ သွားရောက်သင်ယူရမယ်ဆိုတာ ဖြစ်တယ်။

ဒါပေမယ့် နွေရာသီတစ်ခု ကုန်ဆုံးသွားတိုင်း ကျောင်းပြန်သွားပြီး သင်ယူသင့်တာက လူငယ်တွေပဲလား။ တကယ်ဆိုတော့ ကျောင်းကို နေ့စဉ် တကျ တည်ထောင်ထားတဲ့ ဌာနများမှာ မဟုတ်ရင်တောင်မှ လူတိုင်းဟာ သင်ယူသင့်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ပညာရေးဆိုတာ လူတစ်ယောက်ရဲ့ စိတ်ထဲက ခံယူချက်သဘောထား တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး၊ လေ့လာရေး မျက်စိရှိသူအဖို့ လမ်းတွေဟာ စာသင်ခန်းဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ စာအုပ် ဆိုင်တွေနဲ့ စာကြည့်တိုက်တွေဟာလည်း ပညာရေးပွဲခင်းကြီးတွေပဲ ဖြစ်ကြတယ်။

ပညာရပ်တစ်ခုတည်းအတွင်းမှာ အရာအားလုံး ပါဝင်နေပြီး အဲဒီ ပညာရပ်ကို လေ့လာသင်ယူနေရခြင်းမှာ နှလုံးမွေ့လျော်ပျော်ရွယ်ရာ ဖြစ်တယ်ဆိုရင် လေ့လာသင်ယူခြင်းဆိုတာကိုက အဖြစ်အပျက်တွေနဲ့ လူတွေရဲ့ အကြောင်း (အထူးသဖြင့် ကြီးကျယ်တဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေနဲ့ ကြီးကျယ်တဲ့ လူတွေရဲ့အကြောင်း) ပုံပြင်ဇာတ်လမ်းတွေထဲမှာ စိတ်နှစ်မြုပ်ထားတာ ဖြစ်လေတော့ အဲဒါဟာ သမိုင်းပဲဖြစ်တယ်။

သမိုင်းထဲမှာ သိပ္ပံ၊ နိုင်ငံရေး၊ စစ်ပွဲ၊ စိတ်ပညာ၊ ယုတ္တဝေ၊ ပညာရပ်၊ ဥပဒေ စတဲ့ပညာရပ်တွေ ပါဝင်နေရုံသာမက အဲဒါတွေထက်ပိုဆိုင်ရဲ့ အခေါင်အဖျားဖြစ်တဲ့ ဒဿနိကဗေဒလည်း ပါဝင်ပါတယ်။

“သမိုင်းဆိုတာ ဖြစ်စဉ်နမူနာတွေနဲ့ ပြသသင်ကြားတဲ့ ဒဿနိက ပညာရပ် ဖြစ်တယ်” လို့ Thucydides က ပြောခဲ့ပါတယ်။

လမ်းတိုင်း ရောမကို ဦးတည်တယ်ဆိုတဲ့ စကားလိုပဲ ကြီးစအားလုံး သမိုင်းကို ဦးတည်ပါတယ်။ နမူနာအနေနဲ့ နေ့တစ်နေ့ရဲ့ ရက်စွဲကို ကြည့်ပါ။ စက်တင်ဘာ ၉ ရက်ဆိုပါတော့။ အဲဒီနေ့ဟာ ဂျပန်နိုင်ငံမှာ ‘ဂန္ဓမာနေ့’ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီနေ့ဟာ ဂျပန်နိုင်ငံရဲ့ တော်ဝင်မိသားစုနဲ့ ဆက်နွယ်နေတဲ့ ရာသီပွဲတော်ကြီးငါးခုအနက် တစ်ခုဖြစ်တယ်။ ဂျပန်နန်းတွင်းရဲ့ အမှတ် အသားဟာ သူရိယနေမင်းကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ ဂန္ဓမာပန်းဖြစ်ပါတယ်။

ကိုဂျိကီ (Kojiki) ဆိုတဲ့ ဂျပန်မဟာဝင်ကျမ်းအဆိုအရ ‘အမတေရစု အိုမီခမီ’ (Amaterasu Omikami) ဆိုတဲ့ နတ်သမီးက တော်ဝင်တံဆိပ်ပြုလုပ် ပြီး မြေးတော် ‘နိနိုဂါနော့မီကိုတို’ (Ninigi no Mikoto) ကို ပေးခဲ့ပြီး မြေးတော် က တစ်ဆင့် အဆက်ဆက်သော ဧကရာဇ်များကို လက်ဆင့်ကမ်းပေး ခဲ့တယ်။ တံဆိပ်တော်နဲ့အတူ အုပ်ချုပ်ရေးနဲ့ ဘာသာရေးတန်ခိုးအာဏာ များပါ ပေးအပ်ခဲ့တယ်။ ဒီလို မိုးကောင်းကင်က တိုက်ရိုက်ဆင်းသက် လာတာကြောင့် ဂျပန်ဧကရာဇ်များဟာ သာမန်လောကီရေးရာကိစ္စများကို နိမ့်ကျတဲ့အရာများလို ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုဘဲ တိုင်းရေးပြည်ရာလောကီ အမှုကိစ္စများကို အစိုးရဝန်ကြီးများနဲ့ စဉ်းစားလိုက်တိုင်း ကျောချမ်းရတဲ့ ‘စိုဥဒန်’ ခစ်ဘုရင်ကြီးများကသာ ဆောင်ရွက်ကြစေတယ်။

နောက် စက်တင်ဘာ ၉ ရက်တစ်ခုကတော့ ၁၅၁၃ ခုနှစ်မှာ ‘ဆာရေး နယ်စားကြီး’ (Earl of Surrey) ဦးဆောင်တဲ့ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်က စတုတ္ထ မြောက် ဂျိမ်းဘုရင်ဦးဆောင်တဲ့ စကော့တပ်ကြီးကို Flodden Field ဒေသမှာ ချေမှုန်းပစ်လိုက်တဲ့နေ့ဖြစ်တယ်။

‘ရုံသာမော ပန်းစုံတောရဲ့ ရတနာတွေ ရွှံ့ညွှန်ထဲ ကြွေလွင့်ကြ ရတယ်’

အဲဒီနေ့ကို စကော့တလန်သားတွေက နာကြည်းကြေကွဲစွာ တမ်းတခဲ့ ကြတယ်။ ဂျိမ်းဘုရင် အင်္ဂလန်ကို ဝင်တိုက်ရတဲ့အကြောင်းရင်းက သူ့ ယောက်ဖတော် Henry VIII က ပြင်သစ်ကို ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်တဲ့အတွက် ဖြစ်တယ်။ စကော့တလန်ဟာ ပြင်သစ်နဲ့ မဟာမိတ်ပြုထားခဲ့တာဖြစ်လေ တော့ မဟာမိတ် သစ္စာကတိကို စောင့်ထိန်းဖို့ ဝတ္တရားက သွေးသားဝတ္တရား

ထက် ပိုပြီးအရေးကြီးတယ်လို့ ဂျိမ်းစ်ဘုရင်က သဘောထားခဲ့တာဖြစ်တယ်။

Flodden စစ်ပွဲဟာ သမိုင်းအလှည့်အပြောင်းတစ်ရပ်ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့တဲ့ တိုက်ပွဲကြီးဖြစ်တယ်။ ဒီတိုက်ပွဲဟာ လင်းလေးကြီးများရဲ့ နိဂုံးဖြစ်ပြီး အမြောက်ကြီးများရဲ့ နိဒါန်းအစဖြစ်တယ်။ စကော့စစ်တပ်တွေက ပြင်သစ် ဆီကရတဲ့ လုံရှည်များကိုစွဲတိုက်ခိုက်ကြတယ်။ မြင်းတပ်တွေနဲ့ တိုက်တဲ့ နေရာမှာ အစွမ်းထက်ပေမယ့် ရင်ဆိုင်တိုက်ပွဲတွေကျတော့ ဘာမှအသုံးမဝင် တော့ပါဘူး။ အင်္ဂလိပ်တပ်တွေက စကော့တလန်ရဲ့မဟာသွေးတွေနဲ့ ပျိုမြစ် နုနယ်တဲ့ လူငယ်လူရွယ်အားလုံးကို ရက်ရက်စက်စက် သတ်ဖြတ်ချေမှုန်း ပစ်ခဲ့တယ်။ ၁၆၀၃ ခုနှစ် ရောက်ပြီး ဂျိမ်းစ် VI နဲ့ Henry VIII ရဲ့ နှမတော် မာဂရက်တို့ စုံဖက်ကြတဲ့အခါကျတော့မှပဲ အမုန်းတွေပြေပျောက်သွားကြ ပါတယ်။

Flodden တိုက်ပွဲဖြစ်တဲ့နေ့ ၁၅၄၇ ခု၊ စက်တင်ဘာ ၉ ရက်နေ့ဟာ သောကြာနေ့ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ‘ဝီလျံပက်တန်’ (William Patten) ရဲ့ ဒိုင်ယာရီ အရ သိကြရတယ်။ ပက်တန်ဆိုတာ စာစုရေးပြီး ပစ္စည်းစုံ စုဆောင်း၊ အကြောင်းအရာမျိုးစုံကို ပဟေဠိလုပ်ခဲ့တဲ့ Aulus Gellius လို ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။ သူ့ဒိုင်ယာရီထဲ ‘ပက်တန်’ ရေးမှတ်ထားရာမှာ ဒီနေ့ဟာ လျှစ်လျူရှုခံ၊ မထင်မရှား သူတော်စင် “St. Gorgon” ရဲ့ ပွဲတော်နေ့ဖြစ်တယ် ဆိုတာလည်း ပါပါတယ်။ သူတော်စင် ‘ဂေါ့ဂွန်’ ဟာ သိပ်ရှေးကျလွန်းလို့ပဲ လား၊ မထင်ရှားလွန်းလို့ပဲလား မပြောတတ်ဘူး။ သူ့ကို ဘယ်သူမှ မသိကြ ပါဘူး။ ဒါမှမဟုတ်လည်း သူဟာ လူတွေ မနှစ်သက်တဲ့ သူတော်စင်တစ်ဦး များဖြစ်နေလို့လား တွေးမိပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ Horace ရဲ့ Sermoues ဆိုတဲ့ လင်္ကာထဲမှာ Rufillus က ခံတွင်းနဲ့သင်းပျံ့ပြီး Gorgonius က ဆိတ်စောနံတယ်” ဆိုတဲ့ စာတစ်ကြောင်း ပါဝင်နေလို့ဖြစ်တယ်။ လက်တင်ကဗျာဆရာတစ်ယောက်က ခရစ်ယာန် သူတော်စင်တစ်ယောက် အကြောင်း ရေးဖွဲ့တယ်လို့ ‘ပက်တန်’ က ကြံကြံဖန်ဖန် ယုံကြည်တာထ တော့ ထူးဆန်းတယ်။ Sermoues ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို သူက “Sermoues” (ဆုတောင်းစာ)နဲ့များ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူမှု လွဲမှားကောင်း လွှဲမှားနိုင် ပါတယ်။ Sermoues ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်က သရော်ချက် (Satires) ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်သူမဆို အကြောင်းအရာတစ်ခုကို အဓိပ္ပာယ်အမျိုးမျိုးတွတ်

အောင် ဆင့်ပွားသွားနိုင်ပါတယ်။ အတိတ်ကို ပြန်ပြီး ငဲ့စောင်းကြည့်ရတာ ပျော်စရာကောင်းရုံမက၊ သင်ခန်းစာတွေလည်း ကြွယ်ပိုးကြွယ်ဝရှိကြောင်း အခိုင်အမာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ နေ့တစ်နေ့ရဲ့ အဖြစ်အပျက်များကို ပြန်စဉ်းစားလိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ကာလယန္တရားကြီးရဲ့ တံခါးပေါက်ကို ဖွင့်လိုက်သလိုဖြစ်သွားပြီး အတိတ်နဲ့ပစ္စုပ္ပန်ရဲ့ ဆက်စပ်မှုများကို တွေ့နိုင်ပြီး အသိပညာတိုးပွားစေတယ်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း "E.M. Foster" လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့တာ တစ်ခုက ကိုယ့်တပ်ရဲ့အရာခံဗိုလ်တွေကို ကြောက်လန့်နေတတ်သူများဟာ သမိုင်းစာအုပ်တွေ လှန်လှော့ပြီး ဘုရင်တွေနဲ့ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတွေကို အပေါ်စီးကကြည့်ပြီး ဒီတစ်ယောက်ကတော့ အရူးပဲ၊ ဟိုတစ်ယောက်ကတော့ အ၊အပဲလို့ ပြောချင်တိုင်းပြောနိုင်တယ်။ နောက်ပြန်ကြည့်ခြင်းဆိုတာ အကောင်းဆုံး ဖိမ်ခံပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ်တယ်။ နောက်ပြန်ကြည့်ခြင်းဟာ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ တစ်ခုတည်းသော ကြွယ်ဝမှုဖြစ်ပေမယ့် ရှေ့မျှော်ကြည့်ခြင်းအတွက်တော့ အထောက်အကူ မရလှပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ပစ္စုပ္ပန်ကိုတော့ ကောင်းကောင်းကြီး နားလည်သဘောပေါက်စေပါတယ်။ ဒီအချက်ဟာ စဉ်ဆက်မပြတ် ပညာသင်ကြားခြင်းရဲ့ အဓိကရည်ရွယ်ချက်ပဲဖြစ်တယ်။ ။

Ref: A.C Grayling ရဲ့ ၂၀၀၇ ခုနှစ် *The Forms of Things* အက်ဆေးပေါင်းချုပ် စာအုပ်က *Self-education* ကို မြန်မာပြန်ထားတာပါ။

အင်ပါယာအရှင်သခင်များ

အိန္ဒိယဟာ ဗြိတိန်ဘုရင့်သရဖူမှာ တပ်ဆင်ထားတဲ့ ကျောက်မျက်ရွဲကြီးတစ်လုံးဖြစ်တာက တစ်ကြောင်း၊ ဗြိတိသျှတို့က အိန္ဒိယရဲ့စိတ်နှလုံးကို လွှမ်းမိုးနိုင်တာထက် အိန္ဒိယက ဗြိတိသျှတို့ရဲ့ စိတ်နှလုံးကို သိမ်းပိုက်လွှမ်းမိုးနိုင်တာက ပိုပြီး ကြီးမားနေတာက တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် နေမငင်အင်ပါယာကြီးထဲရှိ အခြားနယ်မြေဒေသများဟာ အိန္ဒိယလောက် ကျွန်ုပ်တို့အင်္ဂလိပ်လူမျိုးများရဲ့ မှတ်ဉာဏ်ထဲမှာ တည်ရှိမနေခဲ့ကြပါဘူး။

ဒီစကားဟာ မေပျောက်နေကြပြီဖြစ်တဲ့ အင်္ဂလိပ်ဘုရင့်ဘုန်းတော်စိုလ်အောက်ရှိ နယ်ပယ်ဒေသများအနက် 'မုန်တူခြင်ကိုက် အလွန်အိုက်ဗွက်ပေါ' တဲ့ အာဖရိကနိုင်ငံများအဖို့ ပိုပြီးမှန်ကန်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတဲ့ အကြောင်းရင်းကတော့ အဲဒီဒေသက တောင်အာဖရိက၊ ရိုဒေးရှားနဲ့ကင်ညာ စတဲ့နိုင်ငံများဟာ အစစ်အမှန်ကိုလိုနီနယ်ပယ်များ ဖြစ်ကြလို့ပါပဲ။ အဲဒီနိုင်ငံတွေကို သွားရောက်ကြတဲ့ လူဖြူများဟာ ကိုလိုနီအရာရှိများအဖြစ် ဧတ္တခဏသွားရောက်ကြသူများ မဟုတ်ဘဲ အမြဲထာဝရ အခြေချနေထိုင်စို့သွားခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဒါပေမယ့် အာဖရိကမှာလည်း 'အိန္ဒိယလေး' တွေတော့ မှီတာပါပဲ။ အာဖရိကနိုင်ငံတွေကို သွားရောက်နေထိုင်ပြီး လန်ဒန်ရွှေမြို့တော်ကြီးကိုယ်စား စီမံအုပ်ချုပ်နေကြသူများရဲ့စိတ်ထဲမှာ သူတို့ရဲ့ 'အိမ်' ဘယ်မှာလဲဆိုတာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းကြီးရှိနေကြပြီး အားလုံးလိုလိုဟာလည်း အပူထဲအရွယ် အိုမင်းလို့ အနားယူချိန်ရောက်တဲ့အခါမှာ 'ဆာဇော့' မှာ ဖြစ်ဖြစ် 'ဟတ်ဗော့ဒ်ရှား' မှာဖြစ်ဖြစ် နေထိုင်ကြဖို့ စီမံကိန်းတွေချထားကြတာလည်း ပါပဲ။

ကျွန်တော် မွေးဖွားကြီးပြင်းလာရာ နယ်မြေဖြစ်တဲ့ အရှေ့အာဖရိကရှိ 'ညာဆာလန်' (Nyasaland) ဆိုတာ အဲဒီလို 'အိန္ဒိယလေး' တစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှာ 'ဒွတ်ဘုရင်ခေတ်' ကုန်ဆုံးခဲ့တာ နှစ်ပေါင်း ၅၀ ကျော်ခဲ့ပြီဖြစ်ပေမယ့် 'ဒွတ်ခေတ်' ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာများကို ဆက်လက် ကျင့်သုံးနေကြဆဲ ဒေသဖြစ်ပါတယ်။ ဒွတ်ခေတ် အင်္ဂလန်ရဲ့ အဆိုးဆုံးအရာမှန်သမျှကို ပေါင်းခံစစ်ထုတ်ပြီး ယစ်မှူးခဲ့ကြတာ ခုနေခါ ပြန်တွေးမိရင် ယုံနိုင်စရာတောင် မရှိကြပါဘူး။ ဟုတ်ပါတယ်။ ယစ်မှူးခဲ့ကြပါတယ်။ ယစ်မှူးပျော်ရွှင်စရာတွေလည်း အများကြီးရှိနေပါတယ်။ ဒေသရဲ့ အလှဟာ ယစ်မှူးစရာပါ။ တိုင်းရင်းသားတွေအပေါ် ခေါင်းပုံဖြတ်ပြီး အညွန့်ခူးစားရတဲ့ လူနေမှုပုံစံကလည်း ကျေနပ်အားရစရာပါ။

ကောင်းတာတွေ ရှိသလို မကောင်းတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ အဲဒီမှာ နေကြတဲ့ လူဖြူတွေဟာ အပြင်လူတွေနဲ့ ဆက်ဆံရမှာ သေမလောက် ကြောက်ကြတယ်။ ကိုယ့်အစုလေးနဲ့ကိုယ် သီးခြားတံခါးပိတ်နေကြတယ်။ အံ့ပုန်းဆန်လွန်းတယ်။ စကားသိမ် စကားဖျင်းတွေနဲ့ အမြဲငြင်းခုံနဲ့ငြင်း၊ ကြားဝါခြင်းဆိုတဲ့ စစ်တန်းလျား စိတ်ဓာတ်တွေ အလွန်ကြီးမားကြတယ်။ သူတို့အားလုံးရဲ့ ဘဝတွေဟာ 'ကလပ်' တွေမှာပဲ လှုပ်ရှားသက်ဝင်နေကြ ရတာဖြစ်တယ်။ ကလပ်ဆိုတာတွေကလည်း ထုံးစံအတိုင်း တီးတိုး တီးတိုး အတင်းအဖျင်းတွေ ပြောကြ၊ မလိုတမာအပုပ်ချကြဆို တာတွေနဲ့ အမြဲရှုပ်ထွေး နေကြပါတယ်။ အရက်မူးကြ၊ ဖဲရိုက်ကြ၊ နောက်မီးလင်းကြ ဆိုတာတွေလည်း သူတို့ရဲ့ ဖျော်ဖြေမှုတွေပဲ ဖြစ်ကြတယ်။

အဲဒီဘဝတွေကို 'ခရေစတိုင်းကျ' ပုံတူကူးချထားသလို ဖော်ပြထားမှု ကို "Richard E. Grant" ရဲ့ "Wah Wah" ဆိုတဲ့ ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားမှာ တွေ့လိုက်ရတယ်။ ရုပ်ရှင်ဇာတ်လမ်းကို အရှေ့တောင်အာဖရိကရှိ "Swaziland" နိုင်ငံမှာ အခြေတည်ထားပါတယ်။ 'ဆွာဇီလန်' ဆိုတာလည်း 'အိန္ဒိယလေး' အသေးစားလေးတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားကို ကြည့်တဲ့အခါမှာ စိတ်ထိခိုက်နာကျင်စရာဇာတ်လမ်းကို ကျော်လွန်ပြီး ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင်၊ ၁၉၄၅ ခုနောက်ပိုင်း နှစ်အစိတ်လောက်ကာလ အတွင်း၊ ဆာဟာရတစ်ပိုင်း အာဖရိကဒေသရှိ ဗြိတိသျှအခြေချနေထိုင်

သူများရဲ့ ပုံရိပ်များကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ မြင်တွေ့နိုင်ကြပါတယ်။ လူပေါင်းစုံနဲ့ အဖြစ်မျိုးစုံကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ ပြကွက်တွေ အဲဒီထဲမှာ တွေ့ရပါတယ်။ 'ဂရန့်' က အဲဒီဒေသရှိ လူ့အသိုက်အမြုံကလေးတစ်ခုရဲ့ မရှောင်လွှဲနိုင်တဲ့၊ လျော့ပါးကျဆင်းသွားတယ်မရှိတဲ့၊ အတွင်းကျိတ်ပဋိပက္ခ တွေကို အတိအကျ အသေးစိတ် ရိုက်ကူးတင်ပြထားပါတယ်။ တစ်ခါ တလေ မျက်ရည်စို့လောက်တဲ့အထိ တိကျမှန်ကန်တာလည်း တွေ့ရပါတယ်။ ဒီစာတွေ ရေးနေတဲ့ ကိုလိုနီသမားဟောင်း ကျွန်တော့်အဖို့တော့ အိပ်မက်ဆိုးကြီးရဲ့ အလယ်တည့်တည့်ကို ရောက်အောင် ဘယ်လို နတ်ဆရာတွေကများ 'ဂရန့်' ကို ပို့ပေးလိုက်သလဲလို့ တွေးပြီး အံ့ဩနေရ ပါတော့တယ်။

ရုပ်ရှင်ထဲက အဓိကဇာတ်ကောင်ရဲ့ တောင်ထိပ်ပေါ်ရှိ အိမ်ကနေ လှမ်းမြင်ရတဲ့ အသက်ရှူများလောက်အောင် လှပကျယ်ပြန့်လှတဲ့ ရှုခင်းကြီးနဲ့ အိမ်ရှေ့မှာ မပါမဖြစ်ပါမြဲ ရေကူးကန်တို့ကတောင် ကျွန်တော် တို့မိသားရဲ့ အိမ်ဝရန်တာက ရှုမြင်ရတဲ့ ရှုခင်းနဲ့ တစ်ထေရာတည်း တူညီ နေတာတွေ့ရတယ်။ ကျွန်တော်တို့အိမ်ကလည်း ခြင်ကိုက်သက်သာခိုနဲ့ လေအေးပိုရဖို့အတွက် တောင်ကုန်းပေါ်မှာ ဆောက်ထားတာဖြစ်တယ်။ ခြားနားချက်က ကျွန်တော်တို့အိမ်ဟာ တောင်ကြားကွင်းပြင်ကျယ်ကြီးနဲ့ ကုန်းတွင်းပင်လယ် ဖြစ်တဲ့ 'ညာဆာ' ကန်ကော်ကြီးကို ကျော်ဖြတ်ပြီး လှမ်းမျှော်ကြည့်နိုင်တဲ့ မိုဇမ်ဘစ်နိုင်ငံဘက် မျက်နှာမူထားခြင်းပဲဖြစ်တယ်။

ဂရန့်ရဲ့ ရုပ်ရှင်ထဲက တိုင်းရင်းသားအစေခံများဟာ အရေးမပါတဲ့ ဇာတ်ရံသဘောလောက်သာ ပါကြတာဖြစ်သလို အရင်ကိုလိုနီသခင်ကြီး များ ခေတ်တုန်းကလည်း သူတို့တစ်တွေဟာ အရေးမပါတဲ့ ပါဠာတွေ အဖြစ် သဘောထားခဲ့ကြတာပါပဲ။ သူတို့ဟာ အခိုင်းအဆေဝတ်ဆုံဝတ်ပြီး အိမ်ထဲမှာ လှုပ်ရှားသွားလာပြီး စားပွဲထိုးလိုက်ကြ၊ ဆေးသိပ်ကြွေထဲတွေ သွန်လိုက်ကြ လုပ်နေကြရပေမယ့် လူဖြူသခင်ကြီးများ မျက်စိထဲမှာ သူတို့ရှိနေတာကို မြင်ကြပုံတောင် ရကြတာမဟုတ်ပါဘူး။ ရုပ်ရှင်ထဲမှာ လူဖြူတွေရဲ့ အသိုင်းအဝိုင်းပြုမှုနေထိုင်ဆက်ဆံကြပုံများကလည်း အဲဒီခေတ်လူဖြူများရဲ့ အတိုင်းပါပဲ။ ဂရန့်ဟာ အဲဒီထဲမှာ ထိပ်တူ

ထပ်မျှတူအောင် ပြန်အသက် သွင်းပေးလိုက်သလို ဖြစ်နေပါတော့တယ်။ အခုတော့ အဲဒီကမ္ဘာလုံးဝ ပျောက်ကွယ်သွားပါပြီ။ ဒါပေမယ့်လို့ ကြွင်းကျန်နေသူများရဲ့ မှတ်ဉာဏ်ထဲ မှာတော့ မှုန်ဝါးကျန်ရှိနေကြပါသေးတယ်။ ဂရန့်ဟာ မှတ်တမ်းရုပ်ရှင်တစ်ခုလိုလို ပီပြင်နေအောင် ရိုက်ကူးနိုင်ခဲ့ပါပေတယ်။

လူတွေ မေ့ပျောက်နေပြီဖြစ်တဲ့ ဗြိတိသျှကိုလိုနီကြီးရဲ့ တစ်ထောင့်တစ်နေရာကို မှတ်တမ်းရုပ်ရှင်တစ်ခုတစ်ဖွယ် တိကျပီပြင်စွာ ရိုက်ကူးနိုင်ရုံမျှသာမကသေးပါဘူး။ တခြားထူးချွန်ပြောင်မြောက်ချက်တွေလည်း အများကြီးရှိပါသေးတယ်။ ဒါပေမယ့်လို့ ကြွင်းကျန်နေသူများရဲ့ စိတ်ကို လှုပ်လှုပ်ခတ်ခတ်ဖမ်းစားသွားစေတာကတော့ ဂရန့်ရဲ့ တိကျပီပြင်တဲ့ရိုက်ချက်တွေသာဖြစ်ပါတယ်။ သူက တစ်ခေတ်တစ်ခါက ရှိခဲ့တာတွေကို အရှိအတိုင်း ပြန်ပြီး အသက်သွင်းပေးလိုက်တာဖြစ်တယ်။ အဲဒီတော့ နောက်ခေတ်လူတွေလည်း သိနိုင်ကြပေတာပေါ့။

Ref: ပါမောက္ခ A.C Grayling ရဲ့ *The Form of Things* အက်ဆေး ပေါင်းချုပ်စာအုပ် (၂၀၀၇ ထုတ်) ထဲက *Wah - Wah* အက်ဆေးကို ဘာသာပြန်ထားတာပါ။

သဘောတရားနဲ့လက်တွေ့

တရားပြသင်ကြားတာနဲ့ စံနမူနာပြသင်ကြားတာ ဘယ်ဟာက ပိုကောင်းသလဲ။ ပထမနည်းလမ်းကို ဟုတ်ရဲ့လား၊ မှန်ရဲ့လားလို့ ဒွိဟဖြစ်ကြသူတွေ အများအပြားရှိနေသလို ဒုတိယနည်းလမ်းမှာလည်း ပြဿနာတွေရှိနေတယ်။

ပထမနည်းနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဒွိဟက ဘာလဲဆိုတော့ တရားဆိုတာ ပညာရှိများမှ သိနိုင်တဲ့ အရာဖြစ်တယ်။ ပညာရှိဖြစ်နေမှတော့ တရားကို ဘယ်လိုတော့မှာလဲဆိုတဲ့ အချက်ဖြစ်တယ်။ ဒုတိယနည်းရဲ့ ပြဿနာကတော့ စံနမူနာပြဆိုတာက ထိုက်သူစုံ၊ မထိုက်သူခံဆိုတဲ့ ခပ်ညံ့ညံ့ဆရာမျိုးဖြစ်တယ်။ အချို့က သဘောပေါက်နားလည်ပြီး အချို့က သဘောမပေါက်ဘူး။ အချို့ကျ သဘောတော့ပေါက်တယ်။ မနှစ်သက်ဘူး။

ဒီကိစ္စတွေ တွေးတောဆင်ခြင်မိတာက အခုလောလောဆယ် အမေရိကန်နိုင်ငံဟာ ကျန်တဲ့ကမ္ဘာတစ်ခုလုံးကို ဒီမိုကရေစီအကြောင်း လက်တွေ့စံနမူနာပြ သင်ကြားခြင်း မပြုဘဲ တရားပြသင်ကြားနေတာကို မြင်တွေ့နေရလို့ဖြစ်တယ်။ စံနမူနာကောင်း ပြမယ့်အစား အမေရိကန် သမ္မတရွေးကောက်ပွဲနဲ့ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲတွေကတော့ တစ်ဦးကို တစ်ဦးပုတ်ခတ်တာတွေ၊ အသရေဖျက်တာတွေနဲ့ စွန်းထင်းညစ်ညမ်းကြတယ်။ ဒါတင်မက တာထွက်တဲ့နေရာ ရောက်ရုံရောက်ရုံ သေးအတွက် တောင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်တဲ့သူတွေအဖို့ ဒေါ်လာသန်းချီလိုအပ်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကလည်း ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် အများကြီးသံသယဖြစ်စေတယ်။ ပြီးတော့ မဲလိမ်မဲခိုးတာတွေ၊ မဲစာရင်းလိမ်လည်တာတွေ၊ ပွဲအောင် အောင်ကြော်ငြာတာတွေနဲ့ မဲပေးနိုင်သူရဲ့ ထက်ဝက်ကျော်က မဲမလှည့်နေကြတာ

တွေကလည်း ဂုဏ်ရောင်ပြောင်တဲ့ ဒီမိုကရေစီရဲ့ ပြယုဂ်တွေ မဟုတ်ကြပါဘူး။

ဒီလုပ်ရပ်တွေက အဓိကသင်ကြားပေးလိုက်တာကတော့ လက်ရှိအနေအထားကို 'ပိုနေမြဲကျားနေမြဲ' ဖြစ်အောင် ဘယ်လိုထိန်းသိမ်းထားရမလဲဆိုတာပဲဖြစ်တယ်။ ဒီအချက်ကို စာရေးဆရာ "Gore Vidal" ရဲ့ မှတ်ချက်တစ်ခုက ကောင်းကောင်းကြီး ဖော်ကျူးပြနိုင်ခဲ့တယ်။

'အမေရိကန်နိုင်ငံကြီးကို အုပ်စိုးထားတာက လက်ယာဂိုဏ်းနှစ်ဂိုဏ်းရှိနေတဲ့ တစ်ခုတည်းသော ပါတီဖြစ်တယ်' လို့ သူက ပြောခဲ့ပါတယ်။

တကယ်တော့ အမေရိကန်နိုင်ငံဟာ ငွေရှင်ကြေးရှင်ကြီးများ အုပ်စိုးတဲ့ 'ပလူတိုကရေစီ' နိုင်ငံဖြစ်တယ်။ ဒီလိုနိုင်ငံမျိုးမှာ ငွေဆိုတာ အာဏာရဲ့ အခြေခံဖြစ်တယ်။ လက်ရှိပေါက်ဈေးအတိုင်း ပြောမယ်ဆိုရင် အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ သမ္မတအဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရဖို့ (တချို့ အင်တူးသမားများက သမ္မတရာထူးဝယ်ယူဖို့လို့ ပြောကြတယ်။) အတွက် ဒေါ်လာသန်း ၁၀၀ တော့ လိုပါတယ်။

ပိုက်ဆံများများရအောင် ရှာနိုင်သူက အရွေးခံရဖို့ အခွင့်သာဆုံးဖြစ်တယ်။ ပိုက်ဆံက ကြော်ငြာဖြစ်တယ်။ ရွေ့လျားသွားလာနိုင်တဲ့ ဘီးဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ ဝန်ထမ်းတွေ၊ ကြော်ငြာစာရွက်တွေ၊ အလံနဲ့ရင်ထိုး တံဆိပ်တွေ၊ တိုလီမှတ်စတွေ၊ လုံ့ဆော်စည်းရုံးသူတွေ၊ သူတေသန လုပ်ပေးသူတွေ၊ စစ်တမ်းကောက်ပေးသူစတဲ့စတဲ့ အနိုင်ရဖို့ လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်သမျှ အဖိုးတန်အရာအားလုံးလည်း ဖြစ်တယ်။

အမှန်ပြောရရင်တော့ ဒီတန်ဖိုးဟာ တော်တော်ကို နည်းနေသေးတာပါ။ သမ္မတရွေးပွဲဝင်တယ်ဆိုတာ တစ်သက်တာ အလုပ်ကြီးဖြစ်တယ်။ ပိုက်ဆံတင်မက အခြားပေးရတဲ့ တန်ဖိုးတွေအများကြီးရှိသေးတယ်။ ဒါက သမ္မတဖြစ်ဖို့ထိ မဟုတ်သေးဘူး။ သမ္မတလောင်းအဖြစ် အရွေးခံရရုံလေး ဖြစ်ပါတယ်။

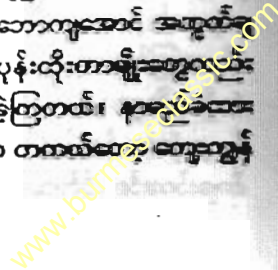
သဘောတရားအပြောမယ်ဆိုရင်တော့ ဒီမိုကရေစီဆိုတာဟာ လူတိုင်းလူတိုင်း ကိုယ့်အတွေးကိုယ့်စိတ်ကူး၊ ကိုယ့်ယုံကြည်ချက် အခြေခံများအတိုင်း လွတ်လပ်စွာ ရွေးကောက်ပွဲဝင်နိုင်တဲ့ နိုင်ငံရေးစနစ်တစ်ခု

ဖြစ်တယ်။ ဗြိတိန်လိုနိုင်ငံမှာတောင် မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုက ရွေးကောက်ပွဲဝင်ဖို့ တင်သွင်းရတဲ့ အာမခံကြေး၊ ကိုယ့်အကြောင်း လူသိအောင် ကြော်ငြာရတဲ့ ကုန်ကျစရိတ်၊ တစ်ဖက်သားကို ထိခိုက်နစ်နာသွားအောင် ဝါဒဖြန့်အပုပ်ချဖို့ သုံးရတဲ့ ပိုက်ဆံ စတဲ့စတဲ့ ကုန်ကျစရိတ်တွေဟာ သန်းပေါင်းများစွာရှိပါတယ်။

ရှေးခေတ်အသင်မှာတော့ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံရဖို့ လိုအပ်တဲ့ အရည်အချင်းဟာ 'ထက်မြက်သူ' ဖြစ်တယ်။ ရုတ်တရက်ဆိုရင်တော့ ဒါဟာ မေးခွန်းထုတ်စရာ အရည်အချင်းလို့ ထင်စရာရှိတယ်။ အပြောကောင်းသလောက် ကောက်ကျစ်တဲ့ နိုင်ငံရေးသမားတွေ၊ ပစ္စည်းအတုကို လိမ်ညာရောင်းချတတ်တဲ့ နယ်လှည့်ဈေးသည်တွေလို မယုံကြည်ထိုက်သူတွေ အများကြီး ရှိနေတယ် မဟုတ်လားလို့ မေးစရာတွေရှိပါတယ်။

ဒါမှန်ပါတယ်။ ရှေးဟောင်း 'ဆိုဖစ်' တွေက ပိုက်ဆံပေးပြီး တတ်နိုင်သူတွေကို သင်ကြားပေးတဲ့အခါမှာ 'အဆိုးဆုံးကို အကောင်းဆုံးလို့ ထင်လာအောင် ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ' ဆိုတာမျိုးတွေ သင်ပေးကြတယ်။ တချို့ကတော့ (ခုခေတ်အခေါ်) spin လုပ်တာ (သတင်းလိမ်တာ) ကို ခြွေးထွင်ခဲ့တာလို့ဆိုတယ်။

'ဆိုဖစ်' တွေက 'ထက်မြက်ခြင်းအတတ်' ကို လူတွေ လက်ခံအောင် ပြောနိုင်တဲ့အကြောင်းအရင်းကတော့ ရှေးခေတ်နိုင်ငံရေးက သန့်ရှင်းနေလို့ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီအချိန်က 'ထက်မြက်မှု' ဆိုတာ အသိဉာဏ်ရှိခြင်း၊ ဗဟုသုတကြွယ်ဝခြင်း၊ အတွေ့အကြုံများခြင်း၊ ဆင်ခြင် စဉ်းစားတတ်ခြင်းတို့ရဲ့ အမှတ်လက္ခဏာအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြတယ်။ ဒီအရည်အချင်းတွေနဲ့ ပြည့်စုံသူကို ထက်မြက်သူလို့ သဘောထားပြီး လောကသဘာဝစီကောင်းကောင်း နားလည်သူလို့ ယူဆခဲ့ကြတယ်။ ဒီအရည်အချင်းတွေနဲ့ ပြည့်စုံနေသူဟာ စကားအလင်္ကာတွေနဲ့ နားချခြင်း စိတ်သဘာဝတွေ သင်ယူနေစရာမလိုတော့ဘူး။ တစ်ဖက်သား သဘောကျအောင် အဖျတ်ဖန်တီးတာတွေနဲ့ တစ်ဖက်သားကို လက်သီးပုန်းထိုးတာမျိုးတွေလည်း သင်ယူနေစရာ မလိုတော့ဘူးလို့ သဘောထားခဲ့ကြတယ်။ နာမည်ခံထားပေမယ့် ရှေးဟောင်း ဂရိဒီမိုကရေစီဆိုတာတွေက တကယ်တော့ တောနွယ်နွယ်

စနစ်လို့ မခေါ်ရုံတစ်မည်သာ ရှိတာပါ။ မြို့ပြနိုင်ငံငယ်လေးတိုင်းရဲ့ လူများစုကြီးဖြစ်တဲ့ အမျိုးသမီးတွေနဲ့ အသက် ၃၀ အောက် အမျိုးသားတွေ မဲပေးခွင့် မရှိပါဘူး။ မဲပေးခွင့်ရှိတဲ့ ကျန်လူတွေထဲမှာလည်း လူစွမ်းလူစနဲ့ ဂုဏ်သရေကို လိုက်ပြီး ခွဲခြားမှုရှိပါသေးတယ်။

ဒါပေမယ့် မိသားစုဂုဏ်သိက္ခာနဲ့ ဓနငွေကြေးများက အဖွဲ့အစည်းတွေကို နင်းခြေပစ်တာ၊ အာဏာကို 'အဂေါရာ' (Agora) လို့ ခေါ်တဲ့ လူထုညီလာခံကြီးတွေ (လွှတ်တော်) ဆီကနေပြီး နိုင်ငံရေးပါးဝတ်လူတွေ လက်ထဲလွှဲပြောင်းပေးတာမျိုးတွေဟာ ဂရိမြို့ပြနိုင်ငံများရဲ့ နှောင်းခေတ်ကျမှ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ထက်မြက်သူ ဒီမိုကရေစီရဲ့ အားနည်းချက်တွေထဲမှာ တစ်ချက်ကတော့ စကားပြော ကောင်းတိုင်း အကြံကောင်းတွေပါတာ မဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့ အချက်ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် အေသင်သားများရဲ့ လွှတ်တော် (အဂေါရာ) ဆိုတာ အရူးတွေစုဝေးရာနေရာတစ်ခုတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ အဟောအပြောကောင်းတွေထဲမှာ အကြံကောင်း ဉာဏ်ကောင်းတွေလည်း မကြာခဏပါလာလေ့ရှိပါတယ်။ နားထောင်သူများကလည်း ဟောတာပြောတာ နားထောင်ပြီးကောင်းတယ်။ မကောင်းဘူးသိကြပါတယ်။

Ref: ပါမောက္ခ A.C. Grayling ရဲ့ ၂၀၀၇ ခုနှစ်ထုတ် *The Form of Things* အက်ဆေးပေါင်းချုပ်စာအုပ်က *Precept and Example* အက်ဆေးကို ဘာသာပြန်ထားတာပါ။

ပညာရှင်ဆိုတာ

အတွေးအခေါ်ဆိုတာ သမိုင်းကို မောင်းနှင်တဲ့အရာဖြစ်တယ်။ အတွေးအခေါ်များဟာ ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးဆောင်ပြီး ရင်းမြစ်များစွာ ရှိတယ်။ သူတို့ဟာ မကြာခဏသူတို့ ကိုယ်ပိုင်ဘဝနဲ့ သူတို့နေလေ့ရှိပြီး သူတို့ဩဇာလွှမ်းမိုးတဲ့ သမိုင်းစေတီထက်ပိုပြီး ကြီးကျယ်ကြောင်း သက်သေထုနိုင်ခဲ့ကြတယ်။

ဒါကြောင့် အတွေးအခေါ်များဟာ အလွန်အလွန်အရေးပါတဲ့အရာဖြစ်တယ်။ သူတို့ကို သေသေချာချာ စမ်းသပ်စစ်ဆေးပြီး အချေအတင် ဆွေးနွေးတာ၊ ရှင်းချက်ထုတ် ဝေဖန်ဆန်းစစ်တာ ကောင်းရင် လက်ခံပြီး မကောင်းရင် သုတ်သင် ဖယ်ရှားပစ်တာလုပ်ဖို့ လိုအပ်တယ်။

ဒါတွေလုပ်ဖို့ ကိစ္စဟာ ကျွန်တော်တို့အားလုံးနဲ့ သက်ဆိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့် တကယ်တမ်းကျတော့ ဒီတာဝန်ဟာ ဒီအလုပ်ကို အမှန်တကယ် စိတ်ပါဝင်စားပြီး၊ ဒီတာဝန်ထမ်းဆောင်ဖို့ အထုံပါရမီရှိသူများအပေါ်မှာသာ ကျရောက်သွားလေ့ရှိတယ်။ အဲဒီသူများဟာ 'ပညာရှင်များ' (intellectuals) ဖြစ်ကြတယ်။

ပညာရှင်ဆိုသူများဟာ အတွေးအခေါ် (အိုင်ဒီယာ) တွေကို စိတ်ပါဝင်စားရုံသာမက ကိုယ်ထိလက်ရောက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများဖြစ်တယ်။ သူတို့က သူတို့ဟာ သူတို့တာဝန်အဖြစ် သတ်မှတ်ကြတယ်။ တချို့က ဝတ္တရားတစ်ခုအဖြစ်လို့ကို သဘောထားကြတယ်။ သူတို့မှာမို့တဲ့ စိတ်ဝင်စားမှုနဲ့ ကျွမ်းကျင်မှုများကိုသာ ထိုက်ထိုက်တန်တန် အသုံးပြုစေရမယ်ဆိုရင်၊ သူတို့ဟာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာဖို့၊ မေးခွန်းတွေထုတ်ဖို့၊ ရှင်းလင်းချက်

တွေလုပ်ဖို့၊ အမြင်သစ်ရှုထောင့်သစ်တွေရာဖို့၊ အကြံပေးတင်ပြဖို့၊ ဝေဖန်ဖို့၊ စိန်ခေါ်ဖို့၊ စောဒကတက်ဖို့၊ စစ်ဆေးစမ်းသပ်အဆိုပြုချက်တင်ဖို့၊ အခြေအတင်ငြင်းခုံဖို့၊ ပညာပေးဖို့၊ သဘောထားပြောကြားဖို့၊ အကြံပြုဖို့ဖြစ်နိုင်ရင် အသစ်ရှာတွေ့ ရှိဖို့ မဆုတ်မနစ် ဆောင်ရွက်ကြမှာ ဖြစ်တယ်။

ဒီအလုပ်တွေကို သူတို့က လူ့အဖွဲ့အစည်းကြီးအတွင်း စာရိတ္တရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ပညာရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုရေးစတဲ့ အရေးကိစ္စများကို ပြောဆို ဆွေးနွေးလုပ်နေကြရာမှာ သူတို့ရဲ့ ပါဝင်အကျိုးပြုမှုအဖြစ် သဘောထားကြ တယ်။ ဒါတင်မက လူ့အဖွဲ့အစည်းကို သမိုင်းကသင်ကြားပေးလိုက်တဲ့ သင်ခန်းစာများအကြောင်း သတိပေးနှိုးဆော်ဖို့၊ အနာဂတ်အတွက် ပြုခဲ့တဲ့ ကတိကဝတ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို မမေ့မလျော့ရှိစေဖို့ နှိုးဆော်မှုအဖြစ်လည်း သဘောထားခဲ့ကြတယ်။ အဲဒါကြောင့် 'ပညာရှင်' ဆိုသူများဟာ 'ဆိုကရေးတီး' က သူ့ကိုယ်သူခိုင်းနှိုင်းပြောခဲ့တဲ့ စကားအတိုင်း ပြောရရင် 'တိုင်းနိုင်ငံ တစ်ခုကို အစဉ်အမြဲ နိုးကြားနေအောင် ထိုးဆွပေးတဲ့ မှက်ကောင်များ ဖြစ်တယ်' လို့ ဆိုရပေလိမ့်မယ်။

ပညာရှင်များ ကြုံတွေ့ရလေ့ရှိတဲ့ အန္တရာယ်များဟာ အရာရာကို အကောင်းဆုံးကိုချည်း လိုချင်ခြင်း၊ မိုက်မဲခြင်း၊ လေကြီးမိုးကြီး ပြောတတ်ခြင်း၊ ကိုယ့်ဂုဏ်ကိုယ်ဖော်လေ့ရှိခြင်း၊ အရေးမပို အရာမရောက်တဲ့ ဟောင်းနွမ်း ဆွေးမြည့်နေတဲ့ကိစ္စများကို စကားကျယ်များသုံးပြီး ဟောင်ဖွာ ဟောင်ဖွာ လုပ်ခြင်းများဖြစ်တယ်။

တကယ်တမ်းလည်း သူတို့ဟာ ခဏခဏ အဲဒီအန္တရာယ်ထဲ ကျရောက်ခဲ့တာကြောင့် အင်္ဂလိပ်ဆက်စွန့်တို့ကြားမှာ နာမည်ဆိုးရခဲ့ကြ တယ်။ အင်္ဂလိပ်ဆက်စွန့်တွေက လူသာမန်တွေရဲ့ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းတဲ့တိုးပြောတာမျိုးကို ဂေါလစ်စကားတန်ဆာတွေနဲ့ မွမ်းမံထားတဲ့ ကျင့်ဝတ်သီလ အကြောင်းအတင်းအဖျင်းစကားတွေထက် ပိုပြီးတန်ဖိုးထားလေ့ရှိကြတယ်။

ဒါပေမယ့်လို့ ပညာရှင်များရဲ့ တက်ကြွတဲ့ ဆောင်ရွက်မှုတွေကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် အကျိုးကျေးဇူးတွေလည်း ရှိပါတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေအနေနဲ့ ကိုယ့်အကြောင်းကိုယ်သိရှိစေမှု၊ နိုးကြားမှု၊ ရှင်းလင်းပြတ်သားမှု၊ လှုံ့ဆော်မှု၊ ဆင်ခြင်တွေးခေါ်နိုင်မှု၊ အသိဉာဏ်ပြည့်ဝမှု၊ ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှု၊ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုတို့ဖြစ်တယ်။

မေးခွန်းထုတ်လေ့မရှိတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ကမ္ဘာကြီးကို တောက်ဝတဲ့ မျက်လုံးနဲ့ စုံစမ်းစစ်ဆေးကြည့်လေ့ မရှိတဲ့ အကြောင်းတရား အမျိုးမျိုးကို နားလည်သိရှိဖို့ မထူးခြားနားတဲ့ နည်းလမ်းအသွယ်သွယ်နဲ့ ကြိုးစားအားထုတ်လေ့မရှိတဲ့ ခပ်ပျင်းပျင်း၊ ခပ်ဖျင်းဖျင်း လူ့အဖွဲ့အစည်းမျိုးဟာ ပထမတော့ ထုံထုံထိုင်းထိုင်းဖြစ်ပြီး နောက်တော့ နောက်ပြန်ဆုတ်သွားမှာ အသေအချာဖြစ်တယ်။

ဒီလိုနည်းနဲ့ပဲ ပညာရှင်များက လူ့ဘောင်လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် တိုးတက်မှုမျှော်လင့်ချက်တွေ ရှင်သန်စေခြင်း၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ သဘာဝတရားနဲ့ ဦးတည်ရာပန်းတိုင်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး မရပ်မနား စောဒကတက်ခြင်း စတဲ့ တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ရင်း အကျိုးပြုနေကြပေတယ်။

(ပါမောက္ခ A.C Grayling ရဲ့ The form of Things အက်ဆေးပေါင်းချုပ် စာအုပ်က The Role of the Intellectual အက်ဆေးကို ဘာသာပြန်တာပါ။)

တတိယကမ္ဘာစာပေ

နစ်အတန်ကြာတုန်းက စာပေသဘောတရားရေးဆရာနဲ့ အူရူဂျက်ဗျာဆရာ Aijaz Ahmad ဟာ အမေရိကန်ဝေဖန်ရေးဆရာ Frederic Jameson နဲ့ 'တတိယကမ္ဘာစာပေ' ဆိုတဲ့ ကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး အုတ်အော်သောင်းနှင့် အငြင်းပွားခဲ့ကြတယ်။ ဂျေမီဆင်က အမေရိကန်တက္ကသိုလ်များရဲ့ စာပေသင်ရိုးမှာ သင်ရိုးသင်စဉ်အနောက်တိုင်းဂန္ထဝင်စာပေများရဲ့ ပြင်ပစာပေများကိုပါ ထည့်သွင်း သင်ကြားဖို့တက်တက်ကြွကြွ တိုက်တွန်း နှိုးဆော်မှုပြုခဲ့တယ်။

အာမတ်က ဂျေမီဆင်ရဲ့ တိုက်တွန်းချက်ကို ထောက်ခံကြိုဆိုခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ 'တတိယကမ္ဘာစာပေ' ဆိုတာကို တစ်ခုတည်းသော သွေးတူမွေးတူ စာပေအမျိုးအစားအဖြစ် ပြောဆိုသွားတာကိုတော့ လက်မခံနိုင်ဖြစ်ခဲ့တယ်။ အာမတ်က တတိယကမ္ဘာစာပေဆိုတဲ့ အမျိုးအစားမရှိဘူး။ မတူခြားနားတဲ့ နိုင်ငံအသီးသီးက အမျိုးမျိုးအစားစား ထွေပြားတဲ့စာပေတွေသာရှိတယ်။ ပထဝီနိုင်ငံရေးသီရိတွေကို အခြေခံပြီး လူတွေက အလွယ်တကူနဲ့ 'တတိယ ကမ္ဘာ' ဆိုပြီး စုပေါင်းသတ်မှတ်လိုက်တာပဲဖြစ်တယ်လို့ သူက စောဒကတက်ခဲ့တယ်။

အာမတ်ရဲ့ အမြင်က မက်ထရိုပိုလစ်တန် (ပထမကမ္ဘာ၊ အနောက်တိုင်း) တို့ရဲ့ ဝသီအရ 'တတိယကမ္ဘာယဉ်ကျေးမှု' ကို ပေါင်းရုံးစဉ်းစားကြခြင်းက မျက်မှောက်ခေတ်ကမ္ဘာသမိုင်းနဲ့စာပေရဲ့ ဆက်နွယ်မှုကို လွှဲမှားတဲ့ နားလည်မှုများပေါ်ပေါက်လာစေခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ သဘောဖြစ်တယ်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ဆယ်စုခေတ်သုံးခုလောက်အတွင်းမှာ အာဖရိကနဲ့ အာရှဒေသရှိ ကိုလိုနီထမ်းပိုးအောက်က ရုန်းထွက်ဖို့ကြိုးစားနေကြတဲ့ နိုင်ငံ

အများအပြားမှာ အမျိုးသားရေးဝါဒဟာ ကြီးမားတဲ့ စွမ်းအားကြီးတစ်ခုဖြစ်ခဲ့ တယ်။ စာပေသဘောတရားဆရာများက ယဉ်ကျေးမှုလွတ်မြောက်ရေး တိုက်ပွဲများနဲ့ ကိုလိုနီစနစ်ဆန့်ကျင်ရေးတိုက်ပွဲများ ဆက်စပ်မှုကို ထောပနာ ပြုခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလိုလုပ်ရာမှာ အားလုံးကို တစ်မျိုးတစ်စားတည်း သတ်မှတ်ပြီး 'တတိယကမ္ဘာ' ဆိုတဲ့ တံဆိပ်တပ်ပေးခဲ့ကြတယ်။

ဒါပေမဲ့ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များအတွင်းမှာ Post-structuralist သီဝရီ ပေါ်ထွန်းလာခြင်းနဲ့အတူ အမျိုးသားရေးဝါဒကိုယ်တိုင်တောင်မှ ဖိနှိပ် ချုပ်ချယ်တဲ့၊ ခြောက်လှန့်အုပ်စိုးတဲ့၊ ဖောက်ပြန်တဲ့ဝါဒတစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်သုံး သပ်ခံလာရတော့တယ်။ Post-structuralism အဆိုအရ အမျိုးသားရေး လက္ခဏာ မူလအဆင့်တာနဲ့ စုပေါင်းယဉ်ကျေး အသိပိုင်ဆိုင်မှုဆိုတဲ့ အယူ အဆမျိုးနဲ့ သတ်မှတ်ပြောဆိုခြင်းဟာ အဓိပ္ပာယ်မရှိတဲ့အရာဖြစ်ပြီး ဒီဖြစ်စဉ် တွေရဲ့ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုကို ပုံသေသတ်မှတ်ထားတဲ့ သမိုင်းကြောင်း ဆိုင်ရာ ဖြစ်စဉ်တွေနဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူခြင်းဟာလည်း မှားယွင်းတယ် လို့ ဆိုပါတယ်။

P.S တွေက လောကမှာ သီးခြားကိုယ်ပိုင်အမြင် ကိုယ်စီရှိကြတဲ့ လူပုဂ္ဂိုလ်တွေပဲရှိတယ်။ သီးခြားကင်းလွတ်တဲ့ ဆင်ခြင်တုံတရားဆိုတာနဲ့ သမိုင်းဝင် အမှန်တရားဆိုတာမျိုး မရှိဘူး။ အမျိုးသားရေးတိုက်ပွဲတွေနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုရဲ့ ကံကြမ္မာတွေဟာလည်း ဒီအရာတွေကြောင့် ဖြစ်ပေါ် လာတာ မဟုတ်ဘူးလို့၊ စောဒကတက်ကြွတယ်။ အာမက်က 'တတိယကမ္ဘာ' အယူအဆကိုရော P.S ကိုပါ ဆန့်ကျင်ခဲ့တယ်။ ဒီလိုဆန့်ကျင်တဲ့အကြောင်း ရင်းကတော့ မတ်ဝါဒက ဖော်ထုတ်ခဲ့တဲ့နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးနဲ့ သမိုင်းရေး သုံးသပ်ချက်များဟာ အဖြစ်အပျက်များကပြသခဲ့တဲ့အတိုင်း ပေါက်ကွဲသွား ပြီလို့ ထင်မြင်ကြရပေမယ့် သူဟာ မတ်ဝါဒတစ်ဦးအဖြစ် ဆက်လက်ရှိနေပြီး အမျိုးသားရေးဝါဒမှာ လိင်အရ၊ လူတန်းစားအရ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများနဲ့ ခေတ်နောက်ပြန်ဆွဲမှုများရှိနေပေမယ့်လည်း တစ်ဖက်မှာလည်း တိုးတက်တဲ့ လက္ခဏာရပ်တွေရှိနေတယ်။ ဒီအချက်တွေကို သမိုင်းရေးအမြင်နဲ့ နားလည် သဘောပေါက်ဖို့လိုတယ်လို့ ယူဆထားတာကြောင့် ဖြစ်တယ်။

ဘဝတူ ဝေဖန်ရေးသမားတွေက အာမက်သဘောတရားဝတ်ရုံကို သမိုင်းရဲ့ ပိုးတွေက ကိုက်စားပစ်လိုက်လို့၊ ဘာမှမကျန်တော့ဘူးဆိုတဲ့

အခြေခံနဲ့ ပစ်ပယ်ကြမယ်ဆိုရင်တော့ သူ့အပေါ်မှာ တရားသဖြင့် ပြုမှုရာ မရောက်ပါဘူး။ မတ်ဝါဒသီဝရီ လငပုတ်ဖမ်းကောင်း ဖမ်းနေပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီကိစ္စမှာတော့ မတ်ဝါဒသီဝရီဟာ သမားရိုးကျ အယူအဆကြီး နှစ်ရပ်ဖြစ်တဲ့ 'တတိယကမ္ဘာ' ဝါဒနဲ့ P.S ဝါဒနှစ်ခုစလုံးကို အင်ကြီးအားကြီး ဆန့်ကျင်တဲ့ အသံတစ်ခုအဖြစ် ရှိခဲ့ပါတယ်။ အာရှနဲ့ အာဖရိကမှာ ဖွံ့ဖြိုးစည်ပင်ခဲ့တဲ့ စာပေနဲ့ယဉ်ကျေးမှုများရဲ့ ကွဲပြားခြားနားတဲ့ သဘာဝ တွေကို အာမက်က အခိုင်အမာ သက်သေပြနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို စိတ်အား ထက်ထက်သန်သန် ဖော်ထုတ်တင်ပြနိုင်တဲ့အတွက် လောလောဆယ် ဝေဖန်ဆွေးနွေးငြင်းခုံကြတဲ့အခါမှာ အာမက်ရဲ့ အသံဟာ အရေးဝါ ဆုံးအသံတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ အာမက်ရဲ့ တင်ပြချက်တွေ အနက် အထင်ရှားဆုံးအချက်တစ်ချက်ကတော့ ယဉ်ကျေးမှုလက်တွေ့ ဖြစ်စဉ်တွေ ထဲမှာ ရောထွေးပါဝင်နေတဲ့ ပထဝီနိုင်ငံရေးပုံသဏ္ဍာန်တွေကို ဖယ်ရှား ရှင်းထုတ်နိုင်ခြင်းဖြစ်တယ်။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်က အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ ဘန်ဒေါင်းမြို့ မှာ ကျင်းပတဲ့ ညီလာခံကြီးမှာ ဩဇာတိက္ကမ ကြီးမားတဲ့နေရူး၊ ကျိုအင်း လိုက်တို့ ကိုယ်တိုင် ဦးဆောင်ခဲ့ကြပြီး အမေရိကန်နဲ့ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ နိုင်ငံကြီးနှစ်နိုင်ငံရဲ့ လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုပြင်ပရှိ နိုင်ငံ အားလုံးပေါင်းစည်း ညီညွတ်ကြဖို့ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့ကြတယ်။ အက်ဒဝပ်ဆာအစ် (Edward Said) လို စာရေးဆရာများက အဲဒီညီလာခံကို 'တတိယကမ္ဘာ' မွေးဖွားရာ ညီလာခံအဖြစ် မော်ကွန်းကမ္ဘည်းတင်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အာမက်က ဒီညီလာခံကြီး ဖြစ်တာမှန်ပေမယ့် ဘန်ဒေါင်း ညီလာခံဟာ 'တတိယကမ္ဘာ ယဉ်ကျေးမှု' ဆိုတာကို မွေးဖွားပေး လိုက်တဲ့ မှတ်တိုင်တစ်ခု မဟုတ်ဘူးလို့ ဆိုခဲ့တယ်။

တတိယကမ္ဘာယဉ်ကျေးမှုဆိုတာကို 'မက်ထရိုပိုလီတန်ဝေဖန်ရေး သမားများ' က အစပိုင်းမှာ အားတက်သရော ချီးကျူးထောပနာပြုခဲ့ကြပြီး နောက်ပိုင်းကျတော့ ဝေဖန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြတယ်။

အာမက်ရဲ့စာတွေကို ဘဝတူသဘောတရားသမားတွေလောလောဆယ် ဖတ်ရှုကြပြီး အထွေထွေစာဖတ်ပရိသတ်များ မဖတ်ကြရတာ မှားမိခဲ့ရာ ကောင်းလှတယ်။ တကယ်လို့သာ သူဟာ 'ပညာရပ်ခန်း' ငြင်ငတ စာဖတ်သူများအတွက် ရည်စူးပြီး စာတွေရေးခဲ့မယ်ဆိုရင်တော့ အနောက်

နိုင်ငံ ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အနောက်တိုင်းအတွေးအခေါ်တွေ ဘယ်လောက်တိမ်မြောက်ပြီး ဘယ်လောက်အားထုတ်မှုညံ့ဖျင်းသလဲဆိုတဲ့ အချက်တွေကို ပိုပြီးကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိရှိစေနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ အသစ်ပေါ်ထွန်းလာတဲ့ ကမ္ဘာမှာ ဒီလိုနားလည်မှုဟာ လိုအပ်ချက်တစ်ခုဖြစ်တယ်။ နားလည်မှုမရှိခြင်းဟာ အန္တရာယ်ဖြစ်စေတယ်။ တချို့အချိန်အခါများမှာဆိုရင် အင်မတန်ကြီးမားတဲ့အန္တရာယ်ကြီးတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။

Rf: ပါမောက္ခ A.C.Grayling ရဲ့ *The Form of Things* ဆိုတဲ့ အင်ဆေးပေါင်းချုပ် (၂၀၀၇ ထုတ်) စာအုပ်က *Third World Literature* အင်ဆေးကို အာသာပြန်ထားတာပါ။

ကူးစက်ရောဂါဆိုးကြီးများ

လူသားများဟာ ရောဂါကူးစက်ပျံ့နှံ့စေတဲ့ သက်ရှိသတ္တဝါများဖြစ်တယ်။ လူအများစီးနင်းသွားလာနေကြတဲ့ ယာဉ်တွေဟာ အသက်ရှူလမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ကူးစက်ရောဂါအမျိုးမျိုး ပြန့်ပွားစေတဲ့အဓိကလက်သည်တရားခံဖြစ်တယ်။ တကယ်လို့ ယာဉ်တွေပေါ်မှာ လူတွေကိုိုင်ဆွဲကြတဲ့ တန်းတွေ၊ ကွင်းတွေပေါ်မှာ မျက်စိနဲ့ မမြင်ရတဲ့ ရောဂါပိုးတွေအစား မျက်စိနဲ့မြင်ရတဲ့ အပြာရောင် တောက်တောက် စက်ဆီမျိုးတွေ ထင်ကျန်ရစ်မယ်ဆိုရင်၊ ဒါမှမဟုတ် ရောဂါပိုးမွှားတွေဟာ မျက်စိနဲ့ မြင်နိုင်လောက်တဲ့အရွယ်ဖြစ်ကြမယ်ဆိုရင် ဘတ်စ်ကားမှန်သမျှ စက္ကန့်ပိုင်းအတွင်း စီးသူမရှိဖြစ်သွားပါလိမ့်မယ်။

အအေးမိ အဖျားတော်တော်များများဟာ ဘယ်တိုက်က၊ ကုန်တိုက်ကြီးတွေက ဖောင်တိန်လို လူအများ ကိုင်တွယ်အသုံးပြုခဲ့ကြတဲ့ ပစ္စည်းများကို ကိုင်တွယ်ရာက ရလာခဲ့တာဖြစ်တယ်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ ပိုးမွှားတွေကို တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦးဖြန့်ဝေပေးနေခြင်းက လူသားတွေကို ကျန်းမာအောင် ဖန်တီးပေးနေတာလို့လည်း ပြောနိုင်ပြန်ပါတယ်။ ဘတ်စ်ကားပေါ်မှာ ရထားပေါ်မှာ လူတွေတစ်ထောင်နဲ့ အသက်ရှူထုတ်တာကို တစ်ယောက်က ရှူရှိုက်ခြင်းဟာ တစ်ဦးချင်းနဲ့ ကိုယ်ခံစွမ်းအားတွေ အင်အားကြီးများလာအောင်ကာကွယ်ဆေးထိုးဆေးသဘောမျိုးဖြစ်တယ်။

လူတစ်ယောက်ကို မွေးစကနေအရွယ်ရောက်တဲ့အထိ ဖန်တီးပေးခဲ့တာထည့်ထားပြီးမှ အပြင်ထုတ်ပြီး လူတွေကြားလွှတ်ပေးလိုက်ရင် ဒါဒီသူဟာ ရက်အနည်းငယ်အတွင်း သေဆုံးသွားမှာဖြစ်တယ်။ ဥပမာအားဖြင့် သာသနာ

ပြုတွေ့နဲ့ နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်ရေးသမားတွေ ရောက်လာပြီး မကြာမီမှာပဲ အာဖရိကဒေသခံတိုင်းရင်းသားတွေနဲ့ အမေရိကန် ဒေသခံတွေ အများ အပြား အဲဒီလိုအဖြစ်မျိုး ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ခဲ့ကြရတယ်။

မေထုန်မူက တစ်ဆင့်ရောဂါကူးစက်ပျံ့နှံ့တယ်ဆိုခြင်းဟာ သဘော အားဖြင့်တော့ ယာဉ်ရထားတွေက တစ်ဆင့်ရောဂါပိုးတွေ ကူးစက်သွားခြင်း နဲ့ အတူတူဖြစ်တယ်။ စကားကို ယဉ်အောင်ပြောချင်တယ်ဆိုရင်တော့ “ယာဉ်ကတစ်ဆင့်ကူးစက်တဲ့ရောဂါ” လို့ အစားထိုးသုံးချင်ရင်လည်း ရပါတယ်။ နှစ်မျိုးမှာ တူညီတဲ့ အချက်တွေကတော့ လူလူချင်းနီးကပ်ခြင်းနဲ့ ထိတွေ့ခြင်းပဲဖြစ်တယ်။ ယာဉ်ပေါ်မှာ နီးနီးကပ်ကပ် ထိတွေ့ခဲ့ကြတာက တော့ ရှက်စရာကိစ္စမျိုးမဟုတ်ပေဘူး။ လိင်ဆက်ဆံမှုက တစ်ဆင့် ကူးစက် တဲ့ရောဂါဖြစ်ပွားမှုနှုန်း တိုးတက်မြင့်မားလာတယ်လို့ သတင်းတွေ ထုတ်ပြန်ကြေညာတာ ကြားရတဲ့အခါတိုင်း စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်ကြံ့ခိုင်ရေးသမား တွေက သူတို့နဲ့မဆိုင်သလို လက်မ ထောင်လေ့ရှိကြတယ်။

လိင်ဆက်ဆံမှုက တစ်ဆင့်ကူးစက်တဲ့ရောဂါ (STDS) တွေဟာ မကောင်းဘူးဆိုတာ လူတိုင်းသိကြတယ်။ တချို့ရောဂါက နာကျင်ခံစား ရရုံလောက်ရှိပေမယ့် တချို့ရောဂါမျိုးကျတော့ သေတဲ့အထိ ဆိုးရွား ပြင်းထန်ပါတယ်။ တချို့က မျိုးပွားမှုကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေပါတယ်။ သေလောက်တဲ့အထိ ဆိုးရွားတဲ့ (STDS) များ အဓိကအားဖြင့် ပေါက်လာ တတ်ပါတယ်။ ကုသပျောက်ကင်းနိုင်တဲ့ရောဂါတွေလည်း ကြားရုံနဲ့တင် ကြောက်စရာကောင်းတာတွေပါပဲ။ ဂနီဆိုတဲ့ စကားက အကြားရ ဆိုးရုံတင်မက လူတွေအမြင်မှာလည်း နှာခေါင်းရှုံ့ချချင်စရာ ဖြစ်နေပါ တယ်။ အသက်မသေဘူး ဆိုပေမယ့် တချို့ရောဂါမျိုး (herpes) ဆို ကုမရ ပါဘူး။ လိင်အင်္ဂါ genital warts ဆိုရင် ကင်ဆာဖြစ်သွားစေနိုင်ပါတယ်။

ဒီအချက်တွေကို ထောက်ပြပြီး စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်သမားတွေက ဗြဟ္မ စရိယကျင့်ကြံကြဖို့ လှုံ့ဆော်မှုတွေပြုလုပ်လာကြတာတွေ ရတယ်။ ဒါပေမယ့် နမ်းရှုံ့ခြင်း၊ ပွေဖက်ခြင်းတို့ကလည်း ဆစ်ဖလစ်၊ အေဒ်စ် စတဲ့ ရောဂါတွေ ကူးစက်ပြန့်ပွားဖြစ်စေနိုင်ဆိုတာတော့ မေ့ထားကြပုံရပါတယ်။

တချို့ စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်သမားများကတော့ (STDS) ရောဂါများဟာ လူသားများကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ ဒုစရိုက်မှုများအတွက် နတ်ဘုရားများက

ထိုက်တန်တဲ့ ပြစ်ဒဏ်ခတ်မှုဖြစ်တယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ ၁၅ ရာစုကုန်ဆုံး ခါနီး ဥရောပတိုက်တစ်ခုလုံး ဆစ်ဖလစ်ရောဂါက ကူးစက်ရောဂါကြီး အဆင့်ထိ ပြန့်ပွားလာချိန်မှာ (ကိုလန်ဘတ်နဲ့ သူ့သဘောသားတွေက ကမ္ဘာသစ်က သယ်ဆောင်လာခဲ့တာလို့ စွပ်စွဲပြောဆိုခဲ့ကြပေမယ့် ရှေးဂရိမှာ ဒီရောဂါရှိခဲ့တယ်ဆိုတာကို ‘ဟစ်ပိုကရေတီး’ က မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သလို ပွန်ပေမြို့ဟောင်းက တွေ့ရှိချက်များကလည်း မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေပြ ခဲ့တယ်။) ရဟန်းမင်းကြီးကတော့ ဒါဟာ ဘုရားသခင်ရဲ့ ဒဏ်ခတ်မှုလို့ သတ်မှတ်ခဲ့တာကြောင့် ရောဂါခံစားရသူများရဲ့ ကံကြမ္မာဟာ ပိုပြီးဆိုးရွား သွားရပါတော့တယ်။

AIDS ပြဿနာကြီး စတင်စက အမေရိကန်နိုင်ငံမှာလည်း အလားတူ ဖြစ်ခဲ့တာပါပဲ။ စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်သမားတွေက ရောဂါသည်တွေကို ပြစ်တင် ရှုတ်ချခဲ့ကြတယ်။ ဒီလိုရှုတ်ချမှုတွေကြောင့် ရောဂါကုသရေးနဲ့တားဆီး ကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွေ အများကြီးနှောင့်နှေးခဲ့ရတယ်။ အိမ်ဖြူတော် မှာ ရှစ်နှစ်လုံးလုံး ရော်နယ်ရောင်သမ္မတအဖြစ် စိုးစံနေတဲ့ကာလတစ် လျှောက်လုံး စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်သမားတွေရဲ့ ပြောစကားတွေလောက်သာ သူတ နားထောင်ခဲ့တာကို ပြန်ပြီး အမှတ်ရစေချင်တယ်။

အေဒ်စ်ရောဂါနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အမြင်မှားဆုံးဖြတ်မှုများတွေ ဖြစ်ခဲ့ရ တာက လိင်ဆက်ဆံရေးကိစ္စ ပါဝင်ပတ်သက်နေတာကြောင့်ဖြစ်တယ်။ (STDS) တွေဟာ လူလူချင်းထိတွေ့ရာက ကူးစက်တာချည်းပါ။ လိင် ဆက်ဆံမှုဆိုတာက လူချင်းထိတွေ့ရာမှာ အနီးကပ်ဆုံးဖြစ်တာကြောင့် အေဒ်စ်ရောဂါအတွက် အကောင်းဆုံး ပေါင်းကူးတံတားဖြစ်စေတာ မှန်ပါ တယ်။ ဒါပေမယ့် ဘာတစ်ကားထိုင်ခုံတွေ နီးကပ်လွန်းတဲ့အကြောင်းနဲ့ hepatitis ရောဂါပိုးအကောင်းဆုံးပျံ့နှံ့ရာဖြစ်တဲ့ ရေကူးကန်တွေအကြောင်း ကိုတော့ ရေးကြီးခွင်ကျယ် အော်ဟစ်ကြတာ မတွေ့ရပါဘူး။ လိင်ထိတွေ့ ပြော လိုက်ရင်တော့ အားလုံးပဲ ထိတ်လန့်တကြား ဖြစ်ကုန်ကြပါတော့တယ်။ တကယ်တော့ လိင်ကိစ္စထက်တောင်လူတွေချင်း ထိတွေ့ပြီး ရောဂါရှိအော့ ပိုပြီး မျှဝေနေကြတာရှိပါတယ်။ သာမန်မိသားစုရဲ့ နိစ္စဓူဝဘဝပါး စာရိတ္တ မဏ္ဍိုင်သမားတွေက ဒါတော့ ဘာမှမပြောကြပါဘူး။ သဘောတူတော့ လိင်ကိစ္စကလွဲရင် ဘယ်လိုထိတွေ့ဆက်ဆံမှုမဆို လက်ခံတယ်ဆို။

ဒီအကြောင်း ပြောရတာက စာရိတ္တအကြောင်းပြောချင်လို့မဟုတ်ပါဘူး။ ကျန်းမာခြင်းအကြောင်း ပြောချင်လို့ပါ။ သန့်ရှင်းမှု၊ ကွန်ခုံးနဲ့ ပင်ကိုဉာဏ်ဆိုတဲ့ အချက်သုံးချက်က သော့ချက်ဖြစ်တယ်။ ဒီသုံးချက်နဲ့ အတူ သိပ္ပံနည်းကျသုတေသနလုပ်ခြင်းတို့ကသာ ကူးစက်ရောဂါဆိုးကြီးတွေကို ကုသ၊ ကာကွယ်၊ တားဆီးနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။

၂၆: ပါမောက္ခ A.C.Grayling ရဲ့ *The Form of Things* ဆိုတဲ့ အင်ဆေးပေါင်းချုပ် (၂၀၀၇ ထုတ်) က *Sexually Transmitted Diseases* အင်ဆေးကို မြန်မာပြန်ထားတာပါ။

တောလိုက်ခြင်း

လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဟာ သူ့စိတ်သဘောထားနဲ့ သူ့လုပ်ရပ်တွေကို သူ့ဟာသူပြန်ပြီး မေးခွန်းထုတ်ခြင်းအားဖြင့် သူ့ခွန်အားကို ထုတ်ဖော်ပြသတယ်။ စိတ်သဘောထားကနေ လုပ်ရပ်အဖြစ် ပြောင်းလဲသွားတဲ့အပေါ်မှာ မှန်ကန်စွာ ကောက်ချက်ချနိုင်တဲ့အခါမျိုးဆိုရင် (နှစ်မျိုးစလုံးကလည်း မှန်တဲ့အခါ) ပိုပြီး သိသာထင်ရှားစေတယ်။

စံနမူနာအဖြစ် ထုတ်ပြရမယ်ဆိုရင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးများရဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေအပေါ်ထားရှိတဲ့ သဘောထားနဲ့ ပြုမူဆက်ဆံပုံအကြောင်းကို ပြရလိမ့်မယ်။ လူမှုရေးစိတ်ဓာတ်များ ဖြည်းဖြည်းချင်းပြောင်းလဲတိုးတက်လာမှုရဲ့ ရလဒ်အဖြစ် ဝက်ဝံဖမ်းခြင်းနဲ့ ကြက်တိုက်ခြင်းကို (နှစ်ရှည်လများလှုံ့ဆော်ခဲ့ကြပြီးမှ) ပိတ်ပင်ပစ်နိုင်ခဲ့ကြတယ်။ ဂျွန်ဝက်စလေ (John Wesley) က မြေခွေးဖမ်းခြင်း အပါအဝင် ရက်စက်တဲ့ တောလိုက်မှုအားလုံးကို ၁၈ ရာစုကတည်းက ဆန့်ကျင်လှုံ့ဆော်ခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် ကြက်တိုက်တာကို ၁၈၄၉ ခုနှစ်ရောက်မှ ပိတ်နိုင်ခဲ့တယ်။ မြေခွေးဖမ်းတာကိုတော့ နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ ကျော်တဲ့ခုချိန်ရောက်မှ ပိတ်နိုင်ခဲ့ကြတယ်။

အမဲလိုက်ခွေးတွေနဲ့ တောလိုက်တာကို အခုပိတ်ပင်လိုက်ပြီဆိုတော့ တိရစ္ဆာန်များကို ညှင်းပန်းနှိပ်စက်သတ်ဖြတ်တဲ့ တောလိုက်အားကစားနည်းကို ဆက်ပြီး သည်းမခံကြဖို့ လူအများကို နားချပျောင်းပျက်နိုင်ခဲ့ပြီလို့ ဆိုနိုင်ပြီဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် အမဲလိုက်ခွေးတွေနဲ့ တောလိုက်ခြင်းကို အသက်ရှေးဝမ်းကျောင်း အလုပ်အဖြစ် မှီခိုအားထားနေရသူများနဲ့ အမဲလိုက်ဝါသနာပြုသူများအတွက်တော့ ပြင်းထန်တဲ့ ထိုးနှက်ချက်ကြီးတစ်ခုဖြစ်ပုံသေ ကြီးတော့ ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုကြီး တစ်ခုလည်းဖြစ်တယ်။ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ လူအများ

ကြီးနဲ့ ပါလီမန်ကြီးတစ်ခုလုံးက ဘယ်နည်းနဲ့မှ ဆက်ပြီး သည်းမခံကြတော့ဘူးဆိုတဲ့အချက် သိသာထင်ရှားနေတာတောင် သူတို့တစ်တွေကတော့ ဥပဒေတွင်းကရော ဥပဒေ အပြင်ဘက်ကပါ ဒီမိုကရေစီကို အန်တုသွားဖို့ ပြင်ဆင်ထားပြီး ဖြစ်ကြတယ်။

ဒီကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဒေါသတကြီးနဲ့ အပြန်အလှန်ငြင်းခုံနဲ့ ဆွေးနွေးကြတဲ့အခါ အားလုံးဟာ အရေးကြီးတဲ့အချက်ကြီးတစ်ခုကို လစ်လျူရှုထားခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီအချက်က ဘာလဲဆိုတော့ ခွေးအိမ်နဲ့မြင်းဖောင်းတွေ ဖိတ်ပစ်စရာမလိုဘူး။ အမဲလိုက်ခွေးတွေကို စွန့်ပစ်ပြီး မြင်းသမားတွေလည်း အလုပ်ပြုတ်သွားမှာ မဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့ အချက်ဖြစ်တယ်။ ဒါတင်မက မုဆိုးလောကကြီးတစ်ခုလုံး လုံခြုံစိတ်ချရပြီး ရှေ့လျှောက်ဆထက်ထမ်းပိုး ပိုပြီး တိုးတက်လာဖို့ အခွင့်အရေးတွေ လက်တစ်ကမ်းမှာ အသင့်ရှိနေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။

အခွင့်အရေးကတော့ မြေခွေးလိုက်ခြင်းကနေ အနဲ့လိုက်ခြင်း (drag hunting) နဲ့ လူလိုက်ခြင်းကို ပြောင်းလိုက်ကြဖို့ဖြစ်တယ်။ ဒါကို ပြိုင်ပွဲတစ်ခုအဖြစ် ပြုလုပ်မယ်ဆိုရင် ကြီးမားတဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီး တစ်ခုတောင် ဖြစ်လာစရာရှိတယ်။ 'အနဲ့လိုက်ခြင်း' ဆိုတာက တောထဲမှာ ကျွမ်းကျင်တဲ့ ဒေသခံတွေက ခွေးတွေအနဲ့ခံဖို့ အရာတစ်ခုလို သိုသိုသိပ်သိပ် ဝှက်ထားပြီး မြင်းစီးသမားတွေက သူတို့ရဲ့ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံသော အမဲလိုက်ခွေးတွေနဲ့ ဝှက်ထားတဲ့အရာကို လိုက်ရှာကြရမှာဖြစ်တယ်။ အရင်ဆုံးရှာတွေ့တဲ့ခွေးနဲ့ မြင်းစီးသမားက အနိုင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ရှုံးတာနိုင်တာထား မြင်းတော့ကောင်းကောင်း စီးရတယ်။

ဒီအချက်က ထူးခြားချက်တွေ အများကြီးရှိတယ်။ Trollope က မြောက်မြားလှစွာသော သူ့ဝတ္ထုတွေထဲမှာ တောလိုက်ရခြင်းရဲ့ အရသာတွေကို ညွှန်းဆိုတဲ့အခါ၊ ကွင်းပြင်ကျယ်ကြီးတွေထဲမှာ မြင်းလို ကဆုန်စိုင်းရတာ၊ သန့်ရှင်းလတ်ဆတ်တဲ့ လေရှူရှိုက်ရတာ၊ စည်းရိုးတွေချောင်းမြောင်းတွေကို ကျော်ဖြတ်ရတာ၊ ရွံ့ထူတဲ့ လမ်းကျဉ်းကလေးတွေနဲ့တော့အုပ်ကြီးတွေထဲ ဖြတ်သန်းရတာ၊ ရဲဘော်ရဲဘက်စိတ်တွေနဲ့ ပျော်ရွှင်ရတာ၊ လူ၊ မြင်းနဲ့ သဘာဝတို့ ဆုံတွေ့မှုအပေါ် ဝမ်းမြောက်ကြည်နူးရတာစတဲ့ အချက်တွေကို ထည့်ရေးလေ့ရှိတယ်။

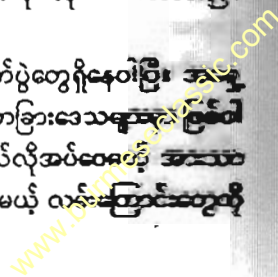
ဒီအချက်တွေကသာ အဓိကဖြစ်ပြီးတော့ ခြေကုန်လက်ပန်းတူတဲ့ သားကောင်ကို အမဲလိုက်ခွေးတွေက မသေမချင်း တစ်စစီကိုက်ဖြတ် စုတ်ဖြိပ်စတာကို ကြည့်ပြီးတော့ အရသာခံရတာက အရေးမကြီးဘူးဆိုရင်၊ ကျွမ်းကျင်သူတစ်ယောက်က အသေအချာဝှက်ထားတဲ့အနဲ့ကို လိုက်ရှာရတာကို ကန့်ကွက်စရာအကြောင်းမရှိပါဘူး။

အနဲ့လိုက်ပြိုင်ပွဲတွေကို ရုပ်သံလွှင့်ပြတဲ့အပေါ်ကရတဲ့ ဝင်ငွေတွေကြောင့် ခွေးထိန်းတွေ၊ မြင်းထိန်းတွေရဲ့ လူနေမှုအဆင့်အတန်း တိုးတက်လာမှာတွေကို စဉ်းစားကြည့်စမ်းပါ။ အမဲလိုက်မုဆိုးလောကမှာ နာမည်ကြီးမုဆိုးတွေနဲ့ အနဲ့ဝှက်သမားတွေ အများကြီးပေါ်ထွက်လာဖွယ်ရှိတာကိုလည်း စဉ်းစားကြည့်ပါ။ အနဲ့ဝှက်သမားနဲ့ မုဆိုးဉာဏ်ရည်ပြိုင်တာ၊ မုဆိုးချင်း စွမ်းရည်ပြိုင်တာတွေ ဘယ်လောက်ပျော်စရာကောင်းမလဲဆိုတာလည်း စဉ်းစားကြည့်လိုက်စမ်းပါ။

အမဲလိုက်ခွေးတွေနဲ့ တောလိုက်ခြင်းဟာ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်တဲ့ အားကစားအဖြစ်က ရပ်စဲသွားပြီဆိုရင်၊ ဒီအားကစားဟာ လူတိုင်းပျော်ရွှင်စွာ အားပေးဆင်နွှဲကြမယ့်အားကစားပြိုင်ပွဲကြီးတွေအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားမှာ သေချာတာကြောင့် ကျေးလက်ဒေသရဲ့ စီးပွားရေးအခြေအနေလည်း အများကြီးပြောင်းလဲတိုးတက်သွားမှာဖြစ်တယ်။

တောလိုက်မုဆိုးတွေကို ဒီအကြောင်းပြောကြည့်လိုက်ရင် သူတို့က အနဲ့လိုက်တာ တကယ့်အစစ်အမှန်သက်ရှိသတ္တဝါကို လိုက်ရသလို မျှော်လင့်မထားတဲ့အရာတွေ ပေါ်ပေါက်လာတာမျိုးမရှိတာကြောင့် စိတ်လှုပ်ရှားစရာမရှိဘူး။ အနဲ့လိုက်တာက နောက်က 'ဖော်လို' လိုက်ရတာသာ ဖြစ်ပြီး သက်ရှိသတ္တဝါကမှ ခြောက်ပြီး လိုက်ဖမ်းရတာဖြစ်လို့ စိတ်လှုပ်ရှားရတယ်လို့ ပြောကြပါလိမ့်မယ်။ ဒါက မခက်ပါဘူး။ အနဲ့ကိုဝှက်ထားသလို အစား၊ အနဲ့သယ်ဆောင်ထားတဲ့ မြင်းစီးသမားကို လိုက်ဖမ်းတာအဖြစ် လုပ်ကိုင်ရုံပါပဲ။

တိုင်းပြည်အနဲ့မှာ အောင်မြင်တဲ့ အနဲ့လိုက်ပွဲတွေရှိနေပါပြီ။ အနဲ့မြောက် Cheshire, Jersey, The New Forest နဲ့ တခြားဒေသများမှာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ မြေခွေးလိုက်ရတာထက်ပိုပြီး နေရာကျယ်လှိအပ်နေတဲ့ အသားချက်တွေလည်းအများကြီးရှိပါတယ်။ တောလိုက်မယ့် လမ်းကြောင်းတွေကို

၁၁

ဒေသခံတောင်သူတွေဆီ ကြိုတင်အသိပေးခွင့်ပြုချက်တောင်းခံနိုင်တာကြောင့် တောင်ယာစိုက်ခင်းပျက်စီးမှုတွေ ကာကွယ်နိုင်ပါတယ်။ အသက်အရွယ်နဲ့ ကျွမ်းကျင်မှုအလိုက် အတန်းအမျိုးမျိုးခွဲခြားပြုလုပ်နိုင်တာကြောင့် လူများများပါဝင်လာနိုင်ပြီး ပြိုင်ပွဲကြီးတွေ အဆက်မပြတ်ပြုလုပ်နိုင်လိမ့်မယ်။ ဧရာမစီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးတစ်ခုဖြစ်လာပြီး ဒေသခံအားလုံး အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းတွေ အများကြီး ရရှိလာလိမ့်မယ်။

တောလိုက်မုဆိုးများအနေနဲ့ တောလိုက်မှုပိတ်ပင်လိုက်တာကို ဝမ်းနည်းနေမယ့်အစား အကောင်းဘက်က ရှုမြင်မယ်ဆိုရင် အကျိုးရှိတာတွေ အများကြီး ရှိပါတယ်။

“အခွင့်အရေးတစ်ခုကို ဆုပ်ကိုင်လိုက်ခြင်းဟာ အခွင့်အရေးတစ်ဒါစင် ဖန်တီးလိုက်ခြင်းဖြစ်တယ်”

စစ်သေနင်ဗျူဟာပညာရှင်ဆွန်ဖူးရဲ့စကားပါ။

Rf: ပါမောက္ခ A.C.Grayling ရဲ့ *The Form of Things* ဆိုတဲ့ အင်ဆေးပေါင်းချုပ် (၂၀၀၇ ထုတ်) က *Fox-hunting* အင်ဆေးကို မြန်မာပြန်ထားတာပါ။

ဝီဝနည်းပညာနဲ့ မူဝါဒ

ကမ္ဘာ့အဓိက စီးပွားရေး ဦးဆောင်နိုင်ငံကြီးသုံးခုဖြစ်တဲ့ အမေရိကန်၊ အင်္ဂလန်နဲ့ ဂျာမနီတို့မှာ ဝီဝနည်းပညာဆိုင်ရာ ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒ အပြင်းပွားမှုတွေ ဘယ်လို မတူခြားနားကြသလဲလို့ အမေးခံရမယ်ဆိုရင် ကြာကြာစဉ်းစားနေစရာမလိုပါဘူး။ တစ်ခဏလေး အတွင်းမှာပဲ အဖြေဟာ ခေါင်ထိမှာ ပေါ်လာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အမေရိကန်နိုင်ငံမှာဆိုရင် အဖွဲ့အစည်းအင်အား တောင့်တင်ပြီး အသံကျယ်လောင်တဲ့ ဘာသာရေးလောဘီ (လှုံ့ဆော်ရေးအဖွဲ့များ)ရဲ့ သြဇာက ကိုယ်ဝန်ပျက်ချခြင်း၊ အထောက်အကူပြုပေးခြင်း၊ သန္ဓေသား သုတေသနလုပ်ဆောင်ခြင်းနဲ့ ပုံတူမျိုးပွားခြင်း စတဲ့လုပ်ငန်းများအပေါ်မှာ အများကြီး လွှမ်းမိုးခဲ့တယ်။ တစ်ဖက်ကျတော့လည်း အစားအစာများကို မျိုးရိုးဗီဇပြုပြင်မှု လုပ်ဆောင်ချက်များကိုတော့ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြသူ အနည်းငယ်မျှသာ ရှိတာကိုတွေ့ရတယ်။ အများအားဖြင့်တော့ စီးပွားရေး အမြင်နဲ့ပဲ ကြည့်လေ့ရှိကြတယ်။ ဝီဝနည်းပညာပစ္စည်းများနဲ့ နည်းပညာများကို စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ် မျှော်ကိုးပြီး အမှတ်တံဆိပ်မုိုင်းခွင့် စုတ်ခွဲတင်ရာမှာ အမေရိကန်ဟာ ကမ္ဘာမှာ ရှေ့ဆုံးက ဖြစ်တယ်။

အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှာတော့ အခြေခံကျကျရေးရိုးစွဲပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒ ဝန်းကျင်နောက်ခံရှိနေပေမယ့်၊ ကိုယ်ဝန်ပျက်ချခြင်း၊ အထောက်အကူပြုပေးခြင်း၊ သန္ဓေသားသုတေသနပြုလုပ်ခြင်းနဲ့ ပုံတူမျိုးပွားခြင်းစတဲ့ လုပ်ငန်းများကို တစ်ခုချင်း အနေနဲ့ သတိကြီးစွာထားပြီး အတန်းအတန်းနဲ့ ဖွဲ့စည်းလက်ခံတာမျိုး ရှိနေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဖွဲ့အစည်း အင်အားမာန်တင်ပြီး အသံကျယ်လောင်တဲ့ အစီမံအစဉ် လောဘီများက မှီခိုလျှော့ပြုနိုင်တာတွေ

သိန်းဇော် (GM)ကို စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်အတွက် ဆောင်ရွက်တာများကို ဆန့်ကျင်ကြတယ်။ နွားရူးရောဂါပေါ်ပေါက်ပြန်ပွားခဲ့တဲ့အပေါ်မှာ အစိမ်းရောင်လောင်ဘိသမားများက ကောင်းကောင်းထောက်ပြ သတိပေးနိုင်ခဲ့ကြတာကြောင့် လူအများက သူတို့လှုံ့ဆော်နေတဲ့ 'ဂျီအမ်' နည်းပညာ ဆန့်ကျင်ရေးအပေါ် ထောက်ခံလာခဲ့ကြတယ်။

ဂျာမနီနိုင်ငံမှာတော့ နာဇီခေတ် အရိပ်မည်းကြီးကျန်ရှိနေသေးတာကြောင့် လူသားများနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဇီဝနည်းပညာအသုံးပြုမှုမှန်သမျှကို အထူးဂရုစိုက်ပြီး ဆွေးနွေးစဉ်းစားလေ့ရှိကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ 'ဂျီအမ်သီးနဲ့' နဲ့ အစားအစာများကိစ္စကိုတော့ ဒီလိုသဘောမထားကြဘဲ လက်ခံကြတယ်။ ဥရောပသမဂ္ဂ(အီးယူ)က ချမှတ်ထားတဲ့ စည်းကမ်းချက်များနဲ့ 'ဂျီအမ်' တံဆိပ်ရိုက်နှိပ်ရေးဆိုတဲ့ သတ်မှတ်ချက်ကိုတောင် သိပ်အလေးအနက် လက်ခံခဲ့ကြတာဖြစ်တယ်။

ဒါပေမဲ့ လူသားဗီဇမျိုးစေ့ပြုပြင်ရေးနဲ့ တခြားဇီဝနည်းပညာတိုးတက်ရေးတို့နဲ့ပတ်သက်တဲ့ လက်တွေ့အန္တရာယ်တွေနဲ့ မှန်းဆအန္တရာယ်တွေ အကြောင်း ငြင်းခန့်ဆွေးနွေးမှုတွေကိုတော့ အင်မတန်သတိကြီးစွာ ထားကြတယ်။ အကျိုးဆက်ကတော့ ဒီကိစ္စတွေနဲ့ပတ်သက်ရင် ဂျာမန်တွေဟာ ကိုယ့်ဟာကိုယ်ဆင်ဆာလုပ်လေ့ရှိကြပြီး လူသိရှင်ကြား ထုတ်ဖော်ပြောကြားဖို့ တွန့်ဆုတ်နေကြခြင်းဖြစ်တယ်။

ဇီဝနည်းပညာများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံကြီးသုံးခုရဲ့ ခြားနားချက်များကိုပြောမယ်ဆိုရင် ဒီနိုင်ငံကြီးသုံးခုရဲ့ အမျိုးသားနဲ့ နိုင်ငံရေးယဉ်ကျေးမှု ကွဲပြားခြားနားချက်များကို အခြေခံတယ်လို့ ပြောရမှာဖြစ်တယ်။

ဇီဝနည်းပညာနဲ့ပတ်သက်ပြီး တစ်ကမ္ဘာလုံးမှာ ဘယ်လိုသဘောထားတွေ ရှိနေကြသလဲဆိုတာ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာမယ်ဆိုရင် အောက်ပါအချက်တွေကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားဖို့ လိုပါတယ်။ နိုင်ငံများရဲ့ သမိုင်းနဲ့ နိုင်ငံရေးယဉ်ကျေးမှုမတူခြားနားမှုများအလိုက်၊ ဇီဝနည်းပညာများရဲ့ အန္တရာယ်များနဲ့ အကျိုးကျေးဇူးများ လက်တွေ့နဲ့ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ၊ ဇီဝနည်းပညာလက်ခံကျင့်သုံးရေးနဲ့ ဆန့်ကျင်ရေးအယူအဆများ၊ နိုင်ငံအသီးသီးရဲ့ သိပ္ပံပညာအဆင့်အတန်းအခြေများကို ဘယ်လိုရင်ဆိုင်

ဖြေရှင်းမှုပြုသလဲဆိုတဲ့ အချက်၊ စီးပွားရေး၊ အကျိုးစီးပွားရေး ဘယ်လောက်ရှိသလဲဆိုတဲ့အချက်၊ ဇီဝနည်းပညာနဲ့ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံရေးအရ၊ ကျင့်ဝတ်ပိုင်းအရ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုနည်းတိုင်းနိုင်ငံများရဲ့ ဖိအားကြောင့် ဘာတွေဖြစ်လာနိုင်သလဲဆိုတဲ့အချက်၊ ဇီဝနည်းပညာများကြောင့် ဆေးပညာ၊ လူမှုရေးနဲ့ စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်များ ဘယ်လောက်ထိ ရရှိလာနိုင်သလဲဆိုတဲ့အချက် စတာတွေ ဖြစ်တယ်။

အခုထိတော့ ဒီအချက်တွေကို ဘယ်သူမှ စေ့စေ့စပ်စပ် သေသေချာချာ လေ့လာဆန်းစစ်တာမျိုး မလုပ်နိုင်သေးပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ သေချာတာတစ်ခုကတော့ ဇီဝနည်းပညာဟာ သတင်းနဲ့ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာတိုးတက်မှုကြီးမားကျယ်ပြန့်သလောက် ကြီးမားတဲ့ အရာဖြစ်ပြီး အနာဂတ်လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် ပိုပြီး ကြီးမားကျယ်ပြန့်တဲ့ သက်ရောက်မှုတွေကို ဖြစ်ပေါ်လာစေလိမ့်မယ်ဆိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဇီဝသိပ္ပံနဲ့ ဇီဝသိပ္ပံမှဝါဒရေးရာနယ်ပယ်များမှာ နောက်ကျကျန်နေရစ်တဲ့ နိုင်ငံများဟာ ကမ္ဘာသစ်ရဲ့ရောင်နီသမ်းချိန်မှာ အများကြီး ထိခိုက်ကြပါလိမ့်မယ်။ ရိုးရာအစဉ်အလာတွေနဲ့ အယူသီးမှုတွေကို စွန့်လွှတ်ခြင်းမပြုနိုင်တဲ့ နိုင်ငံတွေကတော့ နောက်မှာ အများကြီးပြတ်ကျန်ရစ်ခဲ့ကြပါလိမ့်မယ်။

Rf: ပါမောက္ခ A.C.Grayling ရဲ့ *The Form of Things* ဆိုတဲ့ အင်ဆေးပေါင်းချုပ် (၂၀၀၇ ထုတ်) က *Bio-technology and Policy* အင်ဆေးထိုဘာသာပြန်ထား တာပါ။

၁၃၄
ဆောင်းပါးအညွှန်းများ

- ၁။ သူ့ကြောင့် သူ့ကြောင့်
Bi Weekly Eleven ၃၀ ဇူလိုင် ၂၀၀၉
- ၂။ စီးပွားပျက်ကပ်အတွက် မဟာဩဇာဆေးတော်ကြီး
Bi Weekly Eleven ၆ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၀၉
- ၃။ ငြင်းပယ်ခြင်းရဲ့ ဇိမ်ကျမှု
Bi Weekly Eleven ၁၃ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၀၉
- ၄။ ကလေးတွေဆီက လူယူနေကြတာ
Bi Weekly Eleven ၆ မတ် ၂၀၀၉
- ၅။ မေမေတို့ရဲ့ စစ်ပွဲများ
Bi Weekly Eleven ၁၀ ဧပြီ ၂၀၀၉
- ၆။ ပုံနှိပ်စာနယ်ဇင်းလောက ကယ်တင်ရေးစိတ်ကူးသစ်
Bi Weekly Eleven ၁၅ မေ ၂၀၀၉
- ၇။ တောင်းပန်ခြင်း အနုပညာ
Bi Weekly Eleven ၂၂ မေ ၂၀၀၉
- ၈။ လူကြီးလူကောင်း အရက်သမားဖြစ်စေဖို့
Bi Weekly Eleven ၂၉ မေ ၂၀၀၉
- ၉။ အလွန်အကောင်း
Bi Weekly Eleven ၅ ဇွန် ၂၀၀၉
- ၁၀။ အလှ
Bi Weekly Eleven ၁၉ ဇွန် ၂၀၀၉
- ၁၁။ အက
Bi Weekly Eleven ၃ ဇူလိုင် ၂၀၀၉
- ၁၂။ အမုန်း
Bi Weekly Eleven ၁၀ ဇူလိုင် ၂၀၀၉
- ၁၃။ အချိန်
Bi Weekly Eleven ၁၇ ဇူလိုင် ၂၀၀၉
- ၁၄။ အသက်
Bi Weekly Eleven ၂၄ ဇူလိုင် ၂၀၀၉

- ၁၅။ ဖက်ရှင်
Bi Weekly Eleven ၃၁ ဇူလိုင် ၂၀၀၉
- ၁၆။ ပျော်ရွှင်မှု
Bi Weekly Eleven ၁၄ ဩဂုတ် ၂၀၀၉
- ၁၇။ ဈာပန
Bi Weekly Eleven ၂၈ ဩဂုတ် ၂၀၀၉
- ၁၈။ ခရီးသွားခြင်း
Bi Weekly Eleven ၁၁ စက်တင်ဘာ ၂၀၀၉
- ၁၉။ အဟောင်း၊ အသစ်နဲ့ အလှ
Bi Weekly Eleven ၁၈ စက်တင်ဘာ ၂၀၀၉
- ၂၀။ အရောင်
Bi Weekly Eleven ၂၆ ဇွန် ၂၀၀၉
- ၂၁။ ဒေါသပုန်ထခြင်း
Bi Weekly Eleven ၂၅ စက်တင်ဘာ ၂၀၀၉
- ၂၂။ ပညာသင်ခြင်း
Bi Weekly Eleven ၂ အောက်တိုဘာ ၂၀၀၉
- ၂၃။ အင်ပါယာအရှင်သခင်များ
Bi Weekly Eleven ၁၆ အောက်တိုဘာ ၂၀၀၉
- ၂၄။ သဘောတရားနဲ့လက်တွေ့
Bi Weekly Eleven ၂၃ အောက်တိုဘာ ၂၀၀၉
- ၂၅။ ပညာရှင်ဆိုတာ
Bi Weekly Eleven ၃၀ အောက်တိုဘာ ၂၀၀၉
- ၂၆။ တတိယကမ္ဘာစာပေ
Bi Weekly Eleven ၄ ဝီဇင်ဘာ ၂၀၀၉
- ၂၇။ ကူးစက်ရောဂါဆိုးကြီးများ
Bi Weekly Eleven ၂၇ နိုဝင်ဘာ ၂၀၀၉
- ၂၈။ တောလိုက်ခြင်း
Bi Weekly Eleven ၂၀ နိုဝင်ဘာ ၂၀၀၉
- ၂၉။ ဇီဝနည်းပညာနဲ့မူဝါဒ
Bi Weekly Eleven ၂၅ ဝီဇင်ဘာ ၂၀၀၉

==

နှစ်ကာလများမှ ထွက်ရှိပြီးစာအုပ်များ

- ၁။ ဂျပန်မော်ဒန်ကဗျာများ(ဇေယျာလင်း)
- ၂။ အသက်ဒီဝပ်စံသစ်(မိုးဝေး)
- ၃။ သူစိမ်း(စိုင်းဝင်းမြင့်)
- ၄။ ငှက်ဆိတ်တဲ့သစ်သီး(မောင်ချောနွယ်)
- ၅။ အိမ်အပြန် . . . (ခရမ်းပြာထက်လူ၊ နိုင်မြဲကျော်စွာ၊ မောင်ဇီလာ)
- ၆။ လစွာဘုန်းမှာ တစ်ည(မောင်ထွန်းသူ)
- ၇။ ကဗျာအကြောင်း(မောင်သာနိုး)
- ၈။ သုံးယောက်ကောင်းကင်(မောင်သစ်မင်း)
- ၉။ တစ်ယောက်တည်းစကား(စိုင်းဝင်းမြင့်)
- ၁၀။ ဆစ်လီဗီယာ ပလာဒါ ဘဝ/ကဗျာ(ဇေယျာလင်း)
- ၁၁။ ပင်လယ်မှာပျောက်ဆုံးသွားသောအရာ(သုခမိန်လှိုင်)
- ၁၂။ ပုံပြောသူ(အောင်ချိုမိ)
- ၁၃။ ကျွန်ုပ်နှင့် ကျွန်ုပ်အကြောင်း(လေးကိုတင်)
- ၁၄။ ရှေးဂန္ထဝင် ဂျပန်အချစ်ကဗျာများ(ဇေယျာလင်း)
- ၁၅။ ပုံရိပ်၊ ရှုခင်း၊ အမှတ်ရချက်နှင့် ခေတ်ရေစီး(ကျော်ဝင်း)
- ၁၆။ အခုန်(မောင်ပြည့်မင်း၊ လူဆန်း)
- ၁၇။ ပျောက်ဆုံးနေသောကွင်းဆက်(စိုးစိုး-အင်္ဂု)
- ၁၈။ တမ်းတတတ်သည်(ကြည်အေး)
- ၁၉။ ဖော်ဝေးငှက်များပျံသန်းချိန်(ဖော်ဝေး)
- ၂၀။ အလှပဆုံးစကားလုံး(ဇေယျာလင်း)
- ၂၁။ ခန်းဆောင်နီထဲတွင် အိပ်မက်မက်ကြည့်ခြင်း(မြသန်းတင့်)
- ၂၂။ LANGUAGE POETRY နှင့် အခြားကဗျာဗေဒများ(ဇေယျာလင်း)
- ၂၃။ အခြားသောသရုပ်ဆောင်များနှင့် ခင်ဗျား(စန်းဦး)
- ၂၄။ အက်ဆေးဆရာရဲ့ဖြတ်သန်းခြင်း(ကျော်ဝင်း)
- ၂၅။ ထင်ရှားသည့်အမှတ်အသား(ဇေယျာလင်း)
- ၂၆။ ခေတ်ပြိုင်မြန်မာကဗျာကိုချည်းကပ်ခြင်း(အောင်ခင်မြင့်)
- ၂၇။ ပိုစီမီနီနှင့် စပ်လျဉ်းသောအရေးအသားများ(မြင့်သန်း)
- ၂၈။ အဲဒီကျွန်းမြို့လေးမှာ မြေပုံအပြောင်းအလဲနဲ့(မောင်ယုပိုင်)

- ၂၉။ အနန္တကို မလိုချင်ဘူး၊ ကြာသပတေးပဲလိုချင်တယ်(ဇေယျာလင်း)
- ၃၀။ ကာဒ် ကိုဘိန်း(သည်မော်နိုင်)
- ၃၁။ ကဗျာရေးသူကို ထုတ်လုပ်ခြင်း(ဇေယျာလင်း)
- ၃၂။ မော်တော်ကားတစ်စီး၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ(မြသန်းတင့်)
- ၃၃။ ဂျွန် အက်ရှ်ဘရီ နိဒါန်း(ဇေယျာလင်း)
- ၃၄။ တစ်ယောက်ချင်း(မောင်ပြည့်မင်း၊ အောင်ပြည့်စုံ)
- ၃၅။ ရေးသူ လူဆန်း(လူဆန်း)
- ၃၆။ ၂၀၀၇(ဇေယျာလင်း)
- ၃၇။ တော်ဖလာအင်တာဗျူးနှင့် တော်ဖလာစာစုများ(ကျော်ဝင်း)
- ၃၈။ ကဗျာဘဝရှာတော်ပုံ(ဇေယျာလင်း)
- ၃၉။ ရောဘတ်ကနေဒီ ကံကောင်းလို့ရေနစ်မသေ(ဇေယျာလင်း)
- ၄၀။ ဆင်းရဲခြင်းထောင်ချောက်(လူထုစိန်ဝင်း)
- ၄၁။ တီဗီဖန်သားပြင်ကြီးဖွင့်လှက်(မောင်ယုပိုင်)
- ၄၂။ ချားလ် ဘန်းစတိုင်းနစ် အင်တာဗျူး/အရေးအသားများ(ဇေယျာလင်း)
- ၄၃။ တကယ့်/ဘဝ(ဇေယျာလင်း)
- ၄၄။ လူငယ်တွေ ရင်ဖွင့်ပါစေလား(လူထုစိန်ဝင်း)
- ၄၅။ သူပဲအကြမ်း သူပဲအချော(မိုးဝေး)
- ၄၆။ အာရပ်ကမ္ဘာသို့ မိန့်ခွန်း (ကျော်ဝင်း)
- ၄၇။ နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား (လူထုစိန်ဝင်း)
- ၄၈။ ကီလီမန် ဂျားရီး (ဇေယျာလင်း)
- ၄၉။ ဒီခေတ်မျိုးဆက်ရဲ့ ပန်းတိုင် (လူထုစိန်ဝင်း)
- ၅၀။ မြန်မာဝန်တစ်ရာ(တင်နိုင်တိုး)
- ယခု
- ၅၁။ မေမေတို့ရဲ့ စစ်ပွဲများ (လူထုစိန်ဝင်း)
- ဆက်လက်၍
- ၅၂။ ၂၁ ရာစု စကြဝဠာဗေ နှင့် ဗုဒ္ဓ၏ သဘာဝနိယာမ(စိုးစိုး-အင်္ဂု)
- ၅၃။ မန္တလေးရဲ့ ဝိညာဉ် (လူထုစိန်ဝင်း)
- ၅၄။ ချစ်သူတို့၏ အလှဆုံးခေတ်ဦးသို့ (မောင်လေးအောင်)
- ၅၅။ ဒဏ္ဍာရီထဲ ဈေးဝယ်ထွက်ခြင်း (ဝင်းမြင့်)
- ၅၆။ နေကောင်းလေး၊ သမိုင်းပြီးဆုံးသွားပြီ (ဇေယျာလင်း)
- ၅၇။ ဒေါသသင့် ဂရစ်ဖီတီ (မောင်ယုပိုင်)